

საქართველოს გარემოს დაცვის მოქმედებათა მესამე ეროვნული
პროგრამის 2017-2021 წწ

2021 წლის შესრულების მონიტორინგის ანგარიში

2022

სარჩევი

მოკლე შეჯამება.....	5
თავი 2: გარემოსდაცვითი მმართველობა.....	11
<i>ამოცანა 2.1. პოლიტიკის ინტეგრირების ხელშეწყობა და გარემოსდაცვითი შეფასების, დაგეგმვისა და ანგარიშგების სისტემის გაუმჯობესება.....</i>	<i>11</i>
<i>ამოცანა 2.2 გარემოსდაცვითი მონაცემების მართვის სისტემის გაუმჯობესება და გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლება.....</i>	<i>22</i>
<i>ამოცანა 2.3 გარემოსდაცვითი კანონდარსებებისა და ზედამხედველობის სისტემის გაუმჯობესება.....</i>	<i>27</i>
თავი 3: წყლის რესურსების მართვა.....	30
<i>ამოცანა 3.1 წყლის რესურსების ეფექტიანი სისტემის დანერგვა.....</i>	<i>30</i>
<i>ამოცანა 3.2 წერტილოვანი და დიფუზიური წყაროებიდან წყლის დაბინძურების შემცირება და წყლის რესურსების მდგრადი გამოყენების უზრუნველყოფა.....</i>	<i>40</i>
<i>ამოცანა 3.3 წყლის რესურსების ხარისხისა და რაოდენობის მონიტორინგისა და შეფასების სისტემების სრულყოფა.....</i>	<i>48</i>
თავი 4: ატმოსფერული ჰაერის დაცვა.....	52
<i>ამოცანა 4.1 ეკონომიკის სხვადასხვა დარგიდან მავნე ნივთიერებათა გაფრქვევების შემცირება.....</i>	<i>53</i>
<i>ამოცანა 4.2 ჰაერის ხარისხის მონიტორინგისა და შეფასების სისტემის განვითარება.....</i>	<i>60</i>
თავი 5: ნარჩენების მართვა.....	66
<i>ამოცანა 5.1 ნარჩენების მართვის ეფექტიანი სისტემის ჩამოყალიბება.....</i>	<i>66</i>
<i>ამოცანა 5.2 ნარჩენების გადამუშავებისა და უსაფრთხო განთავსების ინფრასტრუქტურის განვითარება.....</i>	<i>69</i>
თავი 6: ქიმიური ნივთიერებების მართვა.....	73
<i>ამოცანა 6.1 ქიმიური ნივთიერებების მართვის სისტემის გაუმჯობესება.....</i>	<i>73</i>
<i>ამოცანა 6.2 გარკვეული ქიმიური ნივთიერებების, როგორცაა მდგრადი ორგანული დამაბინძურებლები, ოზონდამშლელი ნივთიერებები, ვერცხლისწყალი და ვერცხლისწყლის ნაერთები, ეროვნულ დონეზე მართვის გაუმჯობესება.....</i>	<i>79</i>
<i>ამოცანა 6.3 სახიფათო სამრეწველო ობიექტების შემოწმების ინტეგრირებული სისტემის დანერგვა.....</i>	<i>88</i>
თავი 7: ბიომრავალფეროვნების დაცვა.....	90
<i>ამოცანა 7.1 ბიომრავალფეროვნების მდგრადი მართვის ხელშეწყობა.....</i>	<i>91</i>
<i>ამოცანა 7.2 სახეობებისა და ჰაბიტატების დაცვა და მათი კარგვის პრევენცია.....</i>	<i>93</i>

ამოცანა 7.3 დაცული ტერიტორიების ქსელის გაფართოება	97
ამოცანა 7.4 დაცული ტერიტორიების მართვის სისტემის გაუმჯობესება.....	100
თავი 8: ტყის მართვა	101
ამოცანა 8.1 საკანონმდებლო ჩარჩოს გაუმჯობესება და ტყის მდგრადი მართვის სისტემის დანერგვა	102
ამოცანა 8.2 ტყეზე ზეწოლის შემცირება საწვავის ალტერნატიული წყაროების გამოყენების წახალისებითა და ტყეების რაოდენობრივი და ხარისხობრივი მახასიათებლების გაუმჯობესება...108	
ამოცანა 8.2 ტყეზე ზეწოლის შემცირება საწვავის ალტერნატიული წყაროების გამოყენების წახალისებითა და ტყეების რაოდენობრივი და ხარისხობრივი მახასიათებლების გაუმჯობესება...112	
ამოცანა 8.3 ტყის პოლიტიკის, მართვის და მკონტროლებელი უწყებების შესაძლებლობების გაძლიერება	114
ამოცანა 8.4 ტყის ეკოსისტემის მომსახურების გამოყენების ხელშეწყობა.....	120
ამოცანა 8.5 სატყეო განათლების განვითარების ხელშეწყობა და საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება.....	122
თავი 9: ნიადაგის დაცვა.....	125
ამოცანა 9.1: მიწის დეგრადაციის/გაუდაზნოების შემცირება და დეგრადირებული ტერიტორიის აღდგენა	126
თავი 10: კლიმატის ცვლილება	131
ამოცანა 10.1 სათბური აირების ემისიების შემცირების წინაპირობების შექმნა	132
ამოცანა 10.2 ექვეყნის საადაპტაციო პოტენციალის გაზრდა	139
ამოცანა 10.3 კლიმატის ცვლილების შესახებ გაეროს ჩარჩო კონვენციისადმი ანგარიშგების ვალდებულების შესრულება.....	143
თავი 11: ბუნებრივი საფრთხეების რისკების მართვა	146
ამოცანა 11.1 საფრთხეების იდენტიფიკაციის, რისკების შეფასების/ანალიზის, პრევენციისა და მონიტორინგის სისტემების სრულყოფა.....	146
თავი 12: რადიაციული უსაფრთხოება	154
ამოცანა 12.1 ეროვნული ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოების კანონმდებლობის გაუმჯობესება.....	155
ამოცანა 12.2 შესაძლებლობების გაძლიერება ბირთვულ და რადიაციულ უსაფრთხოებაში	156
ამოცანა 12.3 საგანმანათლებლო სისტემის გაუმჯობესება და ცნობიერების ამაღლება.....	159
თავი 13: მწვანე ეკონომიკა და მდგრადი განვითარების გარემოსდაცვითი მიმართულება	160

*ამოცანა 13.1 მწვანე ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების პოლიტიკის, მათი მექანიზმების
შემუშავებისა და განხორციელების ხელშეწყობა და ცოდნის დონის ამაღლება ეროვნულ დონეზე 161*

მოკლე შეჯამება

საქართველოს მთავრობის 2018 წლის 22 მაისის №1124 განკარგულებით დამტკიცებული საქართველოს გარემოს დაცვის მოქმედებათა მესამე ეროვნული პროგრამა პროგრამაში (შემდგომში - საქართველოს გარემოს დაცვის მოქმედებათა მესამე პროგრამა) წარმოადგენს ქვეყნის მდგრადი განვითარების პოლიტიკის ნაწილს, სადაც ასახულია საქართველოს გარემოსდაცვითი პრიორიტეტები და გრძელვადიანი, სტრატეგიული მიზნები, 2017-2021 წლებში განსახორციელებელი ამოცანები და კონკრეტული ქმედებები, რომლებიც აუცილებელია გარემოს გასაუმჯობესებლად.

საქართველოს გარემოს დაცვის მოქმედებათა მესამე პროგრამა დაყოფილია სექტორული მიმართულებების მიხედვით და მოიცავს 12 თავს:

- ✓ გარემოსდაცვითი მმართველობა
- ✓ წყლის რესურსების მართვა
- ✓ ატმოსფერული ჰაერის დაცვა
- ✓ ნარჩენების მართვა
- ✓ ქიმიური ნივთიერებების მართვა
- ✓ ბიომრავალფეროვნების დაცვა
- ✓ ტყის მართვა
- ✓ ნიადაგის დაცვა
- ✓ კლიმატის ცვლილება
- ✓ ბუნებრივი საფრთხეების რისკების მართვა
- ✓ რადიაციული უსაფრთხოება
- ✓ მწვანე ეკონომიკა და მდგრადი განვითარების გარემოსდაცვითი მიმართულება

2021 წელს პროგრამის მიხედვით მიმდინარეობდა ან/და დაიწყო 101 ქმედების განხორციელება. აღნიშნული ქმედებების ნაწილის განხორციელება ხდებოდა ან არსებული საბიუჯეტო რესურსების ფარგლებში ან ფინანსდებოდა დონორ(ებ)ის მიერ. მთლიანობაში, საანგარიშო პერიოდში ქმედებების განხორციელებისთვის სახელმწიფო ბიუჯეტიდან დაიხარჯა 33,514,544.5 ლარი.

საანგარიშო პერიოდში სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებული ქმედებების 23% (23 ქმედება) სრულად შესრულდა, 31% (31 ქმედება) უმეტესწილად შესრულდა, 27% (27 ქმედება) ნაწილობრივ შესრულდა, ხოლო 19% (20 ქმედება) არ შესრულდა (ან არ დაწყებულა).

აღნიშნული მონიტორინგის ანგარიში, რომელიც მომზადებულია საქართველოს მთავრობის მიერ დამტკიცებული პოლიტიკის დაგეგმვის სახელმძღვანელო დოკუმენტის შესაბამისად, მოიცავს საქართველოს გარემოს დაცვის მოქმედებათა მესამე ეროვნული პროგრამის, 2021 წლის ქმედებების შესრულების მონიტორინგის შესახებ დეტალურ ინფორმაციას.

თავის დასახელება	ამოცანა	ქმედების რაოდენობა	დაფინანსების წყარო	2021 წლის ბიუჯეტის შესრულება (ლარი)
თავი 2. გარემოსდაცვითი მმართველობა	ამოცანა 2.1: პოლიტიკის ინტეგრირების ხელშეწყობა და გარემოსდაცვითი შეფასების, დაგეგმვისა და ანგარიშგების სისტემის გაუმჯობესება	6	სახელმწიფო ბიუჯეტი დონორი	სახელმწიფო ბიუჯეტი: 91,476 ლარი მიზნობრივი გრანტი: 48,500 ლარი ქმედებების დანარჩენი ნაწილი განხორციელდა დონორის დაფინანსებით
	ამოცანა 2.2: გარემოსდაცვითი მონაცემების მართვის სისტემის გაუმჯობესება და გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლება	2	სახელმწიფო ბიუჯეტი დონორი	13,200 ლარი ქმედებების დანარჩენი ნაწილი განხორციელდა დონორის დაფინანსებით
	ამოცანა 2.3: გარემოსდაცვითი კანონდარსებებისა და ზედამხედველობის სისტემის გაუმჯობესება	2	დონორი	ქმედებებს არ ჰქონდა კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვდა დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან
თავი 3: წყლის რესურსების მართვა	ამოცანა 3.1 წყლის რესურსების ეფექტიანი სისტემის დანერგვა	7	დონორი	ქმედებებს არ ჰქონდა კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვდა დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან
	ამოცანა 3.2 წერტილოვანი და დიფუზიური წყაროებიდან წყლის დაბინძურების შემცირება და წყლის რესურსების მდგრადი გამოყენების უზრუნველყოფა	6	სახელმწიფო ბიუჯეტი დონორი	20,744,325 ლარი ქმედებების დანარჩენი ნაწილი განხორციელდა დონორის დაფინანსებით
	ამოცანა 3.3 წყლის რესურსების ხარისხისა და რაოდენობის მონიტორინგისა და შეფასების სისტემების სრულყოფა	3	სახელმწიფო ბიუჯეტი დონორი	110,338.95 ლარი ქმედებების დანარჩენი ნაწილი განხორციელდა დონორის დაფინანსებით

თავი 4: ატმოსფერული ჰაერის დაცვა	ამოცანა 4.1: ეკონომიკის სხვადასხვა დარგიდან მავნე ნივთიერებათა გაფრქვევების შემცირება	4	დონორი	ქმედებებს არ ჰქონდა კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვდა დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან
	ამოცანა 4.2: ჰაერის ხარისხის მონიტორინგისა და შეფასების სისტემის განვითარება	4	სახელმწიფო ბიუჯეტი დონორი	83,072.31 ლარი ქმედებების დანარჩენი ნაწილი განხორციელდა დონორის დაფინანსებით
თავი 5: ნარჩენების მართვა	ამოცანა 5.1: ნარჩენების მართვის ეფექტიანი სისტემის ჩამოყალიბება	2	დონორი	ქმედებებს არ ჰქონდა კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვდა დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან
	ამოცანა 5.2: ნარჩენების გადამუშავებისა და უსაფრთხო განთავსების ინფრასტრუქტურის განვითარება	3	სახელმწიფო ბიუჯეტი დონორი	5,798,208 ლარი ქმედებების დანარჩენი ნაწილი განხორციელდა დონორის დაფინანსებით
თავი 6: ქიმიური ნივთიერებების მართვა	ამოცანა 6.1: ქიმიური ნივთიერებების მართვის სისტემის გაუმჯობესება	5	დონორი	ქმედებებს არ ჰქონდა კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვდა დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან
	ამოცანა 6.2: გარკვეული ქიმიური ნივთიერებების, როგორცაა მდგრადი ორგანული დამაბინძურებლები, ოზონდამშლელი ნივთიერებები, ვერცხლისწყალი და ვერცხლისწყლის ნაერთები, ეროვნულ დონეზე მართვის გაუმჯობესება	6	დონორი	ქმედებებს არ ჰქონდა კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვდა დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან.
	ამოცანა 6.3: სახიფათო სამრეწველო ობიექტების შემოწმების	2	დონორი	ქმედებებს არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას

	ინტეგრირებული სისტემის დანერგვა			სახელმწიფო ბიუჯეტიდან
თავი 7: ბიომრავალფეროვნების დაცვა	ამოცანა 7.1: ბიომრავალფეროვნების მდგრადი მართვის ხელშეწყობა	2	დონორი	ქმედებებს არ ჰქონდა კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვდა დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან
	ამოცანა 7.2: სახეობებისა და ჰაბიტატების დაცვა და მათი კარგვის პრევენცია	3	სახელმწიფო ბიუჯეტი დონორი	200,000 ლარი ქმედებების დანარჩენი ნაწილი განხორციელდა დონორის დაფინანსებით
	ამოცანა 7.3: დაცული ტერიტორიების ქსელის გაფართოება	2	დონორი	ქმედებებს არ ჰქონდა კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვდა დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან
	ამოცანა 7.4: დაცული ტერიტორიების მართვის სისტემის გაუმჯობესება	1	დონორი	ქმედებას არ ჰქონდა კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვდა დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან
	ამოცანა 8.1: საკანონმდებლო ჩარჩოს გაუმჯობესება და ტყის	5	სახელმწიფო ბიუჯეტი დონორი	548,442 ლარი ქმედებების დანარჩენი ნაწილი განხორციელდა

	მდგრადი მართვის სისტემის დანერგვა			დონორის დაფინანსებით
თავი 8: ტყის მართვა	ამოცანა 8.2: ტყეზე ზეწოლის შემცირება საწვავის ალტერნატიული წყაროების გამოყენების წახალისებითა და ტყეების რაოდენობრივი და ხარისხობრივი მახასიათებლების გაუმჯობესება	5	სახელმწიფო ბიუჯეტი დონორი	1,367,780 ლარი ქმედებების დანარჩენი ნაწილი განხორციელდა დონორის დაფინანსებით
	ამოცანა 8.3: ტყის პოლიტიკის, მართვის და მაკონტროლებელი უწყებების შესაძლებლობების გაძლიერება	3	დონორი	ქმედებებს არ ჰქონდა კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვდა დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან
	ამოცანა 8.4: ტყის ეკოსისტემის მომსახურების გამოყენების ხელშეწყობა	2	დონორი	ქმედებებს არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან
	ამოცანა 8.5: სატყეო განათლების განვითარების ხელშეწყობა და საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება	2	დონორი	ქმედებებს არ ჰქონდა კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვდა დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან
	თავი 9: ნიადაგის დაცვა	ამოცანა 9.1: მიწის დეგრადაციის/გაუდაზნოების შემცირება და დეგრადირებული ტერიტორიის აღდგენა	3	დონორი
	ამოცანა 10.1: სათბური აირების ემისიების შემცირების წინაპირობების შექმნა	5	დონორი	ქმედებებს არ ჰქონდა კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვდა დამატებით ასიგნირებას

თავი 10: კლიმატის ცვლილება				სახელმწიფო ბიუჯეტიდან.
	ამოცანა 10.2: ქვეყნის საადაპტაციო პოტენციალის გაზრდა	2	დონორი	ქმედებებს არ ჰქონდა კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვდა დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან
	ამოცანა 10.3: კლიმატის ცვლილების შესახებ გაეროს ჩარჩო კონვენციისადმი ანგარიშგების ვალდებულების შესრულება	2	დონორი	ქმედებებს არ ჰქონდა კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვდა დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან
თავი 11: ბუნებრივი საფრთხეების რისკების მართვა	ამოცანა 11.1: საფრთხეების იდენტიფიკაციის, რისკების შეფასების/ანალიზის, პრევენციისა და მონიტორინგის სისტემების სრულყოფა	5	სახელმწიფო ბიუჯეტი	4,557,702.26 ლარი
თავი 12: რადიაციული უსაფრთხოება	ამოცანა 12.1: ეროვნული ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოების კანონმდებლობის გაუმჯობესება	1	დონორი	ქმედებებს არ ჰქონდა კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვდა დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან
	ამოცანა 12.2: შესაძლებლობების გაძლიერება ბირთვულ და რადიაციულ უსაფრთხოებაში.	2	დონორი	ქმედებებს არ ჰქონდა კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვდა დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან.
	ამოცანა 12.3: საგანმანათლებლო სისტემის გაუმჯობესება და ცნობიერების ამაღლება	1	დონორი	ქმედებებს არ ჰქონდა კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვდა დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან
თავი 13: მწვანე ეკონომიკა და მდგრადი	ამოცანა 13.1: მწვანე ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების	3	დონორი	ქმედებებს არ ჰქონდა კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვდა

განვითარების გარემოსდაცვითი მიმართულება	პოლიტიკის, მათი მექანიზმების შემუშავებისა და განხორციელების ხელშეწყობა და ცოდნის დონის ამაღლება ეროვნულ დონეზე			დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან
---	--	--	--	---

თავი 2: გარემოსდაცვითი მმართველობა

თავი 2 - გარემოსდაცვითი მმართველობა - ჯამში მოიცავს 3 ამოცანას, ხოლო 2021 წელს მიმდინარეობდა 10 ქმედების განხორციელება, ამოცანები ორიენტირებულია გარემოსდაცვითი პოლიტიკის ინტეგრირებასა და გარემოსდაცვითი შეფასების, დაგეგმვისა და ანგარიშგების სისტემის გაუმჯობესებაზე, რისთვისაც აუცილებელია გარემოსდაცვითი მონაცემების სრულყოფილი მართვის სისტემის ჩამოყალიბება და გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლება, ასევე გარემოსდაცვითი კანონდარსებებისა და ზედამხედველობის სისტემების თანამედროვე სტანდარტებთან შესაბამისობა.

ქმედებების უმეტესობა სრულდებოდა დონორ(ებ)ის დახმარებით ან არსებული საბიუჯეტო რესურსებით, მთლიანობაში, 2021 წელს ქმედებათა შესრულების ჯამურმა დანახარჯებმა სახელმწიფო ბიუჯეტიდან შეადგინა 104,676 ლარი, ხოლო მიზნობრივი გრანტი 48,500 ლ.

მეორე თავის ამოცანების მიზნების მისაღწევად განხორციელებული ქმედებების შედეგად, 2021 წლის განმავლობაში:

- ⇒ გარემოსდაცვითი კომპონენტები დაინერგა საქართველოს ყველა საბავშვო ბაღში;
- ⇒ შემუშავებულია ნარჩენების აღრიცხვა- ანგარიშგების ელექტრონული სისტემა;
- ⇒ გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და ცოდნის მართვის სისტემაში შექმნილია ბიომრავალფეროვნების მოდული;
- ⇒ გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და ცოდნის მართვის სისტემაში შექმნილია გაუდაბნობების მოდული;
- ⇒ გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და ცოდნის მართვის სისტემაში შექმნილია კლიმატის ცვლილების მოდული;
- ⇒ შექმნილია წყლის ანგარიშგების ელექტრონული სისტემა.

ამოცანების შესრულებისთვის 2021 წელს სახელმწიფო ბიუჯეტიდან 104,676 ლარია გახარჯული, ხოლო მიზნობრივი გრანტი 48,500 ლ

ამოცანა 2.1. პოლიტიკის ინტეგრირების ხელშეწყობა და გარემოსდაცვითი შეფასების, დაგეგმვისა და ანგარიშგების სისტემის გაუმჯობესება

ქმედება 2.1.3: „გარემოსდაცვითი განათლება მდგრადი განვითარებისთვის“ 2018-2022 წწ სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის შემუშავება, მიღება და განხორციელება

პასუხისმგებელი უწყება: სსიპ გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრი

ქმედების მიზანი: ქმედების მიზანია ქვეყანაში მდგრადი განვითარების პროცესების ხელშეწყობა განათლების სექტორში განხორციელებული ცვლილებებით. აღნიშნული ცვლილებები ხელს შეუწყობს პასუხისმგებლიანი საზოგადოების ჩამოყალიბებას, რომელსაც ექნება მდგრადი განვითარებისათვის შესაბამისი ცოდნა და უნარები. სტრატეგია მოიცავს ფორმალურ, არაფორმალურ და არაოფიციალურ განათლებას, რომელიც უშუალო კავშირშია კონცეფციასთან „განათლება მდგრადი განვითარებისთვის.“

განხორციელებული ღონისძიებები:

შემუშავდა სტრატეგიის სამუშაო ვერსია, რომელიც საქართველოს მთვარობის ადმინისტრაციის 2020 წლის 5 მარტის NGOV32000008584 წერილის რეკომენდაციის შესაბამისად „განათლება მდგრადი განვითარებისთვის საქართველოს ეროვნული სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა“ თემატიკის გათვალისწინებით და ადმინისტრაციული რესურსის დაზოგვის მიზნით ინტეგრირდა საქართველოს *გარემოს* დაცვის მოქმედებათა მეოთხე ეროვნულ პროგრამაში (2022-2026). გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრის მიერ დაწყებულია იმ ღონისძიებების და პროექტების განხორციელება, რომელიც ასახული იყო სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის სამუშაო ვერსიაში და თანხმედრაშია კონცეფციასთან „განათლება მდგრადი განვითარებისთვის“.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

2021 წელს ქმედებისათვის განსაზღვრული იყო 71,500 ლარი (მათ შორის საბიუჯეტო რესურსების ფარგლებში 45,000 ლარი, ხოლო საბიუჯეტო რესურსების ზემოთ 26,500 ლარი). 2021 წლის ბიუჯეტის ფაქტობრივმა ათვისებამ შეადგინა 139,976 ლარი (მათ შორის საბიუჯეტო რესურსების ფარგლებში 91,476 ლარი, ხოლო საბიუჯეტო რესურსების ზემოთ 48,500 ლარი).

ამოცანა 2.1. პოლიტიკის ინტეგრირების ხელშეწყობა და გარემოსდაცვითი შეფასების, დაგეგმვისა და ანგარიშგების სისტემის გაუმჯობესება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 2.1.3 „გარემოსდაცვითი განათლება მდგრადი განვითარებისთვის“ 2018-2022 წწ სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის შემუშავება, მიღება და განხორციელება
პასუხისმგებელი უწყება:	სსიპ გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: მიღებული სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა	შესრულებული: სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა აისახა საქართველოს <i>გარემოს</i> დაცვის მოქმედებათა მეოთხე ეროვნულ პროგრამაში (2022-2026). იმ ღონისძიებებისა და პროექტების განხორციელება, რომელიც ასახული იყო სტრატეგიის და სამოქმედო
განხორციელებული ქმედებები, მიმდინარე გრძელვადიანი ქმედებები	მოკლევადიანი საშუალო და

	გეგმის სამუშაო ვერსიაში და თანხვედრაშია კონცეფციასთან “განათლება მდგრადი განვითარებისთვის“, რეგულარულად ხორციელდება ცენტრის მიერ. (მაგ.: გარემოდაცვითი საკითხების სწავლების ხელშეწყობის მიზნით სკოლამდელი აღზრდის დაწესებულებების აღმზრდელ-პედაგოგების ტრენინგი დასრულებულია მთელი ქვეყნის მასშტაბით, 2020 წელს შემუშავდა და გამოიცა სახელმძღვანელო - “გარემოსდაცვითი და აგრარული განათლება სკოლაში” (დამხმარე სახელმძღვანელო ზოგადი განათლების დაწყებითი საფეხურის მასწავლებლებისთვის). 2021 წლიდან დაიწყო ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებების დაწყებითი საფეხურის პედაგოგებისა და კურიკულუმის ექსპერტების ტრენინგები და გადამზადდა 1800 მონაწილე).
ბიუჯეტი	
საპროგნოზი: სახელმწიფო ბიუჯეტი: 45,000 ლარი მიზნობრივი გრანტი: 26,500 ლარი	ფაქტობრივი: სახელმწიფო ბიუჯეტი: 91,476 ლარი მიზნობრივი გრანტი: 48,500 ლარი

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
შესრულებების შეფასება	X				
	განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელები ს პროცესი შეჩერებულია	განხორციელები ს პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელები ს პროცესი დასრულებულია
სტატუსი					X

ქმედება 2.1.5: გზშ-ს პროცესში ჩართული შესაბამისი სამთავრობო უწყებებისა და დაინტერესებული მხარეების შესაძლებლობების განვითარება

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (გარემოსდაცვითი შეფასების დეპარტამენტი)

ქმედების მიზანი: „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსით“ განისაზღვრა საქმიანობების ახალი ჩამონათვალი. გარემოზე ზემოქმედების რისკებისა და ხარისხის გათვალისწინებით, საქმიანობები დაჯგუფდა ორ დანართში. პირველ დანართში მითითებული საქმიანობები ექვემდებარება გზშ-ს, რაც შეეხება მეორე დანართში მითითებულ საქმიანობებს, მათთვის თავდაპირველად გათვალისწინებულია სკრინინგის პროცედურის ჩატარება, რომლის საფუძველზეც დადგინდება ექვემდებარება თუ არა საქმიანობა გზშ-ს. ასევე, გაიყო

გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მიღების ეტაპი - ორ ეტაპად, საზოგადოების ინფორმირებისა და მონაწილეობის ტვირთი საქმიანობის განმახორციელებლიდან გადავიდა - სამინისტროზე. კოდექსით დანერგილი ახალი პროცედურებისა და რეგულირების საკითხების საფუძველზე, საჭირო გახდა შესაბამისი სამთავრობო უწყებებისა და დაინტერესებული მხარეების შესაძლებლობათა გაძლიერება.

განხორციელებული ღონისძიებები

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრომ, საერთაშორისო და ადგილობრივი ექსპერტების მონაწილეობით შეიმუშავა „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსი“. კოდექსის გარემოზე ზემოქმედების შეფასების პროცედურა ამოქმედდა 2018 წლის 1 იანვრიდან. პროცედურების ეფექტური დანერგვისთვის, „მწვანე ეკონომიკა აღმოსავლეთ სამეზობლოში“ (EaP GREEN) პროექტის ფარგლებში მომზადდა „საქართველოში გარემოზე ზემოქმედების შეფასების პრაქტიკაში განხორციელების სახელმძღვანელო“, რომელიც საჭიროებს განახლებას და „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსთან“ შესაბამისობაში მოყვანას.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

- „ევროკავშირი გარემოსთვის“ (EU4Environment) პროექტის ფარგლებში დაგეგმილია გარემოზე ზემოქმედების შეფასების არსებული სახელმძღვანელოს განახლება და კოდექსთან შესაბამისობაში მოყვანა, ასევე ჰიდროელექტროდგურების გარემოზე ზემოქმედების შეფასების სახელმძღვანელოს მომზადება.

ამოცანა 2.1. პოლიტიკის ინტეგრირების ხელშეწყობა და გარემოსდაცვითი შეფასების, დაგეგმვისა და ანგარიშგების სისტემის გაუმჯობესება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 2.1.5 გზშ-ს პროცესში ჩართული შესაბამისი სამთავრობო უწყებებისა და დაინტერესებული მხარეების შესაძლებლობების განვითარება
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო გარემოსდაცვითი შეფასების დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021
შესრულების ინდიკატორები	
<p>დაგეგმილი:</p> <p>შემუშავებული და ყველა დაინტერესებული მხარისათვის ხელმისაწვდომი მეთოდოლოგიები</p> <p>დაინტერესებული მხარეებისთვის ჩატარებული ტრენინგების რაოდენობა</p>	<p>შესრულებული:</p> <p>„ევროკავშირი გარემოსთვის“ (EU4Environment) პროექტის ფარგლებში დაგეგმილია გარემოზე ზემოქმედების შეფასების არსებული სახელმძღვანელოს განახლება და კოდექსთან შესაბამისობაში მოყვანა, ასევე ჰიდროელექტროდგურების გარემოზე</p>

გარემოზე ზემოქმედების შეფასებას დაქვემდებარებული ახალი საქიანობების რაოდენობა (%)	ზემოქმედების შეფასების სახელმძღვანელოს მომზადება.
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

შესრულების შეფასება	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
	რეიტინგი		x		
	განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
სტატუსი		x			

ქმედება 2.1.6: სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასების სისტემის დანერგვა

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (გარემოსდაცვითი შეფასების დეპარტამენტი)

ქმედების მიზანი: 2018 წლამდე მოქმედი კანონმდებლობა არ ითვალისწინებდა სტრატეგიული დოკუმენტების შეფასებას გარემოსდაცვითი კუთხით და ამდენად, აღნიშნული ინსტიტუტი მთლიანად სიახლეა ქართული კანონმდებლობისათვის. კოდექსი ითვალისწინებს სტრატეგიულ გარემოსდაცვით შეფასებას ისეთი დოკუმენტის მომზადების დროს, რომელმაც შესაძლოა ზემოქმედება მოახდინოს გარემოზე და ადამიანის ჯანმრთელობაზე. ამასთან, სტრატეგიულ გარემოსდაცვით შეფასების პროცესში სამინისტროსთან ერთად მონაწილეობს საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო.

სტრატეგიულ გარემოსდაცვით შეფასებას ექვემდებარება სტრატეგიული დოკუმენტი, რომელიც წარმოადგენს საქართველოს კანონმდებლობის საფუძველზე გამოცემულ ადმინისტრაციული ორგანოს კანონქვემდებარე ნორმატიულ აქტს, რომლითაც ცალკეული სექტორებისთვის დგინდება სამომავლო განვითარების ჩარჩო, ამავე კოდექსის III თავის შესაბამისად და რომელიც განსაზღვრავს კოდექსის I და II დანართებით გათვალისწინებული საქმიანობების სახეობებისთვის მახასიათებლებს ან/და მოცულობებს.

განხორციელებული ღონისძიებები:

2021 წელს გაიცა შემდეგი სკრინინგის გადაწყვეტილებები:

- სიღნაღის მუნიციპალიტეტის მერიის „ქალაქ სიღნაღის მულტიმოდალური ტრანსპორტისა და მობილობის (მმტმ) სტრატეგიული გეგმის“ პროექტის სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასებისადმი არდაქვემდებარების შესახებ;

- საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტროს „საქართველოს მაღალმთიანი დასახლებების განვითარების 2019-2023 წლების სტრატეგიის“ 2021-2023 წლების სამოქმედო გეგმის სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასებისადმი არდაქვემდებარების შესახებ;

- ხულოს მუნიციპალიტეტის მერიის „კურორტ „გოდერძის“ მიმდებარე ტერიტორიის განაშენიანების დეტალური გეგმის“ სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასებისადმი დაქვემდებარების შესახებ;

გაიცა სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასების სკოპინგის დასკვნა სივრცითი მოწყობისა და დაგეგმარების სექტორის სამი სტრატეგიული დოკუმენტისთვის:

- ქალაქ წყალტუბოს გენერალური გეგმა;
- კურორტ „გოდერძის“ მიმდებარე ტერიტორიის განაშენიანების დეტალური გეგმის პროექტი;
- გუდაურის სარეკრეაციო ტერიტორიაზე მდებარე მიწის ნაკვეთების (გუდაურის მაღლობების) განაშენიანების რეგულირების გეგმა;

ასევე, გაიცა რეკომენდაციები ორ სტრატეგიულ დოკუმენტსა და სგშ-ის ანგარიშზე:

- გრიგოლეთისა და ყვავილნარის სანაპირო ზოლის განაშენიანების გეგმის სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასების ანგარიში;
- დაბა სურამის გენერალური გეგმის პროექტსა და სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასების ანგარიში;

„ევროკავშირი გარემოსთვის“ (EU4Environment) პროექტის ფარგლებში, მიმდინარეობს სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასების სახელმძღვანელოს განახლება და კოდექსთან შესაბამისობაში მოყვანა, ასევე დაგეგმილია სექტორული სახელმძღვანელო დოკუმენტის შემუშავება, საპილოტე პროექტის განხორციელება და მუნიციპალიტეტებისა და დამგეგმავი ორგანოებისთვის ტრენინგის ჩატარება.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედების შესრულების ინდიკატორად მოიაზრებოდა სტრატეგიულ გარემოსდაცვით შეფასებას დაქვემდებარებული პოლიტიკის დოკუმენტების, სტრატეგიებისა და სამოქმედო გეგმების რაოდენობა. საანგარიშო პერიოდში, 2021 წელს, გაიცა სამი სკრინინგის გადაწყვეტილება, ასევე სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასების სკოპინგის დასკვნა სივრცითი მოწყობისა და დაგეგმარების სექტორის სამი სტრატეგიული დოკუმენტისთვის, ასევე, გაიცა რეკომენდაციები ორ სტრატეგიულ დოკუმენტსა და სგშ-ის ანგარიშზე.

ამოცანა 2.1. პოლიტიკის ინტეგრირების ხელშეწყობა და გარემოსდაცვითი შეფასების, დაგეგმვისა და ანგარიშგების სისტემის გაუმჯობესება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 2.1.6: სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასების სისტემის დანერგვა
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო გარემოსდაცვითი შეფასების დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: შესაბამისი ეროვნული სტრატეგიების, პოლიტიკისა და სამოქმედო გეგმების რაოდენობა, რომელთაც გავლილი აქვთ სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასების პროცედურა	შესრულებული: სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასების სკოპინგის დასკვნა სივრცითი მოწყობისა და დაგეგმარების სექტორის სამი სტრატეგიული დოკუმენტისთვის: <ul style="list-style-type: none"> ქალაქ წყალტუბოს გენერალური გეგმა; კურორტ „გოდერძის“ მიმდებარე ტერიტორიის განაშენიანების დეტალური გეგმის პროექტი; გუდაურის სარეკრეაციო ტერიტორიაზე მდებარე მიწის ნაკვეთების (გუდაურის მაღლობების) განაშენიანების რეგულირების გეგმა; ასევე, გაიცა რეკომენდაციები ორ სტრატეგიულ დოკუმენტსა და სგშ-ის ანგარიშზე: <ul style="list-style-type: none"> გრიგოლეთისა და ყვავილნარის სანაპირო ზოლის განაშენიანების გეგმის სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასების ანგარიში; დაბა სურამის გენერალური გეგმის პროექტსა და სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასების ანგარიში;
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

შესრულების შეფასება	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა		
	რეიტინგი	x				
		განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელები ს პროცესი შეჩერებულია	განხორციელები ს პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელები ს პროცესი დასრულებულია
სტატუსი						x

ქმედება 2.1.7: სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასების პროცესში ჩართული შესაბამისი სამთავრობო უწყებებისა და დაინტერესებული მხარეების შესაძლებლობათა გაძლიერება

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (გარემოსდაცვითი შეფასების დეპარტამენტი)

ქმედების მიზანი: სტრატეგიულ გარემოსდაცვით შეფასებას ექვემდებარება სტრატეგიული დოკუმენტი, რომელიც წარმოადგენს საქართველოს კანონმდებლობის საფუძველზე გამოცემულ ადმინისტრაციული ორგანოს კანონქვემდებარე ნორმატიულ აქტს, რომლითაც ცალკეული სექტორებისთვის დგინდება სამომავლო განვითარების ჩარჩო, ამავე კოდექსის III თავის შესაბამისად და რომელიც განსაზღვრავს კოდექსის I და II დანართებით გათვალისწინებული საქმიანობების სახეობებისთვის მახასიათებლებს ან/და მოცულობებს. 2018 წლამდე მოქმედი კანონმდებლობა არ ითვალისწინებდა სტრატეგიული დოკუმენტების შეფასებას გარემოსდაცვითი კუთხით, შესაბამისად, საჭირო გახდა სამთავრობო უწყებებისა და დაინტერესებული მხარეების შესაძლებლობათა გაძლიერება ტრენინგების/სამუშაო შეხვედრების ჩატარების გზით.

განხორციელებული ღონისძიებები:

„ევროკავშირი გარემოსთვის“ (EU4Environment) პროექტის ფარგლებში, მიმდინარეობს სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასების სახელმძღვანელოს განახლება და კოდექსთან შესაბამისობაში მოყვანა, ასევე დაგეგმილია სექტორული სახელმძღვანელო დოკუმენტის შემუშავება, საპილოტე პროექტის განხორციელება და მუნიციპალიტეტებისა და დამგეგმავი ორგანოებისთვის ტრენინგის ჩატარება.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

მითითებული ღონისძიებები ფინანსდება დონორის მიერ.

ამოცანა 2.1. პოლიტიკის ინტეგრირების ხელშეწყობა და გარემოსდაცვითი შეფასების, დაგეგმვისა და ანგარიშების სისტემის გაუმჯობესება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 2.1.7 სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასების პროცესში ჩართული შესაბამისი სამთავრობო უწყებებისა და დაინტერესებული მხარეების შესაძლებლობათა გაძლიერება
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო გარემოსდაცვითი შეფასების დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: სტრატეგიულ დაგეგმვაში ჩართული უწყებების რაოდენობა, რომლებიც ახორციელებენ სგმ-ს სკოპინგს, სკრინინგსა და ანგარიშებას	შესრულებული: 7 უწყება

ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

შესრულების შეფასება		სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა		
	რეიტინგი		x				
		განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია	
	სტატუსი		x				

ქმედება 2.1.8: ინტეგრირებული ნებართვების სისტემის ინიცირება

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (გარემოსდაცვითი შეფასების დეპარტამენტი)

ქმედების მიზანი: ახალი სანებართვო სისტემის ინიცირების საფუძველს წარმოადგენს მსხვილი სამრეწველო ობიექტების რეგულირების თანამედროვე ევროპული მექანიზმის დანერგვა, რომლის მიზანია სამრეწველო საქმიანობის შედეგად ატმოსფერულ ჰაერში, წყალში და მიწაში ემისიების პრევენცია ან სადაც ეს პრაქტიკულად შეუძლებელია, ემისიების შემცირება და კონტროლი, ასევე, ნარჩენების წარმოქმნის პრევენცია.

ინტეგრირებული ნებართვის გაცემის ერთ-ერთ მთავარ წინაპირობას წარმოადგენს საქმიანობის განხორციელებისას გამოყენებული ტექნოლოგიის საუკეთესო ხელმისაწვდომ ტექნიკასთან (BAT) შესაბამისობა და საწარმოში არსებული თითოეული დაბინძურების წყაროსთვის ემისიის ზღვრული მნიშვნელობების დადგენა. ახალი სანებართვო სისტემა გულისხმობს, ასევე, გარემოსდაცვითი რისკების შეფასებაზე დაფუძნებული კონტროლის სისტემის დანერგვას.

ინტეგრირებული სანებართვო სისტემის დანერგვის ვალდებულებას ითვალისწინებს, ასევე, ევროკავშირისა და საქართველოს შორის ასოცირების შესახებ შეთანხმება.

განხორციელებული ღონისძიებები:

- ევროკავშირის დაძმობილების (Twinning) პროექტის („სამრეწველო დაბინძურებისა და რისკების სფეროში ევროკავშირის გარემოსდაცვით კანონმდებლობასთან დაახლოების მიზნით საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროს ადმინისტრაციული შესაძლებლობების გაძლიერება სამრეწველო დაბინძურებისა და საფრთხეების სფეროში ევროკავშირის გარემოსდაცვით კანონმდებლობასთან დაახლოებისა და მისი იმპლემენტაციის მიზნით“) ფარგლებში შემუშავებულ იქნა „სამრეწველო ემისიების შესახებ“ საქართველოს კანონის პროექტის და მისგან გამომდინარე კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტების პროექტების პირველადი ვერსიები; დეპარტამენტის კოორდინაციით

მომზადებულ იქნა კანონპროექტის საბოლოო ვერსია, რომლის ინიცირება დაგეგმილია საქართველოს პარლამენტის საგაზაფხულო სესიაზე;

- ევროკავშირის დამმობილების პროექტის ფარგლებში, ინტეგრირებული ნებართვის გაცემასთან დაკავშირებით ჩატარდა ტრენინგები სამინისტროსა და მის სტრუქტურაში შემავალი თანამშრომლებისთვის.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედების ინდიკატორები ნაწილობრივ შესრულდა - შემუშავებულია „სამრეწველო ემისიების შესახებ“ საქართველოს კანონის პროექტი და მისგან გამომდინარე კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტების პროექტები.

ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება განხორციელდა დონორის გრანტით.

ამოცანა 2.1. პოლიტიკის ინტეგრირების ხელშეწყობა და გარემოსდაცვითი შეფასების, დაგეგმვისა და ანგარიშგების სისტემის გაუმჯობესება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 2.1.8 ინტეგრირებული ნებართვების სისტემის ინიცირება
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო გარემოსდაცვითი შეფასების დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: შემუშავებული უწყებრივი და საკანონმდებლო საფუძველი ინტეგრირებული ნებართვის გაცემის სისტემისთვის დაინტერესებული მხარეები, რომელთაც შესწევთ უნარი, გამოიყენონ, მოამზადონ და გასცენ ნებართვები	შესრულებული: „სამრეწველო ემისიების შესახებ“ საქართველოს კანონის პროექტი შემუშავებულია და არ არის მიღებული; ევროკავშირის დამმობილების პროექტის ფარგლებში ინტეგრირებული ნებართვის გაცემასთან დაკავშირებული ტრენინგები ჩაუტარდათ სამინისტროსა და მის სტრუქტურაში შემავალ თანამშრომლებს;
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

შესრულების შეფასება	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
	რეიტინგი			x	
სტატუსი	განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელები ს პროცესი შეჩერებულია	განხორციელები ს პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელები ს პროცესი დასრულებულია
		x			

ქმედება 2.1.9: კონცეფციის შემუშავება საუკეთესო ხელმისაწვდომი ტექნოლოგიის (BAT) შემოღებისთვის

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (გარემოსდაცვითი შეფასების დეპარტამენტი)

ქმედების მიზანი: საქმიანობის განხორციელებისას გამოყენებული ტექნოლოგიისა და ტექნიკის საუკეთესო ხელმისაწვდომ ტექნიკასთან (BAT) შესაბამისობა წარმოადგენს ინტეგრირებული სანებართვო სისტემის საფუძველს. „სამრეწველო ემისიების შესახებ“ საქართველოს კანონის პროექტი ითვალისწინებს ინტეგრირებული ნებართვების გაცემას BAT დასკვნების საფუძველზე. უნდა აღინიშნოს, რომ ევროკავშირსა და საქართველოს შორის ასოცირების შესახებ შეთანხმების თანახმად, BAT იმპლემენტაციის ვადა 2026 წელია. შესაბამისად, კანონის პროექტის მიხედვით, არსებულ საწარმოებს ეძლევა გარკვეული დრო მოდერნიზებისა და ახალი ტექნიკის დასანერგად, რაც იმპლემენტაციის პროცესის მოქნილი მექანიზმით განხორციელების შესაძლებლობაზე მიუთითებს.

აღნიშნულიდან გამომდინარე, აუცილებელია BAT დასკვნების ეტაპობრივად ქართულ ენაზე თარგმნა/ შემუშავება/დამტკიცება.

განხორციელებული ღონისძიებები:

- გარემოსდაცვითი შეფასების დეპარტამენტის კოორდინაციით მომზადებული „სამრეწველო ემისიების შესახებ“ საქართველოს კანონის პროექტი მოიცავს BAT შემოღების კონცეფციას და ითვალისწინებს ინტეგრირებული ნებართვების გაცემას BAT დასკვნების საფუძველზე.
- ევროკავშირის ფინანსური მხარდაჭერით დაგეგმილი ტექნიკური დახმარების პროექტში სამინისტროს მიერ ერთ-ერთ პრიორიტეტულ მიმართულებად განისაზღვრა სხვადასხვა სამრეწველო სექტორისთვის BAT შესახებ დასკვნების შემუშავება ქართულ ენაზე, ასევე, BAT და მისი დანერგვის შესახებ სხვადასხვა ქვეყანაში არსებული გამოცდილების თაობაზე ტრენინგების განხორციელება ყველა დაინტერესებული მხარისთვის, მათ შორის სამრეწველო სექტორისთვის.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედების ინდიკატორები ნაწილობრივ შესრულდა - შემუშავებულია „სამრეწველო ემისიების შესახებ“ საქართველოს კანონის პროექტი, რომელიც ითვალისწინებს საუკეთესო ხელმისაწვდომი ტექნიკის (BAT) შემოღების კონცეფციას. ინდიკატორების სრულად შესრულება დამოკიდებულია დონორის დახმარებით პროექტის განხორციელებაზე.

ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება განხორციელდება დონორის გრანტით.

ამოცანა 2.1. პოლიტიკის ინტეგრირების ხელშეწყობა და გარემოსდაცვითი შეფასების, დაგეგმვისა და ანგარიშგების სისტემის გაუმჯობესება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 2.1.9: კონცეფციის შემუშავება საუკეთესო ხელმისაწვდომი ტექნოლოგიის (BAT) შემოღებისთვის
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო გარემოსდაცვითი შეფასების დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი:	შესრულებული:
შემუშავებული კონცეფცია საუკეთესო ხელმისაწვდომი ტექნოლოგიის შემოღებისთვის ქართული BAT მიღებულია და მოხმარებაშია	საუკეთესო ხელმისაწვდომი ტექნიკის (BAT) შემოღების კონცეფცია გათვალისწინებულია „სამრეწველო ემისიების შესახებ“ საქართველოს კანონის პროექტში BAT დასკვნები ქართულ ენაზე მიღებული არ არის
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

შესრულების შეფასება	რეიტინგი	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
			განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია
სტატუსი			x			

ამოცანა 2.2 გარემოსდაცვითი მონაცემების მართვის სისტემის გაუმჯობესება და გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლება

ქმედება 2.2.1: გარემოსდაცვითი სწავლების დანერგვა სკოლამდელ საგანმანათლებლო პროგრამებში ეროვნული მასშტაბით

პასუხისმგებელი უწყება: სსიპ გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრი
 ქმედების მიზანი: სკოლამდელი გარემოსდაცვითი განათლების ხელშეწყობის მიზნით, სსიპ გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრის ინიციატივით, საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურის და სპორტის სამინისტროს მიერ შემუშავებულ და 2015 წელს დამტკიცებულ სასკოლო მზაობის საგანმანათლებლო სახელმწიფო სტანდარტს გარემოსდაცვითი კომპონენტი დაემატა.

2016 წელს ცენტრის მიერ სასკოლო მზაობის პროგრამის ფარგლებში შემუშავდა დამხმარე სახელმძღვანელო აღმზრდელთათვის - „სკოლამდელი გარემოსდაცვითი განათლება“, რომელიც მოიცავს შემდეგ გარემოსდაცვით თემებს:

- ბიომრავალფეროვნება ჩვენ გარშემო
- წყლისა და ენერჯის დაზოგვა
- ნარჩენების მართვა

სახელმძღვანელოს წარმატებული დანერგვისთვის გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრი ახორციელებს ტრენინგებს საბავშვო ბაღების აღმზრდელებისა და მეთოდისტებისთვის.

განხორციელებული ღონისძიებები:

გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრმა სკოლამდელი გარემოსდაცვითი განათლების ხელშეწყობის მიზნით საქართველოს მასშტაბით „სკოლამდელი გარემოსდაცვითი განათლების“ სახელმძღვანელოს დანერგვა დაასრულა. საერთო ჯამში ცენტრმა 1600-მდე სკოლამდელი აღზრდის დაწესებულებების 2058 აღმზრდელი და მეთოდისტი გადაამზადა და უზრუნველყო სახელმძღვანელოებით. 2021 წელს ტრენინგი ჩაუტარდათ გამყოფ ხაზთან მდებარე სოფლების სკოლამდელი აღზრდის დაწესებულებების 95 აღმზრდელს, რომლებსაც გადაეცათ სახელმძღვანელოები დამხმარე მასალასთან ერთად, გარემოსდაცვითი განათლების ხელშეწყობისა და საბავშვო ბაღის აღმზრდელთა და მეთოდისტთა წახალისების მიზნით 2018 წელს საფუძველი ჩაეყარა კონკურსს „მწვანე ჯილდო“, რომელშიც ასევე გამოცხადდა 2021 წელს და გამარჯვებულის გამოვლენა მოხდება 2022 წელს.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება ითვალისწინებდა გარემოსდაცვითი კომპონენტის დანერგვას საქართველოს ყველა საბავშვო ბაღში. ინდიკატორი შესრულდა სრულად. 2021 წელს, პანდემიით გამოწვეული შეზღუდვებიდან გამომდინარე, ტრენინგები გაიმართა დისტანციურ რეჟიმში, რაც არ მოითხოვდა დამატებით ბიუჯეტს. შესაბამისად, აღნიშნულ ქმედებაზე არ ყოფილა განსაზღვრული ბიუჯეტი და ფაქტობრივმა ათვისებამ 2021 წელს შეადგინა 0 ლარი.

ამოცანა 2.2 გარემოსდაცვითი მონაცემების მართვის სისტემის გაუმჯობესება და გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 2.2.1 გარემოსდაცვითი სწავლების დანერგვა სკოლამდელ საგანმანათლებლო პროგრამებში ეროვნული მასშტაბით
პასუხისმგებელი უწყება:	სსიპ გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: გარემოსდაცვითი კომპონენტები ისწავლება საქართველოს ყველა საბავშვო ბაღში	შესრულებული: გარემოსდაცვითი კომპონენტები დაინერგა საქართველოს ყველა საბავშვო ბაღში
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: 0 ლარი	ფაქტობრივი: 0 ლარი

		სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
შესრულების შეფასება	რეიტინგი	X				
		განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი					X

ქმედება 2.2.2: გარემოსდაცვითი ინფორმაციის მართვის სისტემის დანერგვა

პასუხისმგებელი უწყება: სსიპ გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრი

ქმედების მიზანი: ქმედების მიზანია ერთიანი ელექტრონული გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და ცოდნის სისტემის შექმნა, რომელშიც თავს მოიყრის სხვადასხვა გარემოსდაცვით სექტორში არსებული ბაზების მონაცემები - აღნიშნული სისტემა ყველა დაინტერესებული მხარისთვის გაზრდის გარემოსდაცვით ინფორმაციაზე ხელმისაწვდომობას.

განხორციელებული ღონისძიებები:

„გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და ცოდნის მართვის სისტემაში“, რომელიც UNDP/GEF- ის მხარდაჭერით განხორციელებული პროექტის „გლობალური გარემოს მონიტორინგის გაუმჯობესებისა და მის შესახებ ცოდნის ამაღლების მიზნით ინფორმაციის მართვის ჰარმონიზება საქართველოში“ ფარგლებში შეიქმნა, განთავსებულია 3 მოდული ბიომრავალფეროვნების, გაუდაზნოების და კლიმატის ცვლილების შესახებ.

ასევე, ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის შესახებ საზოგადოების დროული და უწყვეტად ინფორმირების მიზნით შეიქმნა პორტალი - **air.gov.ge**, რომელიც უზრუნველყოფს ჰაერის ხარისხთან და მონიტორინგთან დაკავშირებული სრული ინფორმაციის ხელმისაწვდომობას ერთიან სივრცეში, ელექტრონული მმართველობის ხელშეწყობას, ჰაერის ხარისხის გაუმჯობესების კუთხით ღონისძიებების დაგეგმვას და გადაწყვეტილების მიღებისა და პოლიტიკის დაგეგმვის პროცესში საზოგადოების მონაწილეობის ხელშეწყობას. **air.gov.ge**-ის მეშვეობით უწყვეტ რეჟიმში მიმდინარეობს მონაცემების გაცვლა/ასახვა და ინტეგრირება ევროპის ჰაერის ხარისხის პორტალზე (<http://airindex.eea.europa.eu/>).

შეიქმნა საქართველოს ტყისა და მიწათსარგებლობის ატლასი - **atlas.mepa.gov.ge**, რომელიც უზრუნველყოფს წვდომას უახლეს ინფორმაციასთან და მონაცემებთან და ხელს უწყობს ტყისა და მიწათსარგებლობის სექტორში ქმედებების სწორ დაგეგმვას, აღსრულებასა და მონიტორინგს. ატლასი ეყრდნობა Global Forest Watch (GFW)-ის მონაცემებს და იყენებს გეოსაინფორმაციო სისტემებს, თანამგზავრებიდან მიღებულ გამოსახულებებს, გლობალურ და ეროვნულ მონაცემებს. ატლასზე განთავსებულია მიწათსარგებლობის, მიწის დეგრადაციის და ტყის კატეგორიების ინტერაქტიული რუკები.

შეიქმნა წყლის მართვის საინფორმაციო სისტემა - wis.mepa.gov.ge, რომელიც ხელს უწყობს წყლის რესურსების ინტეგრირებული მართვის განხორციელებას. საქართველოს წყლის სისტემის ფუნქციები და დიზაინი ევროპის წყლის საინფორმაციო სისტემის ანალოგიურია (WISE). სისტემაში შესაძლებელია წყალთან დაკავშირებული ეროვნული პოლიტიკის, კანონმდებლობისა და სხვა მნიშვნელოვანი საკითხების შესახებ ინფორმაციის მიღება. ნებისმიერ დაინტერესებულ მოქალაქეს აქვს წყლის რესურსების შესახებ ხარისხობრივ და რაოდენობრივ მონაცემებზე და რუკებზე წვდომა. ასევე შესაძლებლობა ეროვნული მონაცემების ევროკავშირის წევრი სახელმწიფოების მონაცემებთან შედარება.

შემუშავებულია ნარჩენების მართვის ელექტრონული სისტემა - wms.mepa.gov.ge, რომლის ამოცანაა ნარჩენების მართვასთან დაკავშირებული საქმიანობების რეგისტრაცია და ნარჩენების მართვის გეგმების, აღრიცხვა-ანგარიშგების წლიური ფორმების წარდგენის გამარტივება. ასევე შემუშავდა მწარმოებლის გაფართოებული ვალდებულების ელექტრონული რეესტრი - waste.mepa.gov.ge, რომლის მიზანია საქართველოს ბაზარზე განთავსებული მგვ-ს დაქვემდებარებული პროდუქციის ყოველთვიური ანგარიშგება/აღრიცხვა, რომელიც ეხმარება მგვ-ის ორგანიზაციებს მათი ბაზრის წილის განსაზღვრაში და ტექნიკური რეგლამენტით დადგენილი მიზნობრივი მაჩვენებლების მიღწევაში. ასევე რეესტრში ხდება მწარმოებლების მიერ ინფორმაციის შეყვანა/განახლება საქართველოს ბაზარზე ყოველთვიურად მოხმარებული პროდუქტის სახეობისა და წონის შესახებ.

გარდა ზემოაღნიშნულისა, მიმდინარეობს გარემოსდაცვითი შეფასების ელექტრონული სისტემის შექმნა, რომელიც ხელს შეუწყობს გარემოზე ზემოქმედების ტენდენციების მონიტორინგის გაუმჯობესებას, ასევე ეროვნული მიზნების მიღწევასა და საერთაშორისო ვალდებულებების შესრულებას. ამ ეტაპზე იდენტიფიცირდა განსათავსებელი ინფორმაცია, შემუშავდა საჯარო პორტალის სტრუქტურის ძირითადი ნაწილი და ხორციელდება შიდა სისტემაში პორტალის ამოქმედებამდე მიღებული გადაწყვეტილებების ეტაპობრივი განთავსება. გარემოსდაცვითი შეფასების ელექტრონული სისტემა სატესტო რეჟიმშია და 2022 წლის III კვარტლის დასასრულს სისტემა ხელმისაწვდომი იქნება ფართო საზოგადოებისთვის.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება ითვალისწინებდა გარემოსდაცვითი მონაცემების მართვის სისტემის გაუმჯობესებას. საანგარიშო პერიოდში ინდიკატორი შესრულდა უმეტესწილად, კერძოდ, მოქმედია ელექტრონული სისტემები, რომელშიც შედის: ატმოსფერული ჰაერის ხარისხი პორტალი, საქართველოს ტყისა და მიწათსარგებლობის ატლასი, წყლის მართვის საინფორმაციო სისტემა, ნარჩენების მართვის ელექტრონული სისტემა და მწარმოებლის გაფართოებული ვალდებულების ელექტრონული რეესტრი. გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და ცოდნის მართვის სისტემის პროექტის ფარგლებში შექმნილია ბიომრავალფეროვნების მოდული, გაუდაბნობის მოდული და კლიმატის ცვლილების მოდულები.

მიმდინარეობს გარემოსდაცვითი შეფასების ელექტრონულ სისტემაზე მუშაობა, ამ ეტაპზე შექმნილია შიდა სისტემა და 2022 წლის III კვარტალში საჯარო პორტალი დასრულდება.

2021 წელს ქმედებისათვის განსაზღვრული იყო 13.200 ლარი, ხოლო ბიუჯეტის ფაქტობრივმა ათვისებამ 2021 წელს შეადგინა 13.200 ლარი.

ამოცანა 2.2 გარემოსდაცვითი მონაცემების მართვის სისტემის გაუმჯობესება და გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 2.2.2 გარემოსდაცვითი ინფორმაციის მართვის სისტემის დანერგვა
პასუხისმგებელი უწყება:	სსიპ გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021
შესრულების ინდიკატორები	
<p>დაგეგმილი:</p> <p>მოქმედი ელექტრონული სისტემა, რომელშიც შედის სულ მცირე შემდეგი მონაცემთა ბაზა:</p> <ol style="list-style-type: none"> ნარჩენების აღრიცხვა-ანგარიშგების მონაცემთა ბაზა სივრცით მონაცემთა სისტემა ბიომრავალფეროვნების მოდული გაუდაბნობის მოდული კლიმატის ცვლილების მოდული წყლის ანგარიშგების მონაცემთა ბაზა 	<p>შესრულებული:</p> <ol style="list-style-type: none"> შემუშავებულია ნარჩენების აღრიცხვა-ანგარიშგების ელექტრონული სისტემა; მიმდინარეობს გარემოსდაცვითი შეფასების ელექტრონულ სისტემაზე მუშაობა, რომლის შიდა ბირთვი დასრულდა 2021 წლის ბოლოს. 2022 წელს საჯარო პორტალი გაეშვება სატესტო რეჟიმში და ფართო საზოგადოებისთვის ხელმისაწვდომი იქნება 2022 წლის III კვარტლის დასასრულს. გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და ცოდნის მართვის სისტემაში შექმნილია ბიომრავალფეროვნების მოდული; გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და ცოდნის მართვის სისტემაში შექმნილია გაუდაბნობის მოდული; გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და ცოდნის მართვის სისტემაში შექმნილია კლიმატის ცვლილების მოდული; შექმნილია წყლის ანგარიშგების ელექტრონული სისტემა.
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: 13,200 ლარი	ფაქტობრივი: 13,200 ლარი

შესრულების შეფასება	რეიტინგი	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
		X				
		განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი		X			

ამოცანა 2.3 გარემოსდაცვითი კანონდსრულებისა და ზედამხედველობის სისტემის გაუმჯობესება

ქმედება 2.3.6 გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის შესაძლებლობების გაზრდა

პასუხისმგებელი უწყება: სსდ გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტი

ქმედების მიზანი: ქმედების მიზანია გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის შესაძლებლობის თანმიმდევრული ზრდა პერსონალის გადამზადებისა და ტექნიკური აღჭურვილობის გაუმჯობესების გზით.

განხორციელებული ღონისძიებები:

სსიპ გარემოსდაცვითი ინფორმაციის და განათლების ცენტრის მხარდაჭერით სამინისტროს თანამშრომლების გადამზადებისა და შესაძლებლობების გაძლიერების ფარგლებში, გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის თანამშრომლებმა, მათ შორის გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის პატრულირებისა და სწრაფი რეაგირების თანამშრომლებმა. სულ 2021 წელს გადამზადდა 200-ზე მეტი თანამშრომელი, მათ შორის, ონლაინ-პლატფორმების გამოყენებით.

განხორციელდა პატრულირებისა და სწრაფი რეაგირების სამსახურის ეკიპაჟებისთვის მაღალი გამავლობის 5 ავტომობილის შესყიდვა, უნიფორმების განახლება. ინსპექტირების სამსახურებისთვის შეძენილ იქნა ატმოსფერულ ჰაერში მტვრის ნაწილაკების გამზომი ხელსაწყოები და სხვა.

დაინერგა „დაბინძურების სტაციონარული წყაროებიდან მავნე ნივთიერებათა გაფრქვევების უწყვეტი ინსტრუმენტული თვითმონიტორინგის ელექტრონული სისტემა“.

სატყეო სექტორში მიმდინარე რეფორმის განხორციელების ხელშეწყობის ფარგლებში, გრძელდება დეპარტამენტის გაძლიერება ხე-ტყის ეფექტური კონტროლის უზრუნველსაყოფად. ამ მიზნით, მწვანე კლიმატის ფონდის (GCF) მიერ მხარდაჭერილი პროექტის ფარგლებში 2022-2028 წლებისთვის - დაიგეგმა ტყის ზედამხედველობის ჯგუფების აღჭურვა სათანადო აღჭურვილობით, ტექნიკითა და ტრანსპორტით. განხორციელდება, ტყის კონტროლისა და ზედამხედველობის საკითხებზე ყოველწლიურად დატრენინგდება 300-ზე მეტი თანამშრომელი.

2021 წელს განხორციელდა რეგულირების ობიექტების 2 719 ინსპექტირება (მ.შ. 200 რეგულირების ობიექტის საქმიანობის გარემოსდაცვით კანონმდებლობასთან შესაბამისობის გეგმიური და არაგეგმიური შემოწმება), რაც 2020 წელთან შედარებით 39 %-ით გაიზარდა.

2021 წელს წინა წელთან შედარებით ინსპექტირებისა და პატრულირების შედეგად გარემოსდაცვითი კანონმდებლობის დარღვევის ფაქტების გამოვლენის მაჩვენებელი 11%-ით გაიზარდა.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება ითვალისწინებდა გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის თანამშრომლების ტრენინგს, აღჭურვილობის განახლებასა და ამის შედეგად ინსპექტირებების რაოდენობის ზრდას. ქმედების ინდიკატორები უმეტესწილად შესრულებულია -

მიმდინარეობს დეპარტამენტის თანამშრომლების რეგულარული ტრენინგები, თანამედროვე აღჭურვილობით უზრუნველყოფა. ხორციელდებოდა რეგულირების ობიექტების ინსპექტირება, გარემოს დაცვის სფეროში სამართალდარღვევების პრევენცია, გამოვლენა და აღკვეთა.

ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ფინანსდება დონორის გრანტით.

ამოცანა 2.3 გარემოსდაცვითი კანონდარღვრებისა და ზედამხედველობის სისტემის გაუმჯობესება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 2.3.6 გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის შესაძლებლობების გაზრდა
პასუხისმგებელი უწყება:	სსდ გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: დატრენინგებული თანამშრომლების რაოდენობა; შემენილი ახალი აღჭურვილობა ჩატარებული ინსპექტირებების გაზრდილი რაოდენობა (პროცენტულად)	შესრულებული: დატრენინგდა დეპარტამენტის 200-ზე მეტი თანამშრომელი. შემენილია მაღალი გამავლობის ავტომანქანები (5 ერთეული), განხორციელდა ინსპექტირების და ეკიპაჟების აღჭურვა. 2021 წელს წინა წლის მაჩვენებლებთან შედარებით, რეგულირების ობიექტების შემოწმებების რაოდენობა 39%-ით გაიზარდა, სულ, ინსპექტირებისა და პატრულირების შედეგად გარემოსდაცვითი კანონმდებლობის დარღვევის ფაქტების გამოვლენის მაჩვენებელი 11%-ით გაიზარდა.
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო:	ფაქტობრივი:

შესრულების შეფასება	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა		
	რეიტინგი		X			
	სტატუსი	განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია

ქმედება 2.3.7 საწვავის ხარისხის კონტროლის სისტემის შემოღება საზღვაო ტრანსპორტზე

პასუხისმგებელი უწყება: სსდ გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტი

ქმედების მიზანი: ქმედების მიზანია საქართველოს ნავსადგურში ნავმისადგომებთან განთავსებული გემების მიერ გამოყენებულ საწვავში გოგირდის შემცველობის საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილ მოთხოვნებთან შესაბამისობის უზრუნველყოფა.

განხორციელებული ღონისძიებები:

„ტექნიკური რეგლამენტის – ზოგიერთ თხევად საწვავში გოგირდის შემცველობის ზღვრული მნიშვნელობების დადგენის შესახებ დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს მთავრობის 2017 წლის 25 მაისის №256 დადგენილების შესაბამისად, საქართველოს ნავსადგურში ნავმისადგომებთან განთავსებული გემების მიერ გამოყენებულ საწვავში გოგირდის შემცველობის კანონმდებლობით დადგენილ მოთხოვნებთან შესაბამისობის დადგენის მიზნით, სინჯების აღება და ლაბორატორიული კვლევების ჩატარება უნდა განხორციელდეს 2021 წლიდან, ამასთან გათვალისწინებული იყო საზღვაო ტრანსპორტის საწვავის ხარისხის კონტროლზე პასუხისმგებელი თანამშრომლების დატრენინგება აღნიშნულ თემებზე, რაც საანგარიშო პერიოდში არ განხორციელდა.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედების ინდიკატორები მოიცავდა საზღვაო ტრანსპორტის საწვავის ხარისხის კონტროლზე პასუხისმგებელი თანამშრომლების დატრენინგებას და გაანალიზებული საწვავის ნიმუშების რაოდენობას. საანგარიშო პერიოდში თანამშრომელთა გადამზადება და საზღვაო ტრანსპორტის საწვავის კონტროლი არ დაწყებულა.

ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან.

ამოცანა 2.3 გარემოსდაცვითი კანონდარსებებისა და ზედამხედველობის სისტემის გაუმჯობესება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 2.3.7 საწვავის ხარისხის კონტროლის სისტემის შემოღება საზღვაო ტრანსპორტზე
პასუხისმგებელი უწყება:	სსდ გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: დატრენინგებული თანამშრომლების რაოდენობა (შავი ზღვის დაცვის კონვენციის სამმართველოდან) გაანალიზებული ნიმუშების რაოდენობა	შესრულებული: ინდიკატორი არ შესრულდა
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

შესრულების შეფასება	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა		
	რეიტინგი				X	
		განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელები ს პროცესი დასრულებულია
სტატუსი	X					

თავი 3: წყლის რესურსების მართვა

თავი 3 - წყლის რესურსების მართვა - ჯამში მოიცავს 3 ამოცანას, ხოლო 2021 წელს 16 ქმედების განხორციელება მიმდინარეობდა, ამოცანები ორიენტირებულია წყლის მართვის ეფექტიანი სისტემის დანერგვაზე, წერტილოვანი და დიფუზიური წყაროებიდან წყლის რესურსების დაბინძურების შემცირებასა და წყლის რესურსების მდგრადი გამოყენების უზრუნველყოფაზე, ასევე წყლის რესურსების ხარისხისა და რაოდენობის მონიტორინგისა და შეფასების სისტემის სრულყოფაზე.

ქმედებების უმეტესობა სრულდებოდა დონორ(ებ)ის დახმარებით ან არსებული საბიუჯეტო რესურსებით, მთლიანობაში, 2021 წელს ქმედებათა შესრულების ჯამურმა დანახარჯებმა შეადგინა 20,854,664 ლარი.

მესამე თავის ამოცანების მიზნების მისაღწევად განხორციელებული ქმედებების შედეგად, 2021 წლის განმავლობაში:

- ⇒ „წყლის რესურსების მართვის შესახებ“ კანონპროექტი წარდგინა საქართველოს პარლამენტს;
- ⇒ შემუშავებულია სააუზო მართვის გეგმების პროექტები 3 სააუზო უბნისთვის;
- ⇒ 2020 წელს მომზადდა საზღვაო სტრატეგიის სამუშაო ვერსია; 2021 წელს მოხდა დოკუმენტის სრულყოფა და მისი ინტეგრირება გარემოს დაცვის მოქმედებათა მეოთხე ეროვნული პროგრამის პროექტში;
- ⇒ მიმდინარეობდა წყალარინების გამწმენდი ნაგებობის მშენებლობა 8 ლოკაციაზე;
- ⇒ შეფასებულია წყლის ობიექტების ნიტრატებით დაბინძურების მდგომარეობა და შემუშავებულია შესაბამისი რუკა;
- ⇒ ჰიდროგეოლოგიური მონიტორინგის ქსელის გაუმჯობესების მიზნით 10 ავტომატური სადგური მოეწყო;
- ⇒ მომზადდა „საქართველოს მიწისქვეშა მტკნარი სასმელი წყლების მონიტორინგის პროგრამა - 2021“;
- ⇒ შემუშავებულია შავი ზღვის წყლის მონიტორინგის პროგრამა.

ამოცანების შესრულებისთვის 2021 წელს სახელმწიფო ბიუჯეტიდან გახარჯულია 20,854,664 ლარი

ამოცანა 3.1 წყლის რესურსების ეფექტიანი სისტემის დანერგვა

ქმედება 3.1.1: „წყლის რესურსების მართვის შესახებ“ კანონპროექტის შემუშავება და მიღება

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

ქმედების მიზანი: ეროვნულ დონეზე წყლის რესურსების მართვის თანამედროვე სისტემის ჩამოყალიბებას მნიშვნელოვნად აფერხებს წყლის რესურსების მართვასთან დაკავშირებული არასრულყოფილი კანონმდებლობა. საქართველოს კანონი „წყლის შესახებ“ (1997 წ.) მოძველებულია და ვერ არეგულირებს ისეთ საკითხებს, როგორებიცაა: წყლის ობიექტებთან დაკავშირებული საკუთრების, მფლობელობისა და გამოყენების უფლებები და სხვ. საქართველო-ევროკავშირის შორის ასოცირების შესახებ შეთანხმების თანახმად, საქართველო

ვალდებულია მოახდინოს საკუთარი კანონმდებლობის ჰარმონიზაცია ევროკავშირის „წყლის ჩარჩო დირექტივასა“ და წყლის ხარისხთან დაკავშირებულ სხვა რეგულაციებთან. „წყლის რესურსების მართვის შესახებ“ კანონპროექტის შემუშავება და მიღება მიზნად ისახავს წყლის რესურსების მართვის სამართლებრივი საფუძვლების შექმნას, რომელიც უზრუნველყოფს წყლის რესურსების დაცვისა და გამოყენების სფეროში ერთიანი სახელმწიფო პოლიტიკის განხორციელებას, ადამიანის ჯანმრთელობისთვის უსაფრთხო გარემოს შექმნას და ინტეგრირებული მართვის პრინციპების შესაბამისად წყლის რესურსების დაცვასა და მდგრად გამოყენებას.

განხორციელებული ღონისძიებები:

2019 წელს დამთავრდა “წყლის რესურსების მართვის შესახებ” კანონპროექტის შემუშავება და შესაბამისი კონსულტაციები დაინტერესებულ მხარეებთან. კანონპროექტის მიზანია ქვეყანაში წყლის რესურსების სააუზო მართვის სისტემის დანერგვა, რომელიც დაფუძნებულია წყლის რესურსების სააუზო მართვის ევროპულ პრინციპებსა და მსოფლიოს განვითარებულ ქვეყნებში აპრობირებულ და საერთაშორისოდ აღიარებულ თანამედროვე მოთხოვნებზე და რომელშიც ასახულია ასოცირების შეთანხმების ვალდებულებებიდან გამომდინარე მოთხოვნები, კერძოდ, ევროკავშირის დირექტივების: წყლის პოლიტიკის სფეროში საზოგადოებრივი ქმედებისათვის ჩარჩოს შემუშავების შესახებ, წყალდიდობის რისკების შეფასებისა და მართვის შესახებ, ურბანული ჩამდინარე წყლის გაწმენდის შესახებ, ადამიანის მოხმარებისათვის განკუთვნილი წყლის ხარისხის შესახებ, სასოფლო სამეურნეო საქმიანობაში გამოყენებული ნიტრატებით დაბინძურებისაგან წყლების დაცვის შესახებ.

2021 წლის 15 ნოემბერს საქართველოს კანონის პროექტი “წყლის რესურსების მართვის შესახებ” მოწონებული იქნა საქართველოს მთავრობის მიერ და წარდგენილ იქნა საქართველოს პარლამენტში განსახილველად.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება

ქმედების ინდიკატორი უმეტესწილად შესრულდა. ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან.

ამოცანა 3.1 წყლის რესურსების ეფექტიანი სისტემის დანერგვა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 3.1.1.: „წყლის რესურსების მართვის შესახებ“ კანონპროექტის შემუშავება და მიღება
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო გარემოსა და კლიმატის ცვლილების დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021

შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი:	შესრულებული:
მიღებული კანონი "წყლის რესურსების მართვის შესახებ"	

	„წყლის რესურსების მართვის შესახებ“ კანონპროექტი წარდგენილია საქართველოს პარლამენტში
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

შესრულების შეფასება	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
რეიტინგი		X			
	განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
სტატუსი		X			

ქმედება 3.1.3 სააუზო მართვის გეგმების შემუშავების პროცედურების განსაზღვრა

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

ქმედების მიზანი: მდინარეთა აუზების ინტეგრირებული მართვა წარმოადგენს საერთაშორისო დონეზე აღიარებულ და აპრობირებულ მიდგომას წყლის რესურსების მართვის სფეროში. საქართველო-ევროკავშირის შორის ასოცირების შესახებ შეთანხმების შესაბამისად საქართველო ეტაპობრივად გეგმავს ეროვნულ დონეზე დანერგოს აღნიშნული მიდგომა, რომლის ძირითადი პრინციპები მოცემულია საქართველოს კანონის პროექტში "წყლის რესურსების მართვის შესახებ". კანონპროექტის მოთხოვნების შესაბამისად უნდა მომზადდეს და ამოქმედდეს სააუზო მართვის გეგმების შემუშავების, განხილვისა და დამტკიცების პროცედურა, რაც ხელს შეუწყობს მდინარეთა აუზების ინტეგრირებული მართვის პრინციპების განხორციელებას საქართველოში.

განხორციელებული ღონისძიებები:

მომზადებულია „სააუზო მართვის გეგმების შემუშავების, განხილვისა და დამტკიცების პროცედურის შესახებ ტექნიკური რეგლამენტის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს მთავრობის დადგენილების პროექტის სამუშაო ვერსია, რომელიც წარდგენილი იქნება საქართველოს მთავრობისთვის "წყლის რესურსების მართვის შესახებ" კანონის მიღების შემდეგ.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება

ქმედების ინდიკატორი ნაწილობრივ შესრულდა. ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან.

ამოგანა 3.1 წყლის რესურსების ეფექტიანი სისტემის დანერგვა

ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 3.1.3: სააუზო მართვის გეგმების შემუშავების პროცედურების განსაზღვრა
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო; გარემოსა და კლიმატის ცვლილების დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021

შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: მიღებული მთავრობის დადგენილება - „მდინარეთა აუზების/სააუზო უბნების მართვის გეგმების შემუშავების, განხილვისა და დამტკიცების პროცედურის შესახებ”	შესრულებული: მომზადებული „სააუზო მართვის გეგმების შემუშავების, განხილვისა და დამტკიცების პროცედურის შესახებ ტექნიკური რეგლამენტის დამტკიცების თაობაზე” საქართველოს მთავრობის დადგენილების პროექტის სამუშაო ვერსია.
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა		
შესრულების შეფასება	რეიტინგი			X		
	სტატუსი	განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელები ს პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
			X			

ქმედება 3.1.4 გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სისტემაში წყლის რესურსების სააუზო მართვის სისტემის შექმნა

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

ქმედების მიზანი: საქართველო-ევროკავშირის შორის ასოცირების შესახებ შეთანხმების წყლის ჩარჩო დირექტივის შესაბამისად წყლის რესურსების ინტეგრირებული მართვის პრინციპების ეროვნულ დონეზე დასანერგად საჭიროა სააუზო მართვის სისტემის შექმნა, რომელიც უზრუნველყოფს წყლის რესურსების მდგრად მართვას ადგილობრივ დონეზე ყველა მდინარეთა აუზებისთვის. აღნიშნული სისტემის შექმნა დაგეგმილია საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ფარგლებში.

განხორციელებული ღონისძიებები:

ქმედების განხორციელება დაიწყება "წყლის რესურსების მართვის შესახებ" კანონის მიღების შემდეგ.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება

ქმედების შესრულების ვადაა 2018-2021 წლები. ქმედება არ შესრულდა. ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან.

ამოცანა 3.1 წყლის რესურსების ეფექტიანი სისტემის დანერგვა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 3.1.4: გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სისტემაში წყლის რესურსების სააუზო მართვის სისტემის შექმნა
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო გარემოსა და კლიმატის ცვლილების დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021

შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი:	შესრულებული:
შექმნილი წყლის რესურსების სააუზო მართვის სისტემა	არ შესრულდა
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

შესრულების შეფასება	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
	რეიტინგი				x
	განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
სტატუსი	x				

ქმედება 3.1.5 წყლის რესურსებით სარგებლობის სტატისტიკური აღრიცხვის გაუმჯობესება GIS-ის (გეოინფორმაციული სისტემები) გამოყენებით

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (გარემოსა და კლიმატის ცვლილების დეპარტამენტი)

ქმედების მიზანი: საქართველოში წყლის რესურსებით სარგებლობის შესახებ სწორი ანალიზის, შეფასების გაკეთებისა და შემდგომ შესაბამისი პოლიტიკის დაგეგმვის მიზნით, მნიშვნელოვანია სრულყოფილ მონაცემებსა და ინფორმაციაზე ხელმისაწვდომია, რაც

შესაძლებელია წყლის რესურსებით სარგებლობის სტატისტიკური აღრიცხვის პრაქტიკის გაუმჯობესების გზით.

განხორციელებული ღონისძიებები:

წყალსარგებლობის აღრიცხვის გაუმჯობესების მიზნით სსიპ „საქსტატის“ საბჭოს 2022 წლის 25 იანვრის № 1 დადგენილებით დამტკიცდა წყლის გამოყენების სახელმწიფო აღრიცხვის წარმოების შესახებ ინსტრუქცია. სამი სააუზო მართვის გეგმისთვის მოხდა ფონური გარემო პირობების დახასიათება და მნიშვნელოვანი ზეწოლა-ზეგავლენის მქონე ფაქტორების ანალიზი.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება უნდა განხორციელდეს დონორის გრანტით.

ამოცანა 3.1 წყლის რესურსების ეფექტიანი სისტემის დანერგვა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 3.1.5: წყლის რესურსებით სარგებლობის სტატისტიკური აღრიცხვის გაუმჯობესება GIS-ის (გეოინფორმაციული სისტემები) გამოყენებით
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო გარემოსა და კლიმატის ცვლილების დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021

შესრულების ინდიკატორები	
<p>დაგეგმილი:</p> <p>გაუმჯობესებული წყალმომარებისა და წყლის რესურსების რაოდენობრივი და ხარისხობრივი მაჩვენებლების GIS მონაცემთა ბაზა;</p> <p>შედგენილი რუკები სააუზო მართვის 4 ერთეულისთვის.</p>	<p>შესრულებული:</p> <p>სამი სააუზო მართვის გეგმისთვის მოხდა ფონური გარემო პირობების დახასიათება და მნიშვნელოვანი ზეწოლა-ზეგავლენის მქონე ფაქტორების ანალიზი.</p>
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
რეიტინგი			x		

შესრულების შეფასება	განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
სტატუსი		x			

ქმედება 3.1.6 სააუზო მართვის გეგმების შემუშავება და დამტკიცება

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

ქმედების მიზანი: საქართველო-ევროკავშირის შორის ასოცირების შესახებ შეთანხმების წყლის ჩარჩო დირექტივის შესაბამისად წყლის რესურსების ინტეგრირებული მართვის პრინციპების ეროვნულ დონეზე დასაწერად აუცილებელია სააუზო მართვის გეგმების არსებობა ქვეყანაში იდენტიფიცირებული სააუზო უბნებისათვის. საქართველოში იდენტიფიცირებულია სულ ექვსი სააუზო უბანი, რომელთათვისაც ასოცირების შესახებ შეთანხმების მიხედვით 2024 წლამდე უნდა შემუშავდეს და დამტკიცდეს სააუზო მართვის გეგმები.

განხორციელებული ღონისძიებები:

“ევროკავშირის წყლის ინიციატივა პლიუსი” ევროკავშირის პროექტის მხარდაჭერით შემუშავებულია სააუზო მართვის გეგმების პროექტები ჭოროხი-აჭარისწყალის, ალაზანი-იორის და ხრამი-დებედას სააუზო უბნებისთვის.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედების ინდიკატორი ნაწილობრივ შესრულდა.

ქმედება დაფინანსდა “ევროკავშირის წყლის ინიციატივა პლიუსი” ევროკავშირის პროექტის მიერ და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან.

ამოცანა 3.1 წყლის რესურსების ეფექტიანი სისტემის დანერგვა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 3.1.6: სააუზო მართვის გეგმების შემუშავება და დამტკიცება
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო გარემოსა და კლიმატის ცვლილების დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021

შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი:	შესრულებული: შემუშავებული სააუზო მართვის გეგმების პროექტები 3 სააუზო უბნისთვის.

სააუზო მართვის დამტკიცებული გეგმები სულ მცირე 2 სააუზო უბნისთვის	
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

შესრულ ების შეფასება		სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
	რეიტინგი				x	
		განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
სტატუსი			x			

ქმედება 3.1.7 სააუზო მართვის საკონსულტაციო-საკოორდინაციო საბჭოების შექმნა

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

ქმედების მიზანი: საქართველო-ევროკავშირის შორის ასოცირების შესახებ შეთანხმების წყლის ჩარჩო დირექტივის შესაბამისად წყლის რესურსების ინტეგრირებული მართვის პრინციპების ეროვნულ დონეზე დანერგვისა და სააუზო მართვის გეგმების განსახორციელების მიზნით აუცილებელია სააუზო მართვის საკონსულტაციო-საკოორდინაციო საბჭოების შექმნა. აღნიშნულმა საბჭოებმა უნდა უზრუნველყონ მდინარეთა სააუზო მართვის გეგმების მომზადებისა და განხორციელების პროცესში კონსულტაციების გაწევა, წინადადებებისა და დასკვნების შემუშავება და მხარეთა კოორდინაციის მიზნით დაინტერესებულ მხარეთა აქტიური მონაწილეობა.

განხორციელებული ღონისძიებები:

მომზადებულია „სააუზო მართვის საკონსულტაციო-საკოორდინაციო საბჭოების შემადგენლობისა და საქმიანობის წესის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს მთავრობის დადგენილების პროექტის სამუშაო ვერსია რომელიც წარდგენილი იქნება საქართველოს მთავრობისთვის "წყლის რესურსების მართვის შესახებ" კანონის მიღების შემდეგ.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედების ინდიკატორი ნაწილობრივ შესრულდა. ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან.

ამოცანა 3.1 წყლის რესურსების ეფექტიანი სისტემის დანერგვა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 3.1.7: სააუზო მართვის საკონსულტაციო-საკოორდინაციო საბჭოების შექმნა
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

	გარემოსა და კლიმატის ცვლილების დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021

შესრულების ინდიკატორები	
<p>დაგეგმილი:</p> <p>მიღებული მთავრობის დადგენილება - „სააუზო მართვის საკონსულტაციო-საკოორდინაციო საბჭოების შექმნის შესახებ“</p> <p>შექმნილი სულ მცირე 5 სააუზო მართვის საბჭო</p>	<p>შესრულებული:</p> <p>მომზადებული „სააუზო მართვის საკონსულტაციო-საკოორდინაციო საბჭოების შემადგენლობისა და საქმიანობის წესის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს მთავრობის დადგენილების პროექტის სამუშაო ვერსია</p> <p>არ შესრულდა</p>
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

შესრულების შეფასება	რეიტინგი	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
			განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია
	სტატუსი		x			

ქმედება 3.1.8 საზღვაო სტრატეგიის შემუშავების დაწყება

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

ქმედების მიზანი: საქართველო-ევროკავშირის შორის ასოცირების შესახებ შეთანხმების ვალდებულებების შესრულებისა და საზღვაო გარემოს გაუმჯობესების მიზნით, საზღვაო გარემოს სტრატეგიისა და მოქმედებათა პროგრამის სამუშაო ვერსიის მომზადება.

ევროკავშირის საზღვაო სტრატეგიის ჩარჩო დირექტივის გათვალისწინებით, 2018 წელს „საქართველოს საზღვაო სივრცის შესახებ“ საქართველოს კანონში შევიდა ცვლილება, კერძოდ 56-ე მუხლს დაემატა პუნქტი შავი ზღვის დაცვის ეროვნული საზღვაო სტრატეგიისა და ზღვის გარემოს კარგი ხარისხობრივი მდგომარეობის მიღწევის სამოქმედო პროგრამის შექმნის შესახებ, რომლის კოორდინატორ უწყებად გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო განისაზღვრა. შემუშავებულ სტრატეგიას დაამტკიცებს საქართველოს მთავრობა და დოკუმენტი განახლდება 6 წელიწადში ერთხელ.

განხორციელებული ღონისძიებები:

საქართველო-ევროკავშირის შორის ასოცირების შესახებ შეთანხმების ვალდებულებების შესრულების მიზნით, ევროკავშირის მიერ დაფინანსებული პროექტის “მხარდაჭერა

ევროკავშირი-საქართველოს ასოცირების შესახებ შეთანხმების გარემოსდაცვითი დებულებების განხორციელებაში” ფარგლებში, დაინტერესებულ მხარეებთან კონსულტაციით, ევროპელი ექსპერტის დახმარებით, შემუშავდა საზღვაო გარემოს სტრატეგიისა და მოქმედებათა პროგრამის სამუშაო ვერსია.

კონსულტაციების საფუძველზე მოხდა დოკუმენტის სრულყოფა და შესაბამისობაში მოყვანა ეროვნულ სტანდარტებთან, კერძოდ პოლიტიკის დოკუმენტების შემუშავების, მონიტორინგისა და შეფასების წესის დამტკიცების შესახებ საქართველოს მთავრობის №629 დადგენილებით გათვალისწინებულ სტანდარტებთან. განახლებული დოკუმენტი ინტეგრირებული იქნა გარემოს დაცვის მოქმედებათა მე-4 ეროვნული პროგრამის პროექტში. გარემოს დაცვის მოქმედებათა მე-4 ეროვნული პროგრამის პროექტი მომზადდა UNDP-ის მოწვეული ექსპერტების მხარდაჭერით.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება შესრულდა.

საზღვაო გარემოს სტრატეგიისა და მოქმედებათა პროგრამის პროექტის პირველადი ვერსიის შემუშავება მოხდა ევროკავშირის მიერ დაფინანსებული პროექტის ფარგლებში. ხოლო, დოკუმენტის ეროვნულ სტანდარტებთან შესაბამისობაში მოყვანა, მისი სრულყოფა და გარემოს დაცვის მოქმედებათა მეოთხე ეროვნული პროგრამის პროექტში ინტეგრირება - UNDP-ის მხარდაჭერით.

ამოცანა 3.1 წელის რესურსების ეფექტიანი სისტემის დანერგვა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 3.1.8: საზღვაო სტრატეგიის შემუშავების დაწყება
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო გარემოსა და კლიმატის ცვლილების დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021

შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი:	შესრულებული:
მომზადებული საზღვაო სტრატეგიის სამუშაო ვერსია	2020 წელს მომზადდა საზღვაო სტრატეგიის სამუშაო ვერსია; 2021 წელს მოხდა დოკუმენტის სრულყოფა და მისი ინტეგრირება გარემოს დაცვის მოქმედებათა მეოთხე ეროვნული პროგრამის პროექტში.
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

შესრულების შეფასება		სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
	რეიტინგი	x				
		განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი					x

ამოცანა 3.2 წერტილოვანი და დიფუზიური წყაროებიდან წყლის დაბინძურების შემცირება და წყლის რესურსების მდგრადი გამოყენების უზრუნველყოფა

ქმედება 3.2.1 საწარმოო და ურბანული ჩამდინარე წყლების ზღვრულად დასაშვები ჩაშვების ნორმირება ევროკავშირის კრიტერიუმების მიხედვით

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

ქმედების მიზანი: საქართველოს ზედაპირული წყლის რესურსებზე ყველაზე ძლიერ ზეწოლას საყოფაცხოვრებო სექტორი, კერძოდ, ზედაპირული წყლის ობიექტებში გაუწმენდავი ურბანული ჩამდინარე წყლების ჩაშვება ახდენს, რისი ძირითადი მიზეზიც ჩამდინარე წყლის შეკრების, განსაკუთრებით კი ჩამდინარე წყლის გაწმენდის გაუმართავი სისტემების არსებობაა. ზედაპირული წყლის ობიექტებში გაუწმენდავი საწარმოო წყლების ჩაშვება დამატებით ზეწოლას ახდენს ზედაპირულ წყალზე.

წყლის ობიექტებში გაუწმენდავი ურბანული და საწარმოო ჩამდინარე წყლების ჩაშვება აქვეითებს წყლის ხარისხს, რაც თავის მხრივ, გრძელვადიან პერსპექტივაში წყლის ობიექტებზე უარყოფით ზემოქმედებას ახდენს. აქედან გამომდინარე, აუცილებელია სათანადო ზომების მიღება დაბინძურებისა და იმ რისკების შესამცირებლად, რომლებმაც შესაძლოა გამოიწვიონ ყველა სახის წყლის ობიექტის მდგომარეობის გაუარესება. მიზანშეწონილია საწარმოო და ურბანული ჩამდინარე წყლების ზედაპირული წყლის ობიექტებში ჩაშვების პირობების განსაზღვრა ურბანული ჩამდინარე წყლის გაწმენდის შესახებ ევროკავშირის დირექტივის მოთხოვნების შესაბამისად.

განხორციელებული ღონისძიებები:

მომზადებულია „ზედაპირული წყლის ობიექტებში ურბანული და სამრეწველო ჩამდინარე წყლების ჩაშვების ტექნიკური რეგლამენტის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს მთავრობის დადგენილების პროექტის სამუშაო ვერსია, რომელიც წარდგენილი იქნება საქართველოს მთავრობისთვის "წყლის რესურსების მართვის შესახებ" კანონის მიღების შემდეგ.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედების ინდიკატორი ნაწილობრივ შესრულდა. ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან.

ამოცანა 3.2 წერტილოვანი და დიფუზიური წყაროებიდან წყლის დაბინძურების შემცირება და წყლის რესურსების მდგრადი გამოყენების უზრუნველყოფა

ქმედების ნომერი და სახელწოდება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 3.2.1: საწარმოო და ურბანული ჩამდინარე წყლების ზღვრულად დასაშვები ჩაშვების ნორმირება ევროკავშირის კრიტერიუმების მიხედვით
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო გარემოსა და კლიმატის ცვლილების დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021

შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: მიღებული მთავრობის დადგენილება - „ჩამდინარე წყლების ჩაშვების შესახებ“	შესრულებული: მომზადებული „ზედაპირული წყლის ობიექტებში ურბანული და სამრეწველო ჩამდინარე წყლების ჩაშვების ტექნიკური რეგლამენტის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს მთავრობის დადგენილების პროექტის სამუშაო ვერსია
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

შესრულების შეფასება	რეიტინგი	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
			განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია
სტატუსი			x			

ქმედება 3.2.2 ურბანული ჩამდინარე წყლების ჩაშვებისთვის სენსიტიური ადგილების იდენტიფიცირება

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (გარემოსა და კლიმატის ცვლილების დეპარტამენტი)

ქმედების მიზანი:

საქართველოს ზედაპირული წყლის რესურსებზე ყველაზე ძლიერ ზეწოლას საყოფაცხოვრებო სექტორი, კერძოდ, ზედაპირული წყლის ობიექტებში გაუწმენდავი ურბანული ჩამდინარე წყლების ჩაშვება ახდენს, რისი ძირითადი მიზეზიც ჩამდინარე წყლის შეკრების, განსაკუთრებით კი ჩამდინარე წყლის გაწმენდის გაუმართავი სისტემების არსებობაა.

ზედაპირული წყლის ობიექტებში გაუწმენდავი საწარმოო წყლების ჩაშვება დამატებით ზეწოლას ახდენს ზედაპირულ წყალზე. მნიშვნელოვანია, ზედაპირულ წყლებზე ისეთი ადგილების განსაზღვრა, რომლებიც სენსიტიურია ურბანული ჩამდინარე წყლების ჩაშვებისთვის. ასეთი ადგილებზე შესაძლოა იყოს ევტროფიკაცია, ან ევტროფიკაციის რისკი.

განხორციელებული ღონისძიებები:

“წყლის რესურსების მართვის შესახებ” კანონის მიღების შემდგომ მოხდება „ურბანული ჩამდინარე წყლების ჩაშვებისთვის იდენტიფიცირებული სენსიტიური ადგილების შესახებ“ მინისტრის ბრძანების მიღება.

ქმედება არ შესრულებულა.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება

ქმედების ინდიკატორი არ შესრულებულა. ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან.

ამოცანა 3.2 წერტილოვანი და დიფუზიური წყაროებიდან წყლის დაბინძურების შემცირება და წყლის რესურსების მდგრადი გამოყენების უზრუნველყოფა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 3.2.2: ურბანული ჩამდინარე წყლების ჩაშვებისთვის სენსიტიური ადგილების იდენტიფიცირება
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო გარემოსა და კლიმატის ცვლილების დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021

შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი:	შესრულებული:
მიღებული მინისტრის ბრძანება - „ურბანული ჩამდინარე წყლების ჩაშვებისთვის იდენტიფიცირებული სენსიტიური ადგილების შესახებ“	“წყლის რესურსების მართვის შესახებ” კანონის მიღების შემდგომ მოხდება „ურბანული ჩამდინარე წყლების ჩაშვებისთვის იდენტიფიცირებული სენსიტიური ადგილების შესახებ“ მინისტრის ბრძანების მიღება. არ შესრულებულა
ბიუჯეტი	

საპროგნოზო:	ფაქტობრივი:
--------------------	--------------------

შესრულების შეფასება		სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
	რეიტინგი				x	
		განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი	x				

ქმედება 3.2.3: ურბანული ჩამდინარე წყლების შემკრები/გამწმენდი სისტემების რეაბილიტაცია/მშენებლობა შერჩეულ დასახლებებში

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტრო: შპს „საქართველოს გაერთიანებული წყალმომარაგების კომპანია“

ქმედების მიზანი: საქართველოს დასახლებულ პუნქტებში ურბანული ჩამდინარე წყლების შემკრები/გამწმენდი არსებული სისტემების რეაბილიტაცია, ასევე, ახალი სისტემების მშენებლობა და გამართვა.

განხორციელებული ღონისძიებები: საანგარიშო პერიოდში შპს „საქართველოს გაერთიანებული წყალმომარაგების კომპანიის“ კოორდინაციით მიმდინარეობდა წყალარინების გამწმენდი ნაგებობის პროექტირება-მშენებლობა 8 ლოკაციაზე (ზუგდიდი, ფოთი, მარნეული, მესტია, გუდაური, აბასთუმანი, ურეკი, ანაკლია). აქედან დასრულდა ზუგდიდის, აბასთუმნის, ურეკის და ანაკლიის გამწმენდი ნაგებობების მშენებლობა. ამასთანავე, დასრულების ეტაპზეა ფოთის წყალარინების გამწმენდი ნაგებობის მშენებლობა.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება: ქმედების ინდიკატორი უმეტესწილად შესრულდა. მიმდინარეობს წყალარინების გამწმენდი ნაგებობის მშენებლობა 4 ლოკაციაზე. საანგარიშო პერიოდის (2021 წ.) ფაქტობრივმა შესრულებამ შეადგინა 20,744,325 ლარი.

ამოცანა 3.2. წერტილოვანი და დიფუზიური წყაროებიდან წყლის დაბინძურების შემცირება და წყლის რესურსების მდგრადი გამოყენების უზრუნველყოფა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 3.2.3: ურბანული ჩამდინარე წყლების შემკრები/გამწმენდი სისტემების რეაბილიტაცია/მშენებლობა შერჩეულ დასახლებებში
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტრო: შპს „საქართველოს გაერთიანებული წყალმომარაგების კომპანია“
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი:	შესრულებული: მიმდინარეობდა წყალარინების გამწმენდი ნაგებობის მშენებლობა 8 ლოკაციაზე

ურბანული ჩამდინარე წყლების მოქმედი გამწმენდი ნაგებობები სულ მცირე 10 დასახლებაში	
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: 149,000,000 ლარი	ფაქტობრივი: 20,744,325 ლარი (2021წელი)

შესრულების შეფასება	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
რეიტინგი		x			
	განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
სტატუსი		x			

ქმედება 3.2.5 სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობაში გამოყენებული ნიტრატებით დაბინძურების რისკის ქვეშ მყოფი ზედაპირული წყლის ობიექტების იდენტიფიცირება და ნიტრატების მიმართ მოწყვლადი ზონების განსაზღვრა

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

ქმედების მიზანი: წყლის ობიექტებში ნიტრატების მაღალი კონცენტრაცია წყალმცენარეების ინტენსიურად ზრდის მთავარ გამომწვევ მიზეზს წარმოადგენს, რაც წყლის ობიექტების ევტროფიკაციას იწვევს. აქედან გამომდინარე, აუცილებელია სათანადო ზომების მიღება სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობაში გამოყენებული ნიტრატებით დაბინძურებისა და იმ რისკების შესამცირებლად, რომლებმაც შესაძლოა გამოიწვიონ ყველა სახის წყლის ობიექტის მდგომარეობის გაუარესება სასოფლო-სამეურნეო წყაროებიდან წარმოქმნილი ნიტრატებით დაბინძურებისგან წყლის დაცვის შესახებ. ევროკავშირის დირექტივის მოთხოვნების შესაბამისად.

განხორციელებული ღონისძიებები:

სამინისტრომ მიმართა ჩეხეთის რესპუბლიკის საელჩოს ნიტრატებით დაბინძურებული ან რისკის ქვეშ მყოფი წყლების იდენტიფიცირებასთან და ნიტრატების მიმართ მოწყვლადი ზონების განსაზღვრასთან დაკავშირებით ტექნიკური დახმარების თაობაზე. განაცხადი მიღებული იქნა, თუმცა პროცესი შეჩერდა COVID-19-თან დაკავშირებული სიტუაციის გამო. აღნიშნულიდან გამომდინარე, სსიპ გარემოს ეროვნულმა სააგენტომ, იმ მიზნით რომ დაგეგმილი აქტივობა განხორციელებულიყო, შეაფასა წყლის ობიექტების ნიტრატებით დაბინძურების მდგომარეობა და შეიმუშავა შესაბამისი რუკა.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედების შესრულების ვადაა 2019-2020 წლები. ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი. შესრულებულია სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტოს მიერ.

ამოცანა 3.2 წერტილოვანი და დიფუზიური წყაროებიდან წყლის დაბინძურების შემცირება და წყლის რესურსების მდგრადი გამოყენების უზრუნველყოფა

სასოფლო-სამეურნეო რეგულირების აქტი	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება:	ქმედება 3.2.5: სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობაში გამოყენებული ნიტრატებით დაბინძურების რისკის ქვეშ მყოფი ზედაპირული წყლის ობიექტების იდენტიფიცირება და ნიტრატების მიმართ მოწყვლადი ზონების განსაზღვრა
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო გარემოსა და კლიმატის ცვლილების დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021

შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: ნიტრატებით დაბინძურებული ან რისკის ქვეშ მყოფი ზედაპირული წყლის ობიექტების რუკა განსაზღვრულია ნიტრატების მიმართ მოწყვლადი ზონები	შესრულებული: შეფასებულია წყლის ობიექტების ნიტრატებით დაბინძურების მდგომარეობა და შემუშავებულია შესაბამისი რუკა შესაბამის რუკაზე განსაზღვრულია ნიტრატების მიმართ მოწყვლადი ზონები
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო:	ფაქტობრივი:

		სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
		შესრულების შეფასება	რეიტინგი	x		
		განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი					x

ქმედება 3.2.6 ნიტრატების მიმართ მოწყვლადი ზონებისათვის სამოქმედო გეგმების შემუშავება და საუკეთესო სასოფლო-სამეურნეო პრაქტიკის დანერგვა

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

ქმედების მიზანი: ქმედება მიზნად ისახავს ისეთი ღონისძიებების შემუშავებას და განხორციელებას, რომლებიც უზრუნველყოფენ სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობაში გამოყენებული ნიტრატებით დაბინძურებისაგან წყლების დაცვას და ისეთი რისკების

შემცირებას, რომლებმაც შესაძლოა გამოიწვიოს წყლის ობიექტების მდგომარეობის გაუარესება.

განხორციელებული ღონისძიებები:

ქმედება არ შესრულდა.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება არ შესრულდა. ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი. იგი უნდა განხორციელდეს დონორის გრანტით.

ამოცანა 3.2 წერტილოვანი და დიფუზიური წყაროებიდან წყლის დაბინძურების შემცირება და წყლის რესურსების მდგრადი გამოყენების უზრუნველყოფა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 3.2.6: ნიტრატების მიმართ მოწყვლადი ზონებისათვის სამოქმედო გეგმების შემუშავება და საუკეთესო სასოფლო-სამეურნეო პრაქტიკის დანერგვა
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო გარემოსა და კლიმატის ცვლილების დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021

შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: ნიტრატების მიმართ მოწყვლადი ზონებისთვის შემუშავებული სამოქმედო გეგმები	შესრულებული: არ შესრულდა
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო:	ფაქტობრივი:

შესრულების შეფასება	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
	რეიტინგი				x
	განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელები ს პროცესი შეჩერებულია	განხორციელები ს პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელები ს პროცესი დასრულებულია
სტატუსი	x				

ქმედება 3.2.7 წყლის გარემოსდაცვითი ხარჯის გამოთვლის პრაქტიკის დანერგვა

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (გარემოსა და კლიმატის ცვლილების დეპარტამენტი)

ქმედების მიზანი: ევროკავშირის წყლის ჩარჩო დირექტივა, ისევე, როგორც ფრინველებისა და ჰაბიტატების დირექტივები, ადგენს წყალზე დამოკიდებული ეკოსისტემების დაცვისა და კონსერვაციის სავალდებულო მიზნებს. აღნიშნული მიზნების მიღწევა შესაძლებელია იმ შემთხვევაში, როდესაც უზრუნველყოფილია წყლის სათანადო ხარჯი. აქედან გამომდინარე გარემოსდაცვითი ხარჯის შეფასება უნდა ჩატარდეს ისეთი მდინარისთვისაც, რომელზედაც მისი გამოყენების სივრცითმა ან დროითმა ცვლილებამ, მომავალმა გამოყენებამ ან წყლის რესურსების მართვის არსებულმა მოდელმა შეიძლება შეცვალოს ან უკვე მნიშვნელოვნად შეცვალა წყლის ობიექტის ჰიდროლოგიური რეჟიმი ან ეკოლოგიური სტატუსი.

განხორციელებული ღონისძიებები:

„მმართველობა განვითარებისთვის საქართველოში“ (G4G) USAID-ის პროექტის მხარდაჭერით შემუშავებულია გარემოსდაცვითი ხარჯის განსაზღვრის მეთოდოლოგია. “მტკვარი-2” GEF-UNDP-ის პროექტის ფარგლებში განხორციელდა მეთოდოლოგიის ტესტირება მდ. არაგვის საპილოტე აუზში.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედების ინდიკატორი ნაწილობრივ შესრულდა. ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან

ამოცანა 3.2 წერტილოვანი და დიფუზიური წყაროებიდან წყლის დაბინძურების შემცირება და წყლის რესურსების მდგრადი გამოყენების უზრუნველყოფა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 3.2.7: წყლის გარემოსდაცვითი ხარჯის გამოთვლის პრაქტიკის დანერგვა
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო გარემოსა და კლიმატის ცვლილების დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021

შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: წყლის გარემოსდაცვითი ხარჯის გამოთვლის დანერგილი პრაქტიკა	შესრულებული: შემუშავებული გარემოსდაცვითი ხარჯის განსაზღვრის მეთოდოლოგია
ბიუჯეტი	

საპროგნოზო:	ფაქტობრივი:
--------------------	--------------------

შესრულების შეფასება	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
	რეიტინგი			x	
	განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
სტატუსი		x			

ამოცანა 3.3 წყლის რესურსების ხარისხისა და რაოდენობის მონიტორინგისა და შეფასების სისტემების სრულყოფა

ქმედება 3.3.1 ზედაპირული წყლის ხარისხის ახალი სტანდარტების შემოღება

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

ქმედების მიზანი: საქართველოს ზედაპირული წყლის ხარისხის გაუმჯობესების და მისი დაბინძურების პრევენციისა და შემცირებისთვის დიდი მნიშვნელობა აქვს ზედაპირული წყლის ხარისხის სტანდარტების დანერგვას, რომლის საშუალებით გაუმჯობესდება ზედაპირული წყლის ხარისხის კონტროლის, მონიტორინგის და შეფასების არსებული პრაქტიკა.

განხორციელებული ღონისძიებები:

მომზადებულია „ზედაპირული წყლის ხარისხის ეკოლოგიური სტანდარტების შესახებ“ ტექნიკური რეგლამენტის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს მთავრობის დადგენილების პროექტი, რომელიც წარდგენილი იქნება საქართველოს მთავრობისთვის "წყლის რესურსების მართვის შესახებ" კანონის მიღების შემდეგ.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედების ინდიკატორი ნაწილობრივ შესრულდა. ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან.

ამოცანა 3.3 წყლის რესურსების ხარისხისა და რაოდენობის მონიტორინგისა და შეფასების სისტემების სრულყოფა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 3.3.1: ზედაპირული წყლის ხარისხის ახალი სტანდარტების შემოღება
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო გარემოსა და კლიმატის ცვლილების დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021

შესრულების ინდიკატორები

დაგეგმილი: მთავრობის მიღებული დადგენილება - „ზედაპირული წყლის ხარისხის ეკოლოგიური სტანდარტების შესახებ“	შესრულებული: მომზადებული „ზედაპირული წყლის ხარისხის ეკოლოგიური სტანდარტების შესახებ“ ტექნიკური რეგლამენტის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს მთავრობის დადგენილების პროექტი
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

შესრულების შეფასება	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
რეიტინგი			x		
	განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
სტატუსი		x			

ქმედება 3.3.2 ზედაპირული (მათ შორის შავი ზღვის) და მიწისქვეშა წყლის ხარისხის მონიტორინგის ქსელის გაფართოება

პასუხისმგებელი უწყება: სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტო

ქმედების მიზანი: ადამიანის ჯანმრთელობისა და წყლის ეკოსისტემებისათვის ზედაპირული და მიწისქვეშა წყლის ობიექტების, აგრეთვე სანაპირო წყლების მდგომარეობის კარგი ხარისხობრივი და რაოდენობრივი მაჩვენებლების უზრუნველყოფა.

განხორციელებული ღონისძიებები:

- 2021 წელს გარემოს ეროვნული სააგენტოს გარემოს დაბინძურების მონიტორინგის დეპარტამენტის მიერ განხორციელდა ზედაპირული წყლის ქსელის გაფართოება და სინჯები აღებული იქნა 201 წერტილში;
- გამოიცა საინფორმაციო ჰიდროგეოლოგიური ანგარიში - „საქართველოს მიწისქვეშა მტკნარი სასმელი წყლის რესურსების რაოდენობრივი და ხარისხობრივი მახასიათებლების შეფასება (არსებული მდგომარეობის ანალიზი, პროგნოზი და რეკომენდაციები)“
- მომზადდა „საქართველოს მიწისქვეშა მტკნარი სასმელი წყლების მონიტორინგის პროგრამა - 2021“;
- ჰიდროგეოლოგიური მონიტორინგის ქსელის გაუმჯობესების მიზნით, „ევროკავშირის წყლის ინიციატივა პლიუსი (EUWI+) და UNDP-GEF-ის „მტკვარი II“-ის პროექტების ფარგლებში, კახეთის მხარეში **10 ავტომატური სადგური მოეწყო;**
- მიმდინარეობდა მიწისქვეშა მტკნარი სასმელი წყლების მონიტორინგის ავტომატური სადგურებიდან მონაცემების მიღება-კონტროლი;
- ჰიდროგეოლოგიური მონიტორინგის ქსელის წყალპუნქტებიდან აღებული იქნა 364 სინჯი ლაბორატორიული ანალიზებისთვის (132 ქიმიური, 128 - ბაქტერიოლოგიური, 28 - მძიმე მეტალების, 66 - პესტიციდების და 10 - ნავთობპროდუქტების ანალიზისთვის);

- მიმდინარეობდა და გრძელდება 2021 წლის განმავლობაში ჰიდროგეოლოგიური მონიტორინგის ქსელის ავტომატური სადგურებიდან მიღებული მონაცემებისა და წყლის სინჯების ლაბორატორიული ანალიზების შედეგების დამუშავება ყოველწლიური საინფორმაციო ბიულეტენის მოსამზადებლად;
- მიმდინარეობდა და გრძელდება საფონდო-ისტორიული მასალების სისტემატიზირება (ჰიდროგეოლოგიური რუკები, ანგარიშები, წყალპუნქტების კატალოგები და ა.შ.);

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

2021 წელს, აქტივობის ფარგლებში დაგეგმილი იყო საინფორმაციო ჰიდროგეოლოგიური ანგარიშის გამოცემა; „საქართველოს მიწისქვეშა მტკნარი სასმელი წყლების მონიტორინგის პროგრამა - 2021“-ის შედგენა; მიწისქვეშა მტკნარი სასმელი წყლის მონიტორინგის ქსელის გაფართოება; მიწისქვეშა მტკნარი სასმელი წყლების მონიტორინგის ავტომატური სადგურებიდან მონაცემების მიღება-კონტროლი; საფონდო-ისტორიული მასალების სისტემატიზირება;

გამოიცა საინფორმაციო ჰიდროგეოლოგიური ანგარიში - „საქართველოს მიწისქვეშა მტკნარი სასმელი წყლის რესურსების რაოდენობრივი და ხარისხობრივი მახასიათებლების შეფასება (არსებული მდგომარეობის ანალიზი, პროგნოზი და რეკომენდაციები)“; მომზადდა „საქართველოს მიწისქვეშა მტკნარი სასმელი წყლების მონიტორინგის პროგრამა - 2021“; მიმდინარეობდა მიწისქვეშა მტკნარი სასმელი წყლების მონიტორინგის ავტომატური სადგურებიდან მონაცემების მიღება-კონტროლი; მიმდინარეობდა და გრძელდება საფონდო-ისტორიული მასალების სისტემატიზირება.

ამოცანა 3.3 წყლის რესურსების ხარისხისა და რაოდენობის მონიტორინგისა და შეფასების სისტემების სრულყოფა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 3.3.2: ზედაპირული (მათ შორის შავი ზღვის) და მიწისქვეშა წყლის ხარისხის მონიტორინგის ქსელის გაფართოება
პასუხისმგებელი უწყება:	სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021
შესრულების ინდიკატორები	
<p>დაგეგმილი:</p> <p>ყოველწლიურად 10%-ით გაფართოებული წყლის ხარისხის მონიტორინგის ქსელი;</p> <p>საინფორმაციო ჰიდროგეოლოგიური ანგარიშის გამოცემა;</p> <p>მიწისქვეშა მტკნარი სასმელი წყლის მონიტორინგის ქსელის გაფართოება;</p>	<p>შესრულებული:</p> <p>მონიტორინგი განხორციელდა 201 წერტილში;</p> <p>შეძენილი იქნა 2 ერთეული მიწისქვეშა წყლების მონიტორინგის აპარატურა;</p> <p>ჰიდროგეოლოგიური მონიტორინგის ქსელის გაუმჯობესების მიზნით 10 ავტომატური სადგური მოეწყო;</p>

<p>მიწისქვეშა მტკნარი სასმელი წყლების მონიტორინგის ავტომატური სადგურებიდან მონაცემების მიღება-კონტროლი;</p> <p>საფონდო-ისტორიული მასალების სისტემატიზირება;</p> <p>„საქართველოს მიწისქვეშა მტკნარი სასმელი წყლების მონიტორინგის პროგრამა - 2021“-ის შედგენა.</p>	<p>გამოიცა საინფორმაციო ჰიდროგეოლოგიური ანგარიში - „საქართველოს მიწისქვეშა მტკნარი სასმელი წყლის რესურსების რაოდენობრივი და ხარისხობრივი მახასიათებლების შეფასება (არსებული მდგომარეობის ანალიზი, პროგნოზი და რეკომენდაციები)“</p> <p>მიმდინარეობდა მიწისქვეშა მტკნარი სასმელი წყლების მონიტორინგის ავტომატური სადგურებიდან მონაცემების მიღება-კონტროლი;</p> <p>მიმდინარეობდა და გრძელდება საფონდო-ისტორიული მასალების სისტემატიზირება;</p> <p>მომზადდა „საქართველოს მიწისქვეშა მტკნარი სასმელი წყლების მონიტორინგის პროგრამა - 2021“.</p>
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: 475,160 ლარი	ფაქტობრივი: 110,338.95 ლარი

შესრულების შეფასება	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
	რეიტინგი	X			
	განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელები ს პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
სტატუსი					X

ქმედება 3.3.5 შავი ზღვის წყლის ხარისხის მონიტორინგის პროგრამის შემუშავება

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (გარემოსა და კლიმატის ცვლილების დეპარტამენტი)

ქმედების მიზანი:

შავი ზღვის გარემოს მონიტორინგის გაფართოება და გაძლიერება ევროკავშირის საზღვაო სტრატეგიის ჩარჩო დირექტივიდან და წყლის ჩარჩო დირექტივიდან გამომდინარე მოთხოვნების შესაბამისად, შავი ზღვის გარემოს მდგომარეობის შესახებ მონაცემებისა და ინფორმაციის უზრუნველყოფისა და სრულყოფილი ანალიზის გაკეთების მიზნით.

განხორციელებული ღონისძიებები:

სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტოს მიერ, გაეროს განვითარების პროგრამის (UNDP) მხარდაჭერით მომზადდა შავი ზღვის მონიტორინგის პროგრამა. მონიტორინგის პროგრამა ეფუძნება ევროკავშირის საზღვაო სტრატეგიის ჩარჩო დირექტივას და წყლის ჩარჩო დირექტივას.

განხორციელებული ღონისძიებები:

აღნიშნული ქმედება განხორციელდა დონორული (UNDP-GRF) დაფინანსების ფარგლებში სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტოსგან დამოუკიდებლად, ექსპერტის ჩართულობით.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება

ქმედება უმეტესწილად შესრულდა UNDP-ის მხარდაჭერით და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან

ამოცანა 3.3 წყლის რესურსების ხარისხისა და რაოდენობის მონიტორინგისა და შეფასების სისტემების სრულყოფა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 3.3.5: შავი ზღვის წყლის ხარისხის მონიტორინგის პროგრამის შემუშავება
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო გარემოსა და კლიმატის ცვლილების დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021

შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი:	შესრულებული:
შავი ზღვის წყლის ხარისხის მონიტორინგის დამტკიცებული პროგრამა	შემუშავებულია შავი ზღვის წყლის მონიტორინგის პროგრამა
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო:	ფაქტობრივი:

შესრულების შეფასება	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
	რეიტინგი		x		
	განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
სტატუსი		x			

თავი 4: ატმოსფერული ჰაერის დაცვა

თავი 4 - ატმოსფერული ჰაერის დაცვა - ჯამში მოიცავს 3 ამოცანას, ხოლო 2021 წელს 9 ქმედების განხორციელება მიმდინარეობდა. ამოცანები ორიენტირებულია ეკონომიკის სხვადასხვა დარგიდან მანვე ნივთიერებათა გაფრქვევების შემცირებაზე, ჰაერის ხარისხის მონიტორინგისა და შეფასების სისტემის განვითარებასა და გაფრქვევების ინვენტარიზაციის სახელმწიფო სისტემის გაუმჯობესებაზე.

ქმედებების უმეტესობა სრულდებოდა დონორ(ებ)ის დახმარებით ან არსებული საბიუჯეტო რესურსებით, მთლიანობაში, 2021 წელს ქმედებათა შესრულების ჯამურმა დანახარჯებმა სახელმწიფო ბიუჯეტიდან შეადგინა 83,072.31 ლარი.

მე 4 თავის ამოცანების მიზნების მისაღწევად განხორციელებული ქმედებების შედეგად, 2021 წლის განმავლობაში:

- ⇒ შემუშავებულია „ლაქებსა და საღებავებში აქროლადი ორგანული ნივთიერებების (აონ) შემცველობის ზღვრული მნიშვნელობების, ანალიტიკური მეთოდებისა და კონტროლის სისტემის, მათ შორის პროდუქციის სავალდებულო ეტიკეტირების შემოღების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის დადგენილების პროექტი;
- ⇒ დამტკიცებულია კანონქვემდებარე აქტი „ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის მონიტორინგისა და მართვის ზონებისა და აგლომერაციების დამტკიცების შესახებ“;
- ⇒ დიზელის ხარისხობრივ ნორმებს დამატებულია ახალი პარამეტრები და ეროვნულ დონეზე განსაზღვრულია თითქმის ყველა ის კომპონენტი, რომელსაც მოიცავს შესაბამისი ევროდირექტივა;
- ⇒ დამტკიცებული კანონქვემდებარე აქტი „ატმოსფერული ჰაერის მავნე ნივთიერებებით დაბინძურების დონეზე დაკვირვების პუნქტების/სადგურების მინიმალური სტანდარტული რაოდენობის, განლაგებისა და ფუნქციონირების წესების, აგრეთვე დაბინძურების დონის გაზომვის სტანდარტული მეთოდების ჩამონათვალის ტექნიკური რეგლამენტის დამტკიცების თაობაზე“.

ამოცანების შესრულებისთვის 2021 წელს სახელმწიფო ბიუჯეტიდან გახარჯულია 83,072.31 ლარი

ამოცანა 4.1 ეკონომიკის სხვადასხვა დარგიდან მავნე ნივთიერებათა გაფრქვევების შემცირება

ქმედება 4.1.3: ბენზინის შესანახი და ჩასატვირთი მოწყობილობების ინვენტარიზაცია და მათთვის ტექნიკური მოთხოვნების დაწესება აქროლადი ორგანული ნივთიერებების (აონ) გაფრქვევების შესამცირებლად

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

ქმედების მიზანი: 2019 წლის მონაცემებით, აქროლადი ორგანული ნაერთების (აონ) გაფრქვევის დაახლოებით 30% სატრანსპორტო სექტორზე მოდის. ბენზინის შესანახი მოწყობილობების (ტერმინალებისა და ავტოგასამართი სადგურების) ინვენტარიზაცია უზრუნველყოფს ინფორმაციის შეგროვებას ქვეყანაში არსებული მდგომარეობის შესახებ, რომელიც გამოყენებული იქნება კონკრეტული ქმედებების დასაგეგმად ბენზინის შენახვისა და ჩატვირთვა-გადმოტვირთვის ოპერაციებიდან აონ-ების გაფრქვევების შემცირებისა და, ასევე, საქართველო-ევროკავშირის შორის ასოცირების შესახებ შეთანხმების მოთხოვნების შესრულების მიზნით.

განხორციელებული ღონისძიებები:

ევროკავშირის ტექნიკური დახმარების პროექტის მხარდაჭერით შემუშავებულია „ავტოგასამართი სადგურებისა და ავტოგასამართი კომპლექსების უსაფრთხოების შესახებ ტექნიკური რეგლამენტის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს მთავრობის 2014 წლის 15 იანვრის №60 დადგენილებასა და „ნავთობის ბაზების უსაფრთხო ექსპლუატაციის შესახებ ტექნიკური რეგლამენტის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს მთავრობის 2014 წლის 15 იანვრის №65 დადგენილებაში ცვლილების შეტანის თაობაზე საქართველოს მთავრობის დადგენილების პროექტები. საანგარიშო პერიოდში ცვლილებების პროექტების სამუშაო ვერსია განხილულ იქნა საქართველოს ბიზნეს ასოციაციასთან. აგრეთვე, გაიმართა პროექტების განხილვა ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს წარმომადგენლებთან, რომლის შედეგად გადაწყდა, რომ საკანონმდებლო აქტებს ჩაუტარდება რეგულირების ზეგავლენის შეფასება (RIA). RIA ჩატარდება ევროკავშირის დაფინანსებით, პროექტის „ასოცირების შესახებ შეთანხმების განხორციელების მხარდაჭერა საქართველოში - ფაზა II“ ფარგლებში, რისთვისაც მომზადდა შესაბამისი ტექნიკური დავალება და მიმდინარეობს აქტიური თანამშრომლობა პროექტის ექსპერტებთან RIA-ს დროულად განხორციელების მიზნით. RIA-ს და ბიზნეს ასოციაციასთან შემდგომი განხილვების საფუძველზე შემუშავდება დადგენილების პროექტის საბოლოო ვერსია და წარედგინება საქართველოს მთავრობას დასამტკიცებლად.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

საანგარიშო პერიოდში ქმედების ინდიკატორები უმეტესწილად შესრულდა - ანგარიში ბენზინის შესანახი მოწყობილობების (ტერმინალებისა და ავტოგასამართი სადგურების) ინვენტარიზაციის შესახებ მომზადებულია და ასევე შემუშავებულია ცვლილებების პროექტები მთავრობის შესაბამის დადგენილებებში, რომელთაც უტარდება RIA. ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ნაწილობრივ ხორციელდება დონორის გრანტით.

ამოცანა 4.1 ეკონომიკის სხვადასხვა დარგიდან მავნე ნივთიერებათა გაფრქვევების შემცირება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 4.1.3.: ბენზინის შესანახი და ჩასატვირთი მოწყობილობების ინვენტარიზაცია და მათთვის ტექნიკური მოთხოვნების დაწესება აქროლადი ორგანული ნივთიერებების (აონ) გაფრქვევების შესამცირებლად
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო გარემოსა და კლიმატის ცვლილების დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021

შესრულების ინდიკატორები

<p>დაგეგმილი:</p> <p>ანგარიში არსებული ობიექტების ინვენტარიზაციის შესახებ</p> <p>განხორციელებული ცვლილებები „ავტოგასამართი სადგურებისა და ავტოგასამართი კომპლექსების უსაფრთხოების შესახებ ტექნიკური რეგლამენტის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს მთავრობის 2014 წლის 15 იანვრის N60 დადგენილებასა და „ნავთობის ბაზების უსაფრთხო ექსპლუატაციის შესახებ ტექნიკური რეგლამენტის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს მთავრობის 2014 წლის 15 იანვრის N65 დადგენილებაში</p> <p>ბენზინის შესანახი და გადასატვირთი ტერმინალებიდან გაფრქვევების რაოდენობის შემცირება, ტ/წელი</p>	<p>შესრულებული:</p> <p>შემუშავებული ანგარიში არსებული ობიექტების ინვენტარიზაციის შესახებ</p> <p>შემუშავებული საქართველოს მთავრობის დადგენილების პროექტები საქართველოს მთავრობის 2014 წლის 15 იანვრის N60 და N65 დადგენილებებში ცვლილებების შეტანის თაობაზე</p> <p>ამ ეტაპზე არ არის მონაცემები</p>
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

შესრულების შეფასება	რეიტინგი	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
			განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია
	სტატუსი		x			

ქმედება 4.1.4: ლაქებსა და საღებავებში აქროლადი ორგანული ნივთიერებების (აონ) შემცველობის მაქსიმალური (ზღვრული) მნიშვნელობების დადგენა და აღნიშნული პროდუქტების ბაზარზე განთავსების რეგულაციების განსაზღვრა

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

ქმედების მიზანი: საქართველო-ევროკავშირის შორის ასოცირების შესახებ შეთანხმების ვალდებულებების შესაბამისად, აონ-ების გაფრქვევების შემცირების მიზნით დადგინდება აქროლადი ორგანული ნივთიერებების (აონ) შემცველობის მაქსიმალური (ზღვრული) მნიშვნელობები ლაქებში, საღებავებსა და ზედაპირების დაფარვის სხვა საშუალებებში და განისაზღვრება მათი ბაზარზე განთავსების რეგულაციები.

განხორციელებული ღონისძიებები:

ევროკავშირის ტექნიკური დახმარების პროექტის მხარდაჭერით შემუშავდა „ლაქებსა და საღებავებში აქროლადი ორგანული ნივთიერებების (აონ) შემცველობის ზღვრული მნიშვნელობების, ანალიტიკური მეთოდებისა და კონტროლის სისტემის, მათ შორის პროდუქციის სავალდებულო ეტიკეტირების შემოღების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის დადგენილების პროექტის სამუშაო ვერსია. საანგარიშო პერიოდში სამუშაო ვერსია განახლდა და შესაბამისობაში მოვიდა მიმდინარე საკანონმდებლო ცვლილებებთან. გაიმართა პროექტის სამუშაო ვერსიის განხილვა ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს წარმომადგენლებთან, რომლის შედეგად გადაწყდა, რომ საკანონმდებლო აქტს ჩაუტარდება რეგულირების ზეგავლენის შეფასება (RIA). RIA ჩატარდება ევროკავშირის დაფინანსებით, პროექტის „ასოცირების შესახებ შეთანხმების განხორციელების მხარდაჭერა საქართველოში - ფაზა II“ ფარგლებში, რისთვისაც მომზადდა შესაბამისი ტექნიკური დავალება და მიმდინარეობს აქტიური თანამშრომლობა პროექტის ექსპერტებთან RIA-ს დროულად განხორციელების მიზნით. RIA-ს საფუძველზე შემუშავდება დადგენილების პროექტის საბოლოო ვერსია და წარედგინება საქართველოს მთავრობას დასამტკიცებლად.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

საანგარიშო პერიოდში ინდიკატორი უმეტესწილად შესრულდა.

ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ნაწილობრივ ხორციელდება დონორის გრანტით.

ამოცანა 4.1 ეკონომიკის სხვადასხვა დარგიდან მავნე ნივთიერებათა გაფრქვევების შემცირება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 4.1.4.: ლაქებსა და საღებავებში აქროლადი ორგანული ნივთიერებების (VOC) შემცველობის მაქსიმალური (ზღვრული) მნიშვნელობების დადგენა და აღნიშნული პროდუქტების ბაზარზე განთავსების რეგულაციების განსაზღვრა
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო გარემოსა და კლიმატის ცვლილების დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021

შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: მიღებული საქართველოს მთავრობის დადგენილება "ლაქებსა და საღებავებში აქროლადი ორგანული ნივთიერებების (აონ) შემცველობის ზღვრული მნიშვნელობების, ანალიტიკური მეთოდებისა და კონტროლის სისტემის, მათ შორის პროდუქციის	შესრულებული: შემუშავებული „ლაქებსა და საღებავებში აქროლადი ორგანული ნივთიერებების (აონ) შემცველობის ზღვრული მნიშვნელობების, ანალიტიკური მეთოდებისა და კონტროლის სისტემის, მათ შორის პროდუქციის სავალდებულო ეტიკეტირების

სავალდებულო ეტიკეტირების შემოღების შესახებ”;	შემოღების შესახებ” საქართველოს მთავრობის დადგენილების პროექტი
საღებავებიდან და ლაკებიდან აქროლადი ორგანული ნივთიერებების (აონ) გაფრქვევების რაოდენობის შემცირება, ტ/წელი	ამ ეტაპზე არ არის მონაცემები
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
შესრულებების შეფასება	რეიტინგი	x			
	განხორციელებული პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელებული პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელებული პროცესი შეჩერებულია	განხორციელებული პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელებული პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი	x			

ქმედება 4.1.5: ზოგიერთ თხევად საწვავში (მძიმე საწვავი, გაზოილი, საზღვაო საწვავი) გოგირდის შემცველობაზე ზღვრული ნორმების ამოქმედება

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

ქმედების მიზანი: 2016 წლის მდგომარეობით საქართველოს კანონმდებლობით არ იყო დადგენილი გოგირდის დიოქსიდის შემცველობის ზღვრული მნიშვნელობები ზოგიერთ თხევად საწვავში (საზღვაო საწვავი, მძიმე საწვავი და გაზოილი). საქართველო-ევროკავშირის შორის ასოცირების შესახებ შეთანხმების ფარგლებში, საქართველომ აიღო ვალდებულება, დაუახლოვდეს ზოგიერთ თხევად საწვავში გოგირდის შემცველობის შემცირების შესახებ დირექტივის (1999/32/EC) მოთხოვნებს და შეამციროს ზოგიერთი თხევადი საწვავის წვის შედეგად ატმოსფერულ ჰაერში გოგირდის ოქსიდების გაფრქვევა მასში გოგირდის შემცველობის მაქსიმალური ზღვრული მნიშვნელობების დაწესებით, რომლის მიზანია ატმოსფერული ჰაერის, ადამიანის სიცოცხლის, ჯანმრთელობის, საკუთრების და გარემოს დაცვა მოსალოდნელი ზიანისგან.

განხორციელებული ღონისძიებები:

საქართველოს მთავრობის 2017 წლის 25 მაისის N256 დადგენილებით დამტკიცებულია „ზოგიერთ თხევად საწვავში გოგირდის შემცველობის ზღვრული მნიშვნელობების დადგენის შესახებ“ ტექნიკური რეგლამენტი. სინჯების აღების სისტემის შესაქმნელად და ანალიზის მეთოდების დასადგენად შემუშავდა აღნიშნულ ტექნიკურ რეგლამენტში ცვლილებების პროექტი. დაინტერესებული უწყებების ჩართულობით მიმდინარეობს პროექტის საბოლოო ვერსიის ჩამოყალიბება, რომელიც 2022 წელს წარედგინება საქართველოს მთავრობას დასამტკიცებლად.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედების ინდიკატორები უმეტესწილად შესრულდა - საქართველოს მთავრობის 2017 წლის 25 მაისის N256 დადგენილებით დამტკიცდა „ზოგიერთ თხევად საწვავში გოგირდის შემცველობის ზღვრული მნიშვნელობების დადგენის შესახებ“ ტექნიკური რეგლამენტი და სინჯების აღების პროცედურის, ანალიტიკური მეთოდებისა და მათი განხორციელების წესის დასადგენად შემუშავდა აღნიშნულ დადგენილებაში ცვლილების პროექტის სამუშაო ვერსია. ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ნაწილობრივ ხორციელდება დონორის გრანტით.

ამოცანა 4.1 ეკონომიკის სხვადასხვა დარგიდან მავნე ნივთიერებათა გაფრქვევების შემცირება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 4.1.5.: ზოგიერთ თხევად საწვავში (მძიმე საწვავი, გაზოილი, საზღვაო საწვავი) გოგირდის შემცველობაზე ზღვრული ნორმების ამოქმედება
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო გარემოსა და კლიმატის ცვლილების დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021

შესრულების ინდიკატორები	
<p>დაგეგმილი:</p> <p>მიღებული საკანონმდებლო აქტი „ზოგიერთი თხევადი საწვავის ხარისხის სტანდარტების შესახებ“ (რომელიც ასევე ადგენს სინჯების აღების პროცედურას, ანალიტიკურ მეთოდებსა და მათი განხორციელების წესს)</p> <p>თხევადი საწვავის მოხმარებისას გაფრქვეული გოგირდის დიოქსიდის (SO₂) რაოდენობის შემცირება, ტ/წელი</p>	<p>შესრულებული:</p> <p>დამტკიცებული „ზოგიერთ თხევად საწვავში გოგირდის შემცველობის ზღვრული მნიშვნელობების დადგენის შესახებ“ ტექნიკური რეგლამენტი</p> <p>შემუშავებული სინჯების აღების პროცედურის, ანალიტიკური მეთოდებისა და მათი განხორციელების წესის სამუშაო ვერსია.</p> <p>მონაცემები ამ ეტაპზე არ არსებობს</p>
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

შესრულების შეფასება	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
	რეიტინგი		x		
	განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
სტატუსი		x			

ქმედება 4.1.6: საავტომობილო დიზელის საწვავის ხარისხის ეტაპობრივი მიახლოება ევროკავშირის სტანდარტებთან

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

ქმედების მიზანი: თბილისსა და საქართველოს სხვა დიდ ურბანულ დასახლებებში ჰაერის დაბინძურების მთავარი წყარო არის ავტოსატრანსპორტო სექტორი, რისი გამომომწვევი ერთ-ერთი ძირითადი მიზეზია საავტომობილო საწვავის, კერძოდ დიზელის არასათანადო ხარისხი. ქმედების მიზანია დიზელის საწვავის ხარისხის გაუმჯობესების გზით ატმოსფერული ჰაერის დამბინძურებლების, განსაკუთრებით გოგირდის ორჟანგის გაფრქვევების შემცირება.

განხორციელებული ღონისძიებები:

- ეტაპობრივად მიმდინარეობს დიზელის საწვავის ხარისხის გაუმჯობესება. კერძოდ, „დიზელის საწვავის შემადგენლობის ნორმების, ანალიზის მეთოდებისა და მათი დანერგვის ღონისძიებათა შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2005 წლის 28 დეკემბრის N238 დადგენილებაში განხორციელებული ცვლილებების მიხედვით 2019 წლის 1 იანვრიდან დიზელის საწვავში გოგირდის შემცველობა 3-ჯერ შემცირდა და ე.წ. ევრო 4-ის სტანდარტს გაუტოლდა, ხოლო 2023 წლის 1 იანვრიდან დიზელის საწვავის დადგენილებით განსაზღვრული ყველა კომპონენტი ევრო 5 ნორმას გაუტოლდება;
- ევროპულ სტანდარტებთან დიზელის ხარისხის კიდევ უფრო დაახლოების მიზნით, საქართველოს ბიზნეს ასოციაციასთან თანამშრომლობით, საქართველოს მთავრობის 2021 წლის 21 იანვრის №25 დადგენილებით დიზელის ხარისხობრივ ნორმებს ახალი პარამეტრები დაემატა და ეროვნულ დონეზე განისაზღვრა თითქმის ყველა ის კომპონენტი, რომელსაც მოიცავს შესაბამისი ევროდირექტივა, რაც გააუმჯობესებს წვის პროცესს ავტოსატრანსპორტო საშუალებებში და შეამცირებს ატმოსფერულ ჰაერში აზოტის დიოქსიდისა და ნახშირჟანგის გაფრქვევებს.
- საწვავის ხარისხის ეროვნულ სტანდარტთან შესაბამისობის უზრუნველყოფის მიზნით სამინისტროს ინიციატივით მიმდინარეობს ქვეყანაში საწვავის ხარისხის სახელმწიფო კონტროლი, რომლის ფარგლებში 2021 წელს ავტოგასამართ სადგურებზე აღებულ იქნა დიზელში გოგირდის შემცველობაზე 50 სინჯი. (2017-2021 წლებში 393 სინჯი).

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება

ქმედების ინდიკატორები სრულად შესრულდა - დამტკიცდა საქართველოს მთავრობის 2016 წლის 15 დეკემბრის №559 დადგენილება „დიზელის საწვავის შემადგენლობის ნორმების, ანალიზის მეთოდებისა და მათი დანერგვის ღონისძიებათა შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2005 წლის 25 დეკემბრის №238 დადგენილებაში ცვლილების შეტანის თაობაზე. დიზელის საწვავში გოგირდის შემცველობა 3-ჯერ შემცირდა. დიზელში გოგირდის შემცველობის კონტროლის მიზნით ავტოგასამართ სადგურებზე აღებულ იქნა 393 სინჯი.

ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან.

ამოცანა 4.1 ეკონომიკის სხვადასხვა დარგიდან მანვე ნივთიერებათა გაფრქვევების შემცირება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 4.1.6.: საავტომობილო დიზელის საწვავის ხარისხის ეტაპობრივი მიახლოება ევროკავშირის სტანდარტებთან
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო გარემოსა და კლიმატის ცვლილების დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021

შესრულების ინდიკატორები	
<p>დაგეგმილი:</p> <p>განხორციელებული საკანონმდებლო ცვლილებები;</p> <p>გოგირდის შემცველობაზე აღებული სინჯების რაოდენობა;</p> <p>დიზელის საწვავზე მომუშავე ავტომობილებიდან გოგირდის დიოქსიდის (SO₂) გაფრქვევების მოცულობა შემცირებულია 33%-ით</p>	<p>შესრულებული:</p> <p>განხორციელებული საკანონმდებლო ცვლილებები აღებული 393 სინჯი ავტოგასამართ სადგურზე გოგირდის შემცველობაზე</p> <p>დიზელის საწვავში 66%-ით შემცირებული გოგირდის შემცველობა</p>
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

შესრულების შეფასება	რეიტინგი	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
		x				
		განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულია	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
სტატუსი						x

ამოცანა 4.2 ჰაერის ხარისხის მონიტორინგისა და შეფასების სისტემის განვითარება

ქმედება 4.2.1: მონიტორინგის ქსელის სრული ავტომატიზაცია და შემდგომი გაფართოება

პასუხისმგებელი უწყება: სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტო

ქმედების მიზანი: აქტივობის მიზანია ატმოსფერული ჰაერის მონიტორინგის არსებული ქსელის თანდათანობითი გაფართოება და ავტომატიზაცია.

განხორციელებული ღონისძიებები:

წინა წლების მონაცემებით ქმედების ინდიკატორი სრულად შესრულდა, ატმოსფერული ჰაერის მონიტორინგის არსებული ქსელი 2017-2020 წლების განმავლობაში თანდათანობით გაფართოვდა 3 ახალი ავტომატიზებული სადგურით და 1 მობილური სადგურის დამატებით.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

წინა წლების მონაცემებით ქმედების ინდიკატორი სრულად შესრულდა, ატმოსფერული ჰაერის მონიტორინგის არსებული ქსელი 2017-2020 წლების განმავლობაში თანდათანობით გაფართოვდა 3 ახალი ავტომატიზებული სადგურით და 1 მობილური სადგურის დამატებით.

ამოცანა 4.2 ჰაერის ხარისხის მონიტორინგისა და შეფასების სისტემის განვითარება						
ქმედების ნომერი და სახელწოდება		ქმედება 4.2.1.: მონიტორინგის ქსელის სრული ავტომატიზაცია და შემდგომი გაფართოება				
პასუხისმგებელი უწყება:		სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტო				
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი		01.01.2021 – 31.12.2021				
შესრულების ინდიკატორები						
დაგეგმილი:		შესრულებული:				
მონიტორინგის ქსელს დამატებული სულ მცირე 3 ახალი ავტომატიზებული სადგური და 1 მობილური სადგური		სრულად შესრულდა, მონიტორინგის ქსელს დამატებულია სულ მცირე 3 ახალი ავტომატიზებული სადგური და 1 მობილური სადგური				
ბიუჯეტი						
საპროგნოზო: -		ფაქტობრივი: -				
შესრულების შეფასება		სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
	რეიტინგი	X				
	სტატუსი	განხორციელებული პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელებული პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელებული პროცესი შეჩერებულია	განხორციელებული პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელებული პროცესი დასრულებულია
						X

ქმედება 4.2.3: ჰაერის ხარისხის შეფასებისა და მართვის მიზნით ქვეყნის ტერიტორიის ზონებად და აგლომერაციებად დაყოფა და კატეგორიზაცია

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

ქმედების მიზანი: ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურების მიზეზები და სახეები საქართველოს სხვადასხვა ნაწილში რამდენადმე განსხვავებულია, რისი გათვალისწინებაც აუცილებელია

ატმოსფერული ჰაერის დაცვის ეროვნული პოლიტიკის შემუშავებისას. ევროკავშირის ატმოსფერული ჰაერის დაცვის სისტემა ითვალისწინებს ქვეყნის ტერიტორიის დაყოფას ზონებად და აგლომერაციებად ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის მართვისა და მონიტორინგის მიზნებისათვის, რაც უზრუნველყოფს თითოეულ მათგანში დაბინძურების შემცირების კონკრეტული ღონისძიებების გატარებას. კერძოდ, იმ ზონებსა და აგლომერაციებში, სადაც ფიქსირდება დაბინძურების პრობლემა ან პრობლემის წარმოქმნის რისკი, მუშავდება ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის მართვის გეგმები და მოკლევადიანი სამოქმედო გეგმები.

განხორციელებული ღონისძიებები:

ჰაერის ხარისხის მონიტორინგის ქსელის განვითარების საგზაო რუკის ფარგლებში ევროპელი ექსპერტის მიერ შემოთავაზებული საქართველოს ტერიტორიის ზონებად და აგლომერაციებად გადანაწილების პირველადი მონახაზის საფუძველზე შემუშავდა „ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის მართვის ზონებისა და აგლომერაციების დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის ბრძანების პროექტის სამუშაო ვერსია. საბოლოო ვერსიად ჩამოყალიბების მიზნით იგი განხილული იქნა სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტოს სპეციალისტებთან, ასევე, 2021 წლის 26 აგვისტოს გაიმართა პროექტის ონლაინ საჯარო განხილვა. 2021 წლის 30 აგვისტოს გამოიცა საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის №2-1293 ბრძანება „ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის მონიტორინგისა და მართვის ზონებისა და აგლომერაციების დამტკიცების შესახებ“.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედების ინდიკატორები შესრულდა სრულად - მიღებულ იქნა საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის №2-1293 ბრძანება „ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის მონიტორინგისა და მართვის ზონებისა და აგლომერაციების დამტკიცების შესახებ“.

ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან.

ამოცანა 4.2 ჰაერის ხარისხის მონიტორინგისა და შეფასების სისტემის განვითარება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 4.2.3.: ჰაერის ხარისხის შეფასებისა და მართვის მიზნით ქვეყნის ტერიტორიის ზონებად და აგლომერაციებად დაყოფა და კატეგორიზაცია
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო გარემოსა და კლიმატის ცვლილების დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021

შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი:	შესრულებული:

მიღებული კანონქვემდებარე აქტი „საქართველოს ტერიტორიის ზონებად და აგლომერაციებად დაყოფის შესახებ“	მიღებული საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის ბრძანება „ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის მონიტორინგისა და მართვის ზონებისა და აგლომერაციების დამტკიცების შესახებ“
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

შესრულებების შეფასება	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
	რეიტინგი	x			
	განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელები ს პროცესი შეჩერებულია	განხორციელები ს პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელები ს პროცესი დასრულებულია
სტატუსი					x

ქმედება 4.2.4: ყოველკვარტალურად ჰაერის ხარისხის ინდიკატორული გაზომვების ჩატარება საქართველოს სხვადასხვა ქალაქში

პასუხისმგებელი უწყება: სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტო

აქტივობის მიზანი: აქტივობის მიზანია საქართველოს ქალაქებში ჰაერის ხარისხის ინდიკატორული გაზომვების რეგულარული ჩატარება და მიღებული ყველა დაინტერესებული მხარისთვის ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა.

განხორციელებული ღონისძიებები:

სსიპ გარემოს ეროვნულმა სააგენტომ კომპეტენციის ფარგლებში ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის დადგენის მიზნით საქართველოს ტერიტორიაზე 25 ქალაქში (თბილისი, ბათუმი, ქუთაისი, რუსთავი, ზესტაფონი, თელავი, ზუგდიდი, გორი, ახალციხე, ფოთი, სამტრედია, ხაშური, სენაკი, ოზურგეთი, კასპი, მცხეთა, ჭიათურა, ლანჩხუთი, საჩხერე, ტყიბული, ლენტეხი, მარნეული, ბოლნისი, სიღნაღი, ყაზბეგი) ოთხ ეტაპად (მარტი, ივნისი, სექტემბერი, ნოემბერი) განახორციელა ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურების ინდიკატორული გაზომვები, რომლის დროსაც განისაზღვრა ბენზოლის, აზოტის დიოქსიდისა და ოზონის კონცენტრაციები.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ამოცანა 4.2 ჰაერის ხარისხის მონიტორინგისა და შეფასების სისტემის განვითარება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 4.2.4.: ყოველკვარტალურად ჰაერის ხარისხის ინდიკატორული გაზომვების ჩატარება საქართველოს სხვადასხვა ქალაქში
პასუხისმგებელი უწყება:	სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021

შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: გამოქვეყნებული კვარტალური ანგარიშები ჰაერის ხარისხის შესახებ კონკრეტული დამაბინძურებლების კუთხით	შესრულებული: სრულად განხორციელდა ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურების ინდიკატორული გაზომვები, რომლის დროსაც განისაზღვრა ბენზოლის, აზოტის დიოქსიდისა და ოზონის კონცენტრაციები. აღნიშნული ინფორმაცია კვარტალური ანგარიშების/ინფორმაციის სახით განთავსდა www.air.gov.ge -ზე.
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: 90,000 ლარი	ფაქტობრივი: 83,072.31 ლარი

შესრულების შეფასება	რეიტინგი	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
		X				
		განხორციელებს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი					X

ქმედება 4.2.5: ჰაერის ხარისხის შეფასების რეჟიმისა და კრიტერიუმების დადგენა ევროკავშირის სტანდარტების შესაბამისად

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

ქმედების მიზანი: ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის გაუმჯობესების და მისი დაბინძურების პრევენციისა და შემცირებისთვის დიდი მნიშვნელობა აქვს ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის შეფასების ევროპული სტანდარტების დანერგვას, რომლის საშუალებით, ევროპული კრიტერიუმების შესაბამისად, გაუმჯობესდება ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის კონტროლის, მონიტორინგისა და შეფასების არსებული პრაქტიკა.

განხორციელებული ღონისძიებები:

შვედეთის საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს მიერ დაფინანსებული პროექტის „ჰაერის ხარისხის მართვის შესაძლებლობების გაუმჯობესება საქართველოში“ მხარდაჭერით შემუშავდა საქართველოს მთავრობის დადგენილების პროექტი „ევროპარლამენტისა და საბჭოს 2008/50/EC და 2004/107/EC დირექტივების შესაბამისად საქართველოში ატმოსფერული ჰაერის მავნე ნივთიერებებით დაბინძურების დონეზე დაკვირვების პუნქტების/სადგურების მინიმალური სტანდარტული რაოდენობის, განლაგებისა და ფუნქციონირების წესების, აგრეთვე დაბინძურების დონის გაზომვის სტანდარტული მეთოდების ჩამონათვალის ტექნიკური რეგლამენტის დამტკიცების შესახებ“. ჩატარდა დადგენილების პროექტის შიდა განხილვები, რომლის შემდეგაც იგი წარედგინა საქართველოს მთავრობას შემდგომი რეაგირებისთვის. ტექნიკური რეგლამენტი დამტკიცებულ იქნა საქართველოს მთავრობის 2021 წლის პირველი დეკემბრის N563 დადგენილებით.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედების ინდიკატორები შესრულდა სრულად - მიღებულია საქართველოს მთავრობის 2018 წლის 27 ივლისის №383 დადგენილება „ტექნიკური რეგლამენტი – ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის სტანდარტების დამტკიცების შესახებ“ და საქართველოს მთავრობის 2021 წლის პირველი დეკემბრის N563 დადგენილება „ატმოსფერული ჰაერის მავნე ნივთიერებებით დაბინძურების დონეზე დაკვირვების პუნქტების/სადგურების მინიმალური სტანდარტული რაოდენობის, განლაგებისა და ფუნქციონირების წესების, აგრეთვე დაბინძურების დონის გაზომვის სტანდარტული მეთოდების ჩამონათვალის ტექნიკური რეგლამენტის დამტკიცების თაობაზე“.

ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ნაწილობრივ ხორციელდება დონორის გრანტით.

ამოცანა 4.2 ჰაერის ხარისხის მონიტორინგისა და შეფასების სისტემის განვითარება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 4.2.5.: ჰაერის ხარისხის შეფასების რეჟიმისა და კრიტერიუმების დადგენა ევროკავშირის სტანდარტების შესაბამისად
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო გარემოსა და კლიმატის ცვლილების დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021

შესრულების ინდიკატორები	
<p>დადგენილი:</p> <p>მიღებული კანონქვემდებარე აქტი „ჰაერის ხარისხის სტანდარტების შესახებ“;</p> <p>მიღებული კანონქვემდებარე აქტი ჰაერის ხარისხის შეფასების მოთხოვნებთან დაკავშირებით;</p>	<p>შესრულებული:</p> <p>დამტკიცებული კანონქვემდებარე აქტი „ჰაერის ხარისხის სტანდარტების შესახებ“</p> <p>დამტკიცებული კანონქვემდებარე აქტი „ატმოსფერული ჰაერის მავნე ნივთიერებებით დაბინძურების დონეზე დაკვირვების პუნქტების/სადგურების მინიმალური სტანდარტული რაოდენობის, განლაგებისა და ფუნქციონირების წესების, აგრეთვე დაბინძურების დონის გაზომვის სტანდარტული მეთოდების ჩამონათვალის ტექნიკური რეგლამენტის დამტკიცების თაობაზე“</p>
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
რეიტინგი	x				

შესრულებების შეფასება	განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
სტატუსი					x

თავი 5: ნარჩენების მართვა

თავი 5 - ნარჩენების მართვა - ჯამში მოიცავს 3 ამოცანას, ხოლო 2021 წელს 5 ქმედების განხორციელება მიმდინარეობდა. ამოცანები ორიენტირებულია ნარჩენების მართვის ეფექტიანი სისტემის ჩამოყალიბებაზე, ნარჩენების გადამუშავებისა და უსაფრთხო განთავსების ინფრასტრუქტურის განვითარებაზე, ასევე, „დამბინძურებელი იხდის“ პრინციპისა და მწარმოებლის გაფართოებული ვალდებულების განხორციელებაზე.

ქმედებების უმეტესობა სრულდებოდა დონორ(ებ)ის დახმარებით ან არსებული საბიუჯეტო რესურსებით, მთლიანობაში, 2021 წელს ქმედებათა შესრულების ჯამურმა დანახარჯებმა სახელმწიფო ბიუჯეტიდან შეადგინა 5,798,208 ლარი.

მეხუთე თავის ამოცანების მიზნების მისაღწევად განხორციელებული ქმედებების შედეგად, 2021 წლის განმავლობაში:

- ⇒ განახლებულია 10 არასახიფათო ნარჩენების ნაგავსაყრელი;
- ⇒ დახურულია 1 არასახიფათო ნარჩენების ნაგავსაყრელი - დმანისში;
- ⇒ გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მიღების მიზნით, მოზადდა 2 ობიექტის სკოპინგის ანგარიში და მიღებული იქნა სკოპინგის დასკვნა გადამტვირთავ სადგურებზე და 2 ობიექტზე დაიწყო საპროექტო დოკუმენტაციის მომზადება;

ამოცანების შესრულებისთვის 2021 წელს სახელმწიფო ბიუჯეტიდან გახარჯულია 5,798,208 ლარი.

ამოცანა 5.1 ნარჩენების მართვის ეფექტიანი სისტემის ჩამოყალიბება

ქმედება 5.1.1: ნარჩენების მართვის კანონმდებლობის ჰარმონიზება ევროკავშირის მოთხოვნებთან

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (ნარჩენებისა და ქიმიური ნივთიერებების მართვის დეპარტამენტი)

ქმედების მიზანი: ქმედების მიზანს ნარჩენების მართვის სფეროში თანამედროვე ევროპული პრაქტიკის დანერგვა და ასოცირების შესახებ შეთანხმების მოთხოვნების შესრულება წარმოადგენს, რომლის თანახმადაც საქართველო ვალდებულია მოახდინოს ეროვნული კანონმდებლობის ევროპული კანონმდებლობას დაახლოება.

განხორციელებული ღონისძიებები:

- ნარჩენების მართვის კოდექსისა და მწარმოებლის გაფართოებული ვალდებულებასთან (მგვ) დაკავშირებული, მიღებული ტექნიკური რეგლამენტების მოთხოვნების შესაბამისად, მომზადებულია კანონის პროექტი „ნარჩენების მართვის კოდექსში ცვლილების შეტანის შესახებ“ ცვლილებები ეხება მგვ-სთან დაკავშირებულ ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევებზე სანქციების განსაზღვრას.

- შემუშავებულია და საქართველოს მთავრობისათვის წარდგენილია „ხმარებიდან ამოღებული სატრანსპორტო საშუალებების მართვის შესახებ“ ტექნიკური რეგლამენტის პროექტი;
- შემუშავებულია „შეფუთვის ნარჩენების მართვის შესახებ“ ტექნიკური რეგლამენტის პროექტი;
- განხორციელდა ნარჩენების მართვის ეროვნული სტრატეგიისა და ეროვნული სამოქმედო გეგმის შეფასება და შემუშავდა ნარჩენების მართვის (2022-2026 წლები) ეროვნული სამოქმედო გეგმის პროექტი, რომელიც უახლოეს პერიოდში წარედგინება საქართველოს მთავრობას;
- შემუშავდა საქართველოს პლასტმასის ნარჩენების პრევენციის ეროვნული პროგრამა; პროგრამა შედგენილია 2021-2031 წლებისთვის და ითვალისწინებს პლასტმასის ნარჩენების პრევენციის მიზნით კონკრეტული ღონისძიებების გატარებას, მოკლე, საშუალო და გრძელვადიანი პერიოდებისთვის.
- საერთაშორისო ხელშეკრულებების ვალდებულებების შესაბამისად, შემუშავდა საქართველოს მთავრობის დადგენილების პროექტი „საქართველოს ტერიტორიაზე იმპორტისათვის, საქართველოს ტერიტორიიდან ექსპორტისათვის და საქართველოს ტერიტორიაზე ტრანზიტისათვის დაშვებული ნარჩენების ნუსხის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2016 წლის 9 ივნისის №259 დადგენილებაში ცვლილების შეტანის თაობაზე;

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება

ქმედების ინდიკატორი ძირითადად შესრულებულია

ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ხორციელდება დონორის გრანტით

ამოცანა 5.1 ნარჩენების მართვის ეფექტიანი სისტემის ჩამოყალიბება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 5.1.1.: ნარჩენების მართვის კანონმდებლობის ჰარმონიზება ევროკავშირის მოთხოვნებთან
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო ნარჩენებისა და ქიმიური ნივთიერებების მართვის დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: ნარჩენების მართვის ეროვნული კანონმდებლობა ევროკავშირის დირექტივებთან/რეგულაციებთან შესაბამისობაშია	შესრულებული: ძირითადად შესრულებულია, საერთაშორისო ხელშეკრულებების ვალდებულებების შესაბამისად, შემუშავდა საქართველოს მთავრობის დადგენილების პროექტი „საქართველოს ტერიტორიაზე იმპორტისათვის, საქართველოს

	ტერიტორიიდან ექსპორტისათვის და საქართველოს ტერიტორიაზე ტრანზიტისათვის დაშვებული ნარჩენების ნუსხის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2016 წლის 9 ივნისის №259 დადგენილებაში ცვლილების შეტანის თაობაზე
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
შესრულებების შეფასება	რეიტინგი		X		
	განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი		x		

ქმედება 5.1.4: კომპანიების ნარჩენების მართვის გეგმების შემუშავების/განხორციელების მონიტორინგი და კონტროლი

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო სსდ გარემოზე ზედამხედველობის დეპარტამენტი

ქმედების მიზანი: ნარჩენების მართვის კოდექსის შესაბამისად საქართველოში მოქმედ კომპანიებს აქვთ ვალდებულება შეიმუშაონ და გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროსთან შეათანხმონ კომპანიის ნარჩენების მართვის გეგმები.

განხორციელებული ღონისძიებები:

- 2021 წლის განმავლობაში სამინისტროს მიერ განხილულია 400-ზე მეტი კომპანიის ნარჩენების მართვის გეგმა;
- 4000-მდე კომპანიას დანიშნული ჰყავს გარემოსდაცვითი მმართველი და მათი ვინაობის შესახებ ინფორმაცია წარმოდგენილია სამინისტროში.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება

ქმედების ინდიკატორი უმეტესწილად შესრულებულია - 2021 წლის განმავლობაში განხილულია და შესაბამისი პასუხი გაგზავნილია 400-ზე მეტი კომპანიის ნარჩენების მართვის გეგმის თაობაზე. თუმცა პროცესი ამ ეტაპზე არ ჩერდება, დაწყებულია 2016 წლიდან და გაგრძელდება მომდევნო წლებშიც.

ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ამოცანა 5.1 ნარჩენების მართვის ეფექტიანი სისტემის ჩამოყალიბება

ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 5.1.4.: კომპანიების ნარჩენების მართვის გეგმების შემუშავების/განხორციელების მონიტორინგი და კონტროლი
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო ნარჩენებისა და ქიმიური ნივთიერებების მართვის დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროსთან შეთანხმებული კომპანიების ნარჩენების მართვის გეგმების რაოდენობა	შესრულებული: 2021 წლის განმავლობაში განხილულია და შესაბამისი პასუხი გაგზავნილია 400-ზე მეტი კომპანიის ნარჩენების მართვის გეგმის თაობაზე. თუმცა პროცესი ამ ეტაპზე არ ჩერდება, დაწყებულია 2016 წლიდან და გაგრძელდება მომდევნო წლებშიც.
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა		
შესრულების შეფასება	რეიტინგი		x			
	სტატუსი	განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
			x			

ამოცანა 5.2 ნარჩენების გადამუშავებისა და უსაფრთხო განთავსების ინფრასტრუქტურის განვითარება

ქმედება 5.2.1: არსებული ოფიციალური ნაგავსაყრელების დახურვა და გარდამავალ პერიოდში მათი მართვის და ოპერირების გაუმჯობესება

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტრო: შპს „საქართველოს მყარი ნარჩენების მართვის კომპანია“

ქმედების მიზანი: შპს „საქართველოს მყარი ნარჩენების მართვის კომპანია“ ამჟამად მართავს 54 (30 განახლებული და 24 დახურული) მუნიციპალურ ნაგავსაყრელს. კომპანიის მიზანია არსებული ნაგავსაყრელების მართვა, კეთილმოწყობა, ეტაპობრივი დახურვა, გარდამავალ პერიოდში მათი ოპერირების გაუმჯობესება და ახალი ევროსტანდარტების შესაბამისი რეგიონული ნარჩენების განთავსების ობიექტების მშენებლობა.

განხორციელებული ღონისძიებები: 2021 წელს დაიხურა ერთი არასახიფათო ნარჩენების ნაგავსაყრელი. ჩატარდა 10 არასახიფათო ნარჩენების ნაგავსაყრელის რეაბილიტაცია/კეთილმოწყობა.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება: საანგარიშო პერიოდში (2021 წ.) მიმდინარეობდა არსებული ნაგავსაყრელების ექსპლუატაცია, დახურული ნაგავსაყრელების და ნარჩენების გადამტვირთავი სადგურების მართვა არსებული სტანდარტების შესაბამისად. დაიხურა ერთი და განხორციელდა 10 არსებული არასახიფათო ნარჩენების ნაგავსაყრელის რეაბილიტაცია/კეთილმოწყობა. 2021 წლის ფაქტობრივმა ღირებულებამ შეადგინა 1,491,313 ლარი.

ამოცანა 5.2 ნარჩენების გადამუშავებისა და უსაფრთხო განთავსების ინფრასტრუქტურის განვითარება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 5.2.1: არსებული ოფიციალური ნაგავსაყრელების დახურვა და გარდამავალ პერიოდში მათი მართვის და ოპერირების გაუმჯობესება
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტრო: შპს „საქართველოს მყარი ნარჩენების მართვის კომპანია“
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: განახლებული ნაგავსაყრელების რაოდენობა	შესრულებული: განახლებული 10 არასახიფათო ნარჩენების ნაგავსაყრელი
დახურული ნაგავსაყრელების რაოდენობა	დახურული 1 არასახიფათო ნარჩენების ნაგავსაყრელი - დმანისი
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: 18,000,000 ლარი	ფაქტობრივი: - 1,491,313 ლარი (2021 წ.)

შესრულების შეფასება	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
	რეიტინგი		X		
	განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
სტატუსი					X

ქმედება 5.2.3: თანამედროვე რეგიონული ნაგავსაყრელებისა და ნარჩენების გადამტვირთავი სადგურების მოწყობა

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტრო: შპს „საქართველოს მყარი ნარჩენების მართვის კომპანია“

ქმედების მიზანი: შპს „საქართველოს მყარი ნარჩენების მართვის კომპანია“ მიზნად ისახავს მუნიციპალური ნაგავსაყრელების დახურვას, ახალი ევროსტანდარტების შესაბამისი

რეგიონული ნაგავსაყრელების მშენებლობასა და ნარჩენების გადამტვირთავი სადგურების მოწყობას.

განხორციელებული ღონისძიებები: 2021 წელს მიმდინარეობდა 4 ახალი რეგიონული არასახიფათო ნარჩენების განთავსების ობიექტის (ნაგავსაყრელის) და ნარჩენების გადამტვირთავი 12 ახალი სადგურის წინასაპროექტო სამუშაოები. 2 ობიექტმა მიიღო სკოპინგის დასკვნა და დაიწყო მათი გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიში მომზადება.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება: საანგარიშო პერიოდში (2021 წ.) განხორციელებული ღონისძიებების ფაქტობრივმა ღირებულებამ შეადგინა 310,201 ლარი, ხოლო დამატებით გრანტებისა და კრედიტების ფარგლებში ფაქტობრივმა შესრულებამ შეადგინა ჯამურად 3,996,694 ლარი.

ამოცანა 5.2 ნარჩენების გადამუშავებისა და უსაფრთხო განთავსების ინფრასტრუქტურის განვითარება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 5.2.3: თანამედროვე რეგიონული ნაგავსაყრელებისა და ნარჩენების გადამტვირთავი სადგურების მოწყობა
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტრო: შპს „საქართველოს მყარი ნარჩენების მართვის კომპანია“
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021
შესრულების ინდიკატორები	
დადგენილი: თანამედროვე რეგიონული ნაგავსაყრელების ნარჩენების განთავსების ობიექტების და გადამტვირთავი სადგურების რაოდენობა	შესრულებული: გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მიღების მიზნით, მოზადდა 2 ობიექტის სკოპინგის ანგარიში და მიღებული იქნა სკოპინგის დასკვნა გადამტვირთავ სადგურებზე და 2 ობიექტზე დაიწყო საპროექტო დოკუმენტაციის მომზადება.
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: 324,000,000 ლარი	ფაქტობრივი: 4,306,895 ლარი (2021 წ.)

შესრულების შეფასება	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა		
	რეიტინგი			X		
	სტატუსი	განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელები ს პროცესი შეჩერებულია	განხორციელები ს პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელები ს პროცესი დასრულებულია
		X				

ქმედება 5.2.4: სახიფათო ნარჩენების მართვის ინფრასტრუქტურის განვითარება

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (ნარჩენებისა და ქიმიური ნივთიერებების მართვის დეპარტამენტი)

ქმედების მიზანი: სახიფათო ნარჩენების გადაზიდვა/ტრანსპორტირება, დამუშავება, უსაფრთხოდ განლაგება და შენახვა შესაბამისი ინფრასტრუქტურის განვითარებას მოითხოვს - რის შესრულებასაც ემსახურება აღნიშნული ქმედება.

განხორციელებული ღონისძიებები:

საანგარიშო პერიოდში:

- სახიფათო ნარჩენების დამუშავებაზე გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება გაცემულია 12 კომპანიაზე;
- ნარჩენების შეგროვება ტრანსპორტირებაზე რეგისტრირებულია 22 კომპანია
- სახიფათო ნარჩენების დროებით დასაწყობებაზე რეგისტრირებულია 11 კომპანია
- სახიფათო ნარჩენების ექსპორტზე გაცემულია 13 ნებართვა
- დაგეგმილია სახიფათო ნარჩენების ნაგავსაყრელის მოწყობა.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება

ქმედება ნაწილობრივ შესრულდა - სახიფათო ნარჩენების შეგროვება / ტრანსპორტირება/ დროებით დასაწყობებაზე, ასევე სახიფათო ნარჩენების დამუშავებაზე გაცემულია შესაბამისი რეგისტრაციები/გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილებები. გაცემულია სახიფათო ნარჩენების ექსპორტზე ნებართვები. თუმცა, სახიფათო ნარჩენების მართვისთვის საჭირო ინფრასტრუქტურის (ნაგავსაყრელის) მოწყობა ჯერ არ დაწყებულა.

ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ამოცანა 5.2 ნარჩენების გადამუშავებისა და უსაფრთხო განთავსების ინფრასტრუქტურის განვითარება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 5.2.4.: სახიფათო ნარჩენების მართვის ინფრასტრუქტურის განვითარება
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო ნარჩენებისა და ქიმიური ნივთიერებების მართვის დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: სახიფათო ნარჩენების მართვისთვის მოწყობილი ინფრასტრუქტურის რაოდენობა	შესრულებული: სახიფათო ნარჩენების მართვისთვის საჭირო ინფრასტრუქტურის (ნაგავსაყრელის) მოწყობა ჯერ არ დაწყებულა
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა		
შესრულების შეფასება	რეიტინგი				x	
		განხორციელებული პროცესი ჯერ არ დაწყებულია	განხორციელებული პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელებული პროცესი შეჩერებულია	განხორციელებული პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელებული პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი	X				

თავი 6: ქიმიური ნივთიერებების მართვა

თავი 6 - ქიმიური ნივთიერებების მართვა - ჯამში მოიცავს 3 ამოცანას, ხოლო 2021 წელს 13 ქმედების განხორციელება. ამოცანები ორიენტირებული ქიმიური ნივთიერებების მართვის სისტემის გაუმჯობესებაზე, სხვადასხვა სახიფათო ქიმიური ნივთიერებების, მაგალითად, მდგრადი ორგანული დამბინძურებლები, ოზონდამშლელი ნივთიერებები, ვერცხლისწალი და ვერცხლისწყლის ნაერთები, ეროვნულ დონეზე მართვის გაუმჯობესებაზე და სახიფათო სამრეწველო ობიექტების შემოწმების ინტეგრირებული მართვის სისტემის დანერგვაზე.

ქმედებებს არ ჰქონდა კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვდა დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან.

მე-6 თავის ამოცანების მიზნების მისაღწევად განხორციელებული ქმედებების შედეგად, 2021 წლის განმავლობაში:

- ⇒ შემუშავებულია „ქიმიური ნივთიერებებისა და ნარევების კოდექსის“ კანონპროექტის სამუშაო ვერსია;
- ⇒ შემუშავებულია „ნივთიერებების და ნარევების კლასიფიკაციის, ეტიკეტირების და შეფუთვის შესახებ“ კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტის პირველადი სამუშაო ვერსია;
- ⇒ განხორციელდა დიოქსინ-ფურანების გაფრქვევების სექტორალური დაანგარიშება და მომზადდა შესაბამისი ანგარიში;
- ⇒ შემუშავებულია კანონის პროექტის “მასშტაბური ავარიების საფრთხეების კონტროლის შესახებ“ სამუშაო ვერსია;

ამოცანების განხორციელებისთვის 2021 წელს სახელმწიფოს მიერ არ იყო გამოყოფილი კონკრეტული ბიუჯეტი - ქმედებები განხორციელდა არსებული საბიუჯეტო რესურსების ფარგლებში ან დაფინანსდა დონორ(ებ)ის მიერ

ამოცანა 6.1 ქიმიური ნივთიერებების მართვის სისტემის გაუმჯობესება

ქმედება 6.1.1: „ქიმიური ნივთიერებებისა და ნარევების კოდექსის“ შემუშავება და მიღება

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (ნარჩენებისა და ქიმიური ნივთიერებების მართვის დეპარტამენტი)

ქმედების მიზანი: ქმედება ითვალისწინებს ქიმიური ნივთიერებების მართვის სფეროში თანამედროვე საკანონმდებლო ჩარჩოს ჩამოყალიბებას.

განხორციელებული ღონისძიებები:

ჩეხეთის განვითარების სააგენტოს (CzDA) მხარდაჭერით მიმდინარეობს პროექტი "ქიმიური ნივთიერებების მდგრადი მართვის შესაძლებლობების გაძლიერება", რომლის ფარგლებში

შემუშავდა „ქიმიური ნივთიერებებისა და ნარევეების კოდექსის“ კანონპროექტის სამუშაო ვერსია ევროკავშირის შესაბამისი რეგულაციების მოთხოვნების შესაბამისად.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება ნაწილობრივ შესრულდა - შემუშავდა „ქიმიური ნივთიერებების და ნარევეების შესახებ“ კანონპროექტის პირველადი სამუშაო ვერსია.

ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ხორციელდება დონორის გრანტით.

ამოცანა 6.1 ქიმიური ნივთიერებების მართვის სისტემის გაუმჯობესება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 6.1.1.: „ქიმიური ნივთიერებებისა და ნარევეების კოდექსის“ შემუშავება და მიღება
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო ნარჩენებისა და ქიმიური ნივთიერებების მართვის დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: მიღებული კანონი „ქიმიური ნივთიერებების მართვის შესახებ“	შესრულებული: შემუშავებულია „ქიმიური ნივთიერებებისა და ნარევეების კოდექსის“ კანონპროექტის სამუშაო ვერსია
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

შესრულების შეფასება	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
	რეიტინგი			x	
	განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელები ს პროცესი შეჩერებულია	განხორციელები ს პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
სტატუსი		x			

ქმედება 6.1.2: სახიფათო ქიმიური ნივთიერებების ერთიანი სახელმწიფო რეესტრის შექმნა და წარმოება

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (ნარჩენებისა და ქიმიური ნივთიერებების მართვის დეპარტამენტი) და ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო

ქმედების მიზანი: სახიფათო ქიმიური ნივთიერებების მართვის სისტემის ფუნქციონირების აუცილებელი პირობაა შესაბამისი ერთიანი რეესტრის შექმნა, სადაც თავს მოიყრის მონაცემები იმპორტირებული, მოხმარებული და ექსპორტირებული ქიმიური ნივთიერებების,

ასევე საქართველოში წარმოებული ქიმიური ნივთიერებების სახეობებისა და რაოდენობის შესახებ.

განხორციელებული ღონისძიებები:

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროსთან ერთად ახორციელებს შესაბამის ღონისძიებებს საშიში ქიმიური ნივთიერებების ეროვნული რეესტრის შექმნის მიზნით გერმანიის და ჩეხეთის ტექნიკური დახმარების პროექტების ფარგლებში.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება არ შესრულდა - სახიფათო ქიმიური ნივთიერებების ერთიანი რეესტრი ჯერ არ შექმნილა. ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ხორციელდება დონორის გრანტით.

ამოცანა 6.1 ქიმიური ნივთიერებების მართვის სისტემის გაუმჯობესება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 6.1.2.: სახიფათო ქიმიური ნივთიერებების ერთიანი სახელმწიფო რეესტრის შექმნა და წარმოება
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო და ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო ნარჩენებისა და ქიმიური ნივთიერებების მართვის დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: სახიფათო ქიმიური ნივთიერებების ერთიანი სახელმწიფო მოქმედი რეესტრი	შესრულებული: რეესტრი არ არის შემქნილი
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

შესრულების შეფასება	რეიტინგი	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
						x
		განხორციელებული პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელებული პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელებული პროცესი შეჩერებულია	განხორციელებული პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელებული პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი	x				

ქმედება 6.1.3: ქიმიური ნივთიერებებით დაბინძურებული ობიექტების იდენტიფიცირების ერთიანი მექანიზმის შექმნა

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

ქმედების მიზანი: ქმედება მიზნად ისახავს ქიმიური ნივთიერებებით დაბინძურებული ობიექტების გამოვლენის, შემოწმებისა და შემდეგ განსახორციელებელი ღონისძიებების ერთიანი წესების სისტემის შემუშავებას.

განხორციელებული ღონისძიებები:

არ შესრულდა

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ამოცანა 6.1 ქიმიური ნივთიერებების მართვის სისტემის გაუმჯობესება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 6.1.3.: ქიმიური ნივთიერებებით დაბინძურებული ობიექტების იდენტიფიცირების ერთიანი მექანიზმის შექმნა
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: ქიმიური ნივთიერებებით დაბინძურებული ობიექტების იდენტიფიცირების დამტკიცებული ერთიანი მექანიზმი	შესრულებული: არ შესრულდა
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

	რეიტინგი	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
		განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელები ს პროცესი შეჩერებულია	განხორციელები ს პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელები ს პროცესი დასრულებულია
შესრულების შეფასება						
სტატუსი						

ქმედება 6.1.4: „ნივთიერებების და ნარევების კლასიფიკაციის, ეტიკეტირების და შეფუთვის შესახებ“ ნორმატიული აქტის შემუშავება/მიღება

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (ნარჩენებისა და ქიმიური ნივთიერებების მართვის დეპარტამენტი)

ქმედების მიზანი: ქიმიური ნივთიერებების მართვის სფეროში საკანონმდებლო წესრიგის დამყარებისთვის მნიშვნელოვანია „ნივთიერებების და ნარევების კლასიფიკაციის, ეტიკეტირების და შეფუთვის შესახებ“ ნორმატიული აქტის მიღება.

განხორციელებული ღონისძიებები:

ჩეხეთის განვითარების სააგენტოს (CzDA) მხარდაჭერით მიმდინარეობს პროექტი „ქიმიური ნივთიერებების მდგრადი მართვის შესაძლებლობების გაძლიერება“, რომლის ფარგლებში შემუშავდა „ქიმიური ნივთიერებებისა და ნარევების კოდექსის“ კანონპროექტის პირველადი სამუშაო ვერსია. ასევე შემუშავდა „ქიმიური ნივთიერებების რეგისტრაციის, შეფასების, ავტორიზაციის და შეზღუდვის შესახებ“, „ქიმიური ნივთიერებების მიწოდების ჯაჭვში ინფორმაციის გადაცემის შესახებ“ და „ნივთიერებების და ნარევების კლასიფიკაციის, ეტიკეტირების და შეფუთვის შესახებ“ კანონქვემდებარე აქტების პირველადი სამუშაო ვერსია ევროკავშირის შესაბამისი რეგულაციების მოთხოვნების შესაბამისად.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება ნაწილობრივ შესრულდა - შემუშავებულია „ნივთიერებების და ნარევების კლასიფიკაციის, ეტიკეტირების და შეფუთვის შესახებ“ კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტის პირველადი სამუშაო ვერსია, ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ხორციელდება დონორის გრანტით.

ამოცანა 6.1 ქიმიური ნივთიერებების მართვის სისტემის გაუმჯობესება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 6.1.4.: „ნივთიერებების და ნარევების კლასიფიკაციის, ეტიკეტირების და შეფუთვის შესახებ“ ნორმატიული აქტის შემუშავება/მიღება
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო ნარჩენებისა და ქიმიური ნივთიერებების მართვის დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: მიღებული ნორმატიული აქტი „ნივთიერებების და ნარევების კლასიფიკაციის, ეტიკეტირების და შეფუთვის შესახებ“	შესრულებული: შემუშავებულია „ნივთიერებების და ნარევების კლასიფიკაციის, ეტიკეტირების და შეფუთვის შესახებ“ კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტის პირველადი სამუშაო ვერსია
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

		სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
--	--	-----------------	----------------------	---------------------	-------------	--

შესრულების შეფასება	რეიტინგი			x		
		განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი		x			

ქმედება 6.1.5: ტრენინგების ორგანიზება სსიპ - შემოსავლების სამსახურის შესაბამისი თანამშრომლებისათვის როტერდამის კონვენციით განსაზღვრული ქიმიური ნივთიერებების გადაზიდვების შესახებ

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (ნარჩენებისა და ქიმიური ნივთიერებების მართვის დეპარტამენტი)

ქმედების მიზანი: ქიმიური ნივთიერებების მართვის სფეროში საკანონმდებლო წესრიგის დამყარებისთვის მნიშვნელოვანია „ნივთიერებების და ნარეგების კლასიფიკაციის, ეტიკეტირების და შეფუთვის შესახებ“ ნორმატიული აქტის მიღება.

განხორციელებული ღონისძიებები:

შემუშავდა საქართველოს მთავრობის 2019 წლის 3 დეკემბრის N593 დადგენილება, რომლითაც ცვლილება შევიდა საქართველოს მთავრობის 2016 წლის 13 ივნისის N263 დადგენილებაში „ცალკეული საშიში ქიმიური ნივთიერებების და პესტიციდების ექსპორტ-იმპორტის წესისა და წინასწარ დასაბუთებული თანხმობის პროცედურის შესახებ“. ამით ზემოაღნიშნული შესაბამისობაში იქნა მოყვანილი როტერდამის კონვენციის 2017 და 2019 წლების მხარეთა კონფერენციებზე მიღებულ გადაწყვეტილებებთან. აღნიშნული ცვლილების შესახებ საბაჟო დეპარტამენტი ინფორმირებულია.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ხორციელდება დონორის გრანტით

ამოცანა 6.1 ქიმიური ნივთიერებების მართვის სისტემის გაუმჯობესება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 6.1.5.: ტრენინგების ორგანიზება სსიპ - შემოსავლების სამსახურის შესაბამისი თანამშრომლებისათვის როტერდამის კონვენციით განსაზღვრული ქიმიური ნივთიერებების გადაზიდვების შესახებ
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო ნარჩენებისა და ქიმიური ნივთიერებების მართვის დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021
შესრულების ინდიკატორები	

დაგეგმილი: ტრენინგებში მონაწილეთა რაოდენობა	შესრულებული: შემუშავდა საქართველოს მთავრობის 2019 წლის 3 დეკემბრის N593 დადგენილება, რომლითაც ცვლილება შევიდა საქართველოს მთავრობის 2016 წლის 13 ივნისის N263 დადგენილებაში „ცალკეული საშიში ქიმიური ნივთიერებების და პესტიციდების ექსპორტ-იმპორტის წესისა და წინასწარ დასაბუთებული თანხმობის პროცედურის შესახებ“. აღნიშნული ცვლილების შესახებ საბაჟო დეპარტამენტი ინფორმირებულია.
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

შესრულების შეფასება	რეიტინგი	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
			განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელები ს პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია
სტატუსი			x			

ამოცანა 6.2 გარკვეული ქიმიური ნივთიერებების, როგორცაა მდგრადი ორგანული დამაბინძურებლები, ოზონდამშლელი ნივთიერებები, ვერცხლისწყალი და ვერცხლისწყლის ნაერთები, ეროვნულ დონეზე მართვის გაუმჯობესება

ქმედება 6.2.3: ვადაგასული პესტიციდებით დაბინძურებული ტერიტორიების შეფასება და რემედიაციის ღონისძიებების განხორციელება

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (ნარჩენებისა და ქიმიური ნივთიერებების მართვის დეპარტამენტი)

ქმედების მიზანი: ქმედება მიზნად ისახავს ვადაგასული პესტიციდებით დაბინძურებული ტერიტორიების შეფასებას, აღნიშნული ტერიტორიების რეკულტივაციის ღონისძიებების გაწერასა და განხორციელებას.

განხორციელებული ღონისძიებები:

შეფასებულია იაღლუჯას შხამქიმიკატების პოლიგონი, შემუშავებული მისი რემედიაციის პროექტი. მიმდინარეობს მოლაპარაკებები შესაძლო დონორებთან.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება არ შესრულდა - შხამქიმიკატებით დაბინძურებული ტერიტორიების რემედიაცია ჯერ არ დაწყებულა.

ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ხორციელდება დონორის გრანტით

ამოცანა 6.2 გარკვეული ქიმიური ნივთიერებების, როგორცაა მდგრადი ორგანული დამაბინძურებლები, ოზონდამშლელი ნივთიერებები, ვერცხლისწყალი და ვერცხლისწლის ნაერთები, ეროვნულ დონეზე მართვის გაუმჯობესება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 6.2.3.: ვადაგასული პესტიციდებით დაბინძურებული ტერიტორიების შეფასება და რემედიაციის ღონისძიებების განხორციელება
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო ნარჩენებისა და ქიმიური ნივთიერებების მართვის დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021
შესრულების ინდიკატორები	
დადგენილი: ვადაგასული პესტიციდებით დაბინძურებული რეკულტივირებული ტერიტორიების რაოდენობა	შესრულებული: არ შესრულდა
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა		
შესრულების შეფასება	რეიტინგი				x	
		განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელები ს პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი	x				

ქმედება 6.2.4: საქართველოში არსებული პოლიქლორირებული ბიფენილების (PCB) მარაგების გაუვნებელყოფა

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (ნარჩენებისა და ქიმიური ნივთიერებების მართვის დეპარტამენტი)

ქმედების მიზანი: ქმედება მიზნად ისახავს ვადაგასული პესტიციდებით დაბინძურებული ტერიტორიების შეფასებას, აღნიშნული ტერიტორიების რეკულტივაციის ღონისძიებების გაწერასა და განხორციელებას.

განხორციელებული ღონისძიებები:

„პოლიქლორირებული ბიფენილებისგან თავისუფალი ელექტრომომარაგება საქართველოში“ – GEF/UNIDO პროექტის ფარგლებში მიმდინარეობს საქართველოს ელექტროგამანაწილებელ სისტემაში ძველ ელექტრო ტრანსფორმატორებსა და სხვა ხელსაწყოებში არსებული პოლიქლორირებული ბიფენილების შემცველი ზეთების ინვენტარიზაცია.

„პოლიქლორირებული ბიფენილებისგან თავისუფალი ელექტრომომარაგება საქართველოში“ პროექტის ფარგლებში განხორციელდა ელექტრომომარაგების სექტორში არსებული მოწყობილობის ინვენტარიზაცია, აღებული იქნა დიელექტრიკული ზეთის 4000 სინჯი, 50 ppm-ზე მეტი პქბ შემცველობა დაფიქსირდა 230-ზე მეტ ტრანსფორმატორში (62 ტონამდე დიელექტრიკული ზეთი) შემუშავდა მონაცემთა ბაზა და მოხდა მისი დატანა გეოინფორმაციულ GIS რუკაზე. იგეგმება პქბ შემცველი მოწყობილობების გაუვნებელყოფის ტექნოლოგიის შერჩევა და საპილოტე გაწმენდის ღონისძიებების განხორციელება, პქბ მაღალი შემცველობის აღმოჩენის შემთხვევაში საზღვარგარეთ ექსპორტი გაუვნებელყოფის მიზნით.

ასევე, შემუშავდა „პოლიქლორირებული ბიფენილების შემცველი მოწყობილობის მართვის შესახებ“ ტექნიკური რეგლამენტის პროექტი.

2019 წელს კახეთში და ქვემო ქართლის რეგიონში ზემოაღნიშნული პროექტის ფარგლებში გაიმართა ტრენინგები „პოლიქლორირებული ბიფენილების (პქბ) სასიცოცხლო ციკლის ყველა ფაზის მართვის შესახებ“ .

2020 წელს კახეთში და სამცხე-ჯავახეთის რეგიონში ზემოაღნიშნული პროექტის ფარგლებში გაიმართა ტრენინგები „პოლიქლორირებული ბიფენილების (პქბ) სასიცოცხლო ციკლის ყველა ფაზის მართვის შესახებ“ და პოლიქლორირებულ ბიფენილებთან (პქბ) დაკავშირებული კანონმდებლობისა და სახელმძღვანელო დოკუმენტების თეორიული და პრაქტიკული საკითხების შესახებ.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება ნაწილობრივ შესრულდა - მიმდინარეობს საქართველოს ელექტროგამანაწილებელ სისტემაში ძველ ელექტრო ტრანსფორმატორებსა და სხვა ხელსაწყოებში არსებული პოლიქლორირებული ბიფენილების შემცველი ზეთების ინვენტარიზაცია. მიმდინარეობს მუშაობა პქბ-მარეგულირებელი აქტების შემუშავებაზე.

ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ხორციელდება დონორის გრანტით.

ამოცანა 6.2 გარკვეული ქიმიური ნივთიერებების, როგორცაა მდგრადი ორგანული დამაბინძურებლები, ოზონდამშლელი ნივთიერებები, ვერცხლისწყალი და ვერცხლისწლის ნაერთები, ეროვნულ დონეზე მართვის გაუმჯობესება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 6.2.4.: საქართველოში არსებული პოლიქლორირებული ბიფენილების (PCB) მარაგების გაუვნებელყოფა
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო ნარჩენებისა და ქიმიური ნივთიერებების მართვის დეპარტამენტი

საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: პოლიქლორირებული ბიფენილების მარაგების შეფასების ანგარიში გაუვნებელყოფილი პოლიქლორირებული ბიფენილების რაოდენობა პოლიქლორირებული ბიფენილების გაუვნებელყოფის დანერგილი ტექნოლოგია	შესრულებული: „პოლიქლორირებული ბიფენილებისგან თავისუფალი ელექტრომომარაგება საქართველოში“ – GEF/UNIDO პროექტის ფარგლებში მიმდინარეობს საქართველოს ელექტროგამანაწილებელ სისტემაში ძველ ელექტრო ტრანსფორმატორებსა და სხვა ხელსაწყოებში არსებული პოლიქლორირებული ბიფენილების შემცველი ზეთების ინვენტარიზაცია.
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

შესრულების შეფასება	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
რეიტინგი			x		
სტატუსი	განხორციელებული პროცესი ჯერ არ დაწყებულია	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია

ქმედება 6.2.5: დიოქსინ-ფურანებით გარემოს დაბინძურების შემცირება

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (ნარჩენებისა და ქიმიური ნივთიერებების მართვის დეპარტამენტი)

ქმედების მიზანი: ქმედება მიზნად ისახავს დიოქსინ-ფურანებით გარემოს დაბინძურების მდგომარეობის შეფასებას.

განხორციელებული ღონისძიებები

GEF/UNEP პროექტის - „მდგრადი ორგანული დამაბინძურებლების (POPs) შესახებ სტოკჰოლმის კონვენციის განხორციელებასთან დაკავშირებული საქართველოს ეროვნული სამპლემენტაციო გეგმის განხილვა და განახლება“ ფარგლებში, UNEP-ის შესაბამისი მეთოდოლოგიის გამოყენებით, განხორციელდა დიოქსინ-ფურანების გაფრქვევების სექტორალური დაანგარიშება და მომზადდა შესაბამისი ანგარიში, რომელიც ასახულია “მდგრადი ორგანული დამაბინძურებლების შესახებ 2018-2022 წლების ეროვნული სამოქმედო გეგმაში” (დამტკიცებულია საქართველოს მთავრობის №247 დადგენილებით).

დიოქსინ-ფურანებით გარემოს დაბინძურების მდგომარეობის შეფასებისა და დეტალური ინვენტარიზაციის, ასევე დიოქსინ-ფურანებით გამოწვეული გარემოს დაბინძურების შემცირების მიზნით, მიმდინარეობს მუშაობა შესაბამის საპროექტო წინადადებაზე შესაძლო დონორებთან წარდგენის მიზნით.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება

ქმედება ნაწილობრივ შესრულდა -განხორციელდა დიოქსინ-ფურანების გაფრქვევების სექტორალური დაანგარიშება და მომზადდა შესაბამისი ანგარიში

ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ხორციელდება დონორის გრანტით.

ამოცანა 6.2 გარკვეული ქიმიური ნივთიერებების, როგორცაა მდგრადი ორგანული დამაბინძურებლები, ოზონდამშლელი ნივთიერებები, ვერცხლისწყალი და ვერცხლისწლის ნაერთები, ეროვნულ დონეზე მართვის გაუმჯობესება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 6.2.5.: დიოქსინ-ფურანებით გარემოს დაბინძურების შემცირება
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო ნარჩენებისა და ქიმიური ნივთიერებების მართვის დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: დიოქსინ-ფურანებით გარემოს დაბინძურების მდგომარეობის ჩატარებული შეფასება	შესრულებული: განხორციელდა დიოქსინ-ფურანების გაფრქვევების სექტორალური დაანგარიშება და მომზადდა შესაბამისი ანგარიში
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

შესრულების შეფასება	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
რეიტინგი			x		
სტატუსი	განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელები ს პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
		x			

ქმედება 6.2.7: კანონქვემდებარე აქტის შემუშავება ოზონდამშლელი ნივთიერებების შემცველი მოწყობილობების იმპორტის კვოტების შემოღების შესახებ

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (გარემოსა და კლიმატის ცვლილების დეპარტამენტი)

ქმედების მიზანი: ოზონდამშლელი ნივთიერებები (ოდნ) საქართველოში არ იწარმოება, მათი იმპორტი და ტრანზიტი კი აკრძალულია, ან მკაცრად კონტროლდება. საქართველო 1996 წლიდან არის ოზონის შრის დაცვის შესახებ ვენის კონვენციისა და ოზონის შრის დამშლელ ნივთიერებათა შესახებ მონრეალის ოქმის მხარე. აღნიშნული მრავალმხრივი გარემოსდაცვითი ხელშეკრულებების ვალდებულებების შესაბამისად საქართველო ეტაპობრივად ამცირებს ოზონდამშლელი ნივთიერებების მოხმარებას (იდენტიურია 6.2.6-ის) წლიური საიმპორტო კვოტის დაწესების საშუალებით. ოზონდამშლელი ნივთიერებების მოხმარება მნიშვნელოვანწილად დამოკიდებულია მათზე მომუშავე მოწყობილობების რაოდენობაზე ქვეყანაში. შესაბამისად, საჭიროა აღნიშნული მოწყობილობების იმპორტის რეგულირება და შესაბამისი კვოტების დაწესება.

განხორციელებული ღონისძიებები:

პროექტის „ჰიდროფტორნახშირბადების მოხმარებიდან ამოღების ხელშემწყობი ქმედებები საქართველოში - პირველი ფაზა“ ფარგლებში ჩატარებულია ბაზრის კვლევა ოზონდამშლელი ნივთიერებების შემცველი მოწყობილობების იმპორტის მოცულობებისა და მისი შეზღუდვის შემოღების შესაძლო ვარიანტების იდენტიფიცირების მიზნით. დადგინდა, რომ მსგავსი მოწყობილობების იმპორტი საქართველოში პრაქტიკულად არ ხდება. შესაბამისად, კვოტირების სისტემის შექმნა, რომლის აღსრულებაც საჭიროებს დამატებით ადამიანურ და ფინანსურ რესურსებს, როგორც საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს, ისე სსიპ შემოსავლების სამსახურის საბაჟო დეპარტამენტის მხრიდან, ამ ეტაპზე არ ჩაითვალა მიზანშეწონილად. აქტივობა, რომელიც გულისხმობს ოზონდამშლელი ნივთიერებების შემცველი ან მათზე მომუშავე მოწყობილობების იმპორტის სრულ აკრძალვას შეტანილ იქნა გარემოს დაცვის მოქმედებათა მეოთხე პროგრამაში.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება არ შესრულდა - კანონქვემდებარე აქტი არ არის მიღებული.

ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ხორციელდება დონორის გრანტით.

ამოცანა 6.2 გარკვეული ქიმიური ნივთიერებების, როგორცაა მდგრადი ორგანული დამაბინძურებლები, ოზონდამშლელი ნივთიერებები, ვერცხლისწყალი და ვერცხლისწლის ნაერთები, ეროვნულ დონეზე მართვის გაუმჯობესება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 6.2.7.: კანონქვემდებარე აქტის შემუშავება ოზონდამშლელი ნივთიერებების შემცველი მოწყობილობების იმპორტის კვოტების შემოღების შესახებ
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021

შესრულების ინდიკატორები

დაგეგმილი: მიღებული კანონქვემდებარე აქტი	შესრულებული: კანონქვემდებარე აქტი არ არის მიღებული
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
შესრულების შეფასება				x	
	განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელები ს პროცესი შეჩერებულია	განხორციელები ს პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელები ს პროცესი დასრულებულია
სტატუსი			x		

ქმედება 6.2.8: კანონქვემდებარე აქტის შემუშავება ოზონდამშლელი ნივთიერებების მართვისა (აღდგენა, რეციკლირება, დამუშავება და განადგურება) და მონიტორინგის შესახებ

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

ქმედების მიზანი: ოზონდამშლელი ნივთიერებები (ოდნ) და მდგრადი ორგანული დამბინძურებლები (მოდ) საქართველოში არ იწარმოება, მათი იმპორტი და ტრანზიტი კი აკრძალულია, ან მკაცრად კონტროლდება. საქართველო 1996 წლიდან არის ოზონის შრის დაცვის შესახებ ვენის კონვენციისა და ოზონის შრის დამშლელ ნივთიერებათა შესახებ მონრეალის ოქმის მხარე. აღნიშნული მრავალმხრივი გარემოსდაცვითი ხელშეკრულებების ვალდებულებების შესაბამისად საქართველო ეტაპობრივად ამცირებს ოზონდამშლელი ნივთიერებების მოხმარებას წლიური საიმპორტო კვოტის დაწესების საშუალებით. მნიშვნელოვანია აღნიშნული ნივთიერებების მართვის სისტემის გაუმჯობესება, რაც გულისხმობს ოდნ-ების შეგროვების, აღდგენის, რეციკლირებისა და განადგურების კუთხით მოთხოვნების დაწესებას.

განხორციელებული ღონისძიებები:

მონრეალის ოქმის განხორციელების ხელშეწყობის მიზნით ინსტიტუციონალური გაძლიერების პროექტის ფარგლებში მომზადდა საკანონმდებლო ცვლილებების პაკეტი, რომელიც ითვალისწინებს მაცივარაგენტების და მათ შორის ოზონდამშლელი ნივთიერებების მართვის სისტემის გაუმჯობესებას. კერძოდ, დგინდება მოთხოვნები მათი შეგროვების, აღდგენის, რეციკლირებისა და განადგურების კუთხით. საანგარიშო პერიოდში ჩატარდა საკანონმდებლო პაკეტის შიდა განხილვები. მისი წარდგენა საქართველოს პარლამენტში დაგეგმილია 2022 წელს.

ამასთანავე, ახალი საკანონმდებლო მოთხოვნების ეფექტურად აღსრულების მიზნით მიმდინარეობს მაცივარაგენტების მართვის ელექტრონული სისტემის შექმნა. საანგარიშო პერიოდში შემუშავდა აღნიშნული სისტემის პირველი ნაწილის პროექტი.

საკანონმდებლო პაკეტზე მუშაობის პარალელურად „ოზონის შრის დამშლელ ნივთიერებათა შესახებ“ მონრეალის ოქმის 2016 წლის 15 ოქტომბრის კიგალის ცვლილებების პროექტი

საგარეო საქმეთა სამინისტროს კოორდინაციით განხილულ იქნა კომპეტენტურ უწყებებთან, მოწოდებულ იქნა შესაბამისი დასკვნები, რომლის საფუძველზეც მომზადდა შეთანხმების ფურცელი. საქართველოს პარლამენტისთვის რატიფიცირების მიზნით კიგალის ცვლილების პროექტის წარდგენა დაგეგმილია ზემოაღნიშნულ საკანონმდებლო პაკეტთან ერთად.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედების შესრულების ბოლო ვადაა 2021 წელი. ქმედება უმეტესწილად შესრულდა - შემუშავდა შესაბამისი საკანონმდებლო ცვლილებების პაკეტი.

ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ხორციელდება დონორის გრანტით.

ამოცანა 6.2 გარკვეული ქიმიური ნივთიერებების, როგორცაა მდგრადი ორგანული დამაბინძურებლები, ოზონდამშლელი ნივთიერებები, ვერცხლისწყალი და ვერცხლისწლის ნაერთები, ეროვნულ დონეზე მართვის გაუმჯობესება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 6.2.8.: კანონქვემდებარე აქტის შემუშავება ოზონდამშლელი ნივთიერებების მართვისა (აღდგენა, რეციკლირება, დამუშავება და განადგურება) და მონიტორინგის შესახებ
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021

შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: მიღებული კანონქვემდებარე აქტი	შესრულებული: შემუშავებული შესაბამისი საკანონმდებლო ცვლილებების პაკეტი
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

შესრულების შეფასება	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
	რეიტინგი	x			
	განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
სტატუსი		x			

ქმედება 6.2.10: ვერცხლისწყლის და ვერცხლისწყლის ნაერთების მართვისთვის საკანონმდებლო საფუძვლის შექმნა

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (ნარჩენებისა და ქიმიური ნივთიერებების მართვის დეპარტამენტი)
ქმედების მიზანი: მინამატას კონვენციას „ვერცხლისწყლის შესახებ“ საქართველომ ხელი მოაწერა 2013 წლის 10 ოქტომბერს. ამ ეტაპზე მიმდინარეობს კონვენციასთან მიერთების შიდასახელმწიფოებრივი პროცედურები.

განხორციელებული ღონისძიებები:

- მიმდინარეობს „მინამატას“ კონვენციის რატიფიცირების შიდა სახელმწიფოებრივი პროცედურები;
- ქიმიური ნივთიერებებს მართვის შესახებ კანონპროექტში ასახული იქნება ვერცხლისწყლის მართვის საკითხები და ასევე შემუშავდება შესაბამისი კანონქვემდებარე აქტი.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება არ შესრულდა - ნორმატიული აქტი არ არის დამტკიცებული.

ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ხორციელდება დონორის გრანტით.

ამოცანა 6.2 გარკვეული ქიმიური ნივთიერებების, როგორცაა მდგრადი ორგანული დამაბინძურებლები, ოზონდამშლელი ნივთიერებები, ვერცხლისწყალი და ვერცხლისწლის ნაერთები, ეროვნულ დონეზე მართვის გაუმჯობესება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 6.2.10.: ვერცხლისწყლის და ვერცხლისწყლის ნაერთების მართვისთვის საკანონმდებლო საფუძვლის შექმნა
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო ნარჩენებისა და ქიმიური ნივთიერებების მართვის დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: დამტკიცებული ნორმატიული აქტი „ვერცხლისწყლის შესახებ“	შესრულებული: ნორმატიული აქტი არ არის დამტკიცებული
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
შესრულების შეფასება				x	
რეიტინგი					
სტატუსი	განხორციელებული პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელებული პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელებული პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
		x			

ამოცანა 6.3 სახიფათო სამრეწველო ობიექტების შემოწმების ინტეგრირებული სისტემის დანერგვა

ქმედება 6.3.1: „სახიფათო ქიმიური ნივთიერებებით ან ქიმიური ნარევეებით გამოწვეული მასშტაბური ავარიების პრევენციის შესახებ“ საქართველოს კანონის შემუშავება და მიღება

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

ქმედების მიზანი: სახიფათო სამრეწველო ობიექტების შემოწმების სისტემის დანერგვისთვის აუცილებელია შესაბამისი საკანონმდებლო ჩარჩოს ჩამოყალიბება - სწორედ ამიტომ საჭიროა „სახიფათო ქიმიური ნივთიერებებით ან ქიმიური ნარევეებით გამოწვეული მასშტაბური ავარიების პრევენციის შესახებ“ კანონის მიღება.

განხორციელებული ღონისძიებები:

„სახიფათო ნივთიერებების გამოყენებასთან დაკავშირებული დიდი ავარიების საფრთხეების შესახებ“, 2003/105/EC დირექტივით და (EC) N 1882/2003 რეგულაციით შეტანილი შესწორებების შესაბამისად, 1996 წლის 9 დეკემბრის ევროპის პარლამენტისა და საბჭოს 96/82/EC დირექტივის მიხედვით, ევროკავშირის დამმობილების პროექტის „საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროს ადმინისტრაციული შესაძლებლობების გაძლიერება სამრეწველო დაბინძურებისა და საფრთხეების სფეროში ევროკავშირის გარემოსდაცვით კანონმდებლობასთან დაახლოებისა და მისი იმპლემენტაციის მიზნით“ ფარგლებში შემუშავდა კანონის პროექტის „მასშტაბური ავარიების საფრთხეების კონტროლის შესახებ“ სამუშაო ვერსია.

ამ ეტაპზე მიმდინარეობს შეთანხმების პროცედურები მთავრობის ადმინისტრაციასთან აღნიშნული პროექტის დამტკიცებასა და აღსრულებაზე უფლებამოსილი სახელმწიფო ორგანოს განსაზღვრის მიზნით.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება ნაწილობრივ შესრულდა - კანონი შემუშავებულია, თუმცა ჯერ არ არის მიღებული. ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ხორციელდება დონორის გრანტით.

ამოცანა 6.3 სახიფათო სამრეწველო ობიექტების შემოწმების ინტეგრირებული სისტემის დანერგვა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 6.3.1.: „სახიფათო ქიმიური ნივთიერებებით ან ქიმიური ნარევეებით გამოწვეული მასშტაბური ავარიების პრევენციის შესახებ“ საქართველოს კანონის შემუშავება და მიღება
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021

შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: მიღებული კანონი „მასშტაბური ავარიების პრევენციის შესახებ“	შესრულებული: შემუშავებულია კანონის პროექტის „მასშტაბური ავარიების საფრთხეების კონტროლის შესახებ“ სამუშაო ვერსია. ამ ეტაპზე მიმდინარეობს შეთანხმების პროცედურები მთავრობის ადმინისტრაციასთან აღნიშნული პროექტის დამტკიცებასა და აღსრულებაზე უფლებამოსილი სახელმწიფო ორგანოს განსაზღვრის მიზნით.
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

შესრულების შეფასება	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
	რეიტინგი			x	
სტატუსი	განხორციელებს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელებს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელებს პროცესი შეჩერებულია	განხორციელებს პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია

ქმედება 6.3.2: „უსაფრთხოების დოკუმენტაციისა და მასშტაბური ავარიის შედეგების პრევენციული ზომების თაობაზე“ საკანონმდებლო აქტის შემუშავება და მიღება

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (გარემოსდაცვითი შეფასების დეპარტამენტი)

ქმედების მიზანი: ქმედების მიზანია სახიფათო ნივთიერებების გამოყენებასთან დაკავშირებული მასშტაბური ავარიების საფრთხეების შესახებ ეროვნული კანონმდებლობის ევროკავშირის მოთხოვნებთან შესაბამისობაში მოყვანა. ეს არის. ე.წ Seveso II დირექტივის ქართულ კანონმდებლობაში სრულყოფილი ინკორპორაციის ვალდებულება - უნდა მოხდეს შესაბამისი საკანონმდებლო აქტის შემუშავება და კომპეტენტურ ორგანოებს შორის ეფექტიანი საკოორდინაციო მექანიზმების შემუშავება.

განხორციელებული ღონისძიებები:

- საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროში შემუშავდა „მასშტაბური ავარიების პრევენციის შესახებ“ საკანონმდებლო აქტის პროექტი, თუმცა საანაგრიშო პერიოდში მისი დამტკიცება არ მოხდა.
- ამ ეტაპზე მიმდინარეობს შეთანხმების პროცედურები მთავრობის ადმინისტრაციასთან აღნიშნული პროექტის დამტკიცებასა და აღსრულებაზე უფლებამოსილი სახელმწიფო ორგანოს განსაზღვრის მიზნით.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება ნაწილობრივ შესრულდა - კანონი შემუშავებულია, თუმცა ჯერ არ არის მიღებული.

ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ხორციელდება დონორის გრანტით.

ამოცანა 6.3 სახიფათო სამრეწველო ობიექტების შემოწმების ინტეგრირებული სისტემის დანერგვა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 6.3.2.: „უსაფრთხოების დოკუმენტაციისა და მასშტაბური ავარიის შედეგების პრევენციული ზომების თაობაზე“ საკანონმდებლო აქტის შემუშავება და მიღება
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო გარემოსდაცვითი შეფასების დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი:	შესრულებული:
მიღებული კანონი "მასშტაბური ავარიების პრევენციის შესახებ"	შემუშავებულია კანონის პროექტის "მასშტაბური ავარიების საფრთხეების კონტროლის შესახებ" სამუშაო ვერსია. ამ ეტაპზე მიმდინარეობს შეთანხმების პროცედურები მთავრობის ადმინისტრაციასთან აღნიშნული პროექტის დამტკიცებასა და აღსრულებაზე უფლებამოსილი სახელმწიფო ორგანოს განსაზღვრის მიზნით.
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

შესრულების შეფასება	რეიტინგი	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
			განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელები ს პროცესი შეჩერებულია	განხორციელები ს პროცესი შეწყვეტილია
სტატუსი			X			

თავი 7: ბიომრავალფეროვნების დაცვა

თავი 7 - ბიომრავალფეროვნების დაცვა - ჯამში მოიცავს 5 ამოცანას, ხოლო 2021 წელს მიმდინარეობდა 8 ქმედების განხორციელება. ამოცანების მიზანია ბიომრავალფეროვნების მდგრადი მართვის ხელშეწყობა, სახეობებისა და ჰაბიტატების დაცვა და მათი კარგვის პრევენცია, დაცული ტერიტორიების ქსელის გაფართოება, დაცული ტერიტორიების მართვის

სისტემების გაუმჯობესება და დაცულ ტერიტორიებზე მდგრადი ეკოტურიზმის განვითარების ხელშეწყობა.

2021 წელს, ქმედებათა შესრულების ჯამურმა დანახარჯმა სახელმწიფო ბიუჯეტიდან 200,000 ლარი შეადგინა, უმეტეს ქმედებებს არ ჰქონდა კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვდა დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან.

მე 7 თავის ამოცანების მიზნების მისაღწევად განხორციელებული ქმედებების შედეგად, 2021 წლის განმავლობაში:

- ⇒ GIZ-ის მიერ მხარდაჭერილი პროექტის ფარგლებში დასრულდა მუშაობა საქართველოს „წითელი ნუსხის“ განახლებისათვის სახეობების საკონსერვაციო სტატუსების დადგენის მიზნით;
- ⇒ 2021 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით დამტკიცებულია ზურმუხტის ქსელის 46 ტერიტორია, დამტკიცებისთვის მზად არის 4 კანდიდატი ტერიტორია, აგრეთვე შეთავაზებულია 16 ტერიტორია. 2021 წელს შემუშავდა ზურმუხტის ქსელის ტერიტორიების 5 მართვის გეგმა სახელმწიფო ბიუჯეტის მეშვეობით;
- ⇒ შექმნილია ცივ-გომბორის აღკვეთილი;
- ⇒ შექმნილია ერუშეთის ეროვნული პარკი;
- ⇒ შექმნილია თრუსოს დაცული ლანდშაფტი;
- ⇒ შექმნილია არაგვის დაცული ლანდშაფტი;
- ⇒ შექმნილია ფარავნის ტბის, სალამოს ტბის და აბულის ტბის აღკვეთილები;
- ⇒ აჯამეთის აღკვეთილში შემუშავებულია და მიმდინარეობს იმერული მუხის აღდგენის პროექტი;

ამოცანების განხორციელებისთვის 2021 წელს სახელმწიფოს მიერ არ იყო გამოყოფილი კონკრეტული ბიუჯეტი - ქმედებები განხორციელდა არსებული საბიუჯეტო რესურსების ფარგლებში ან დაფინანსდა დონორ(ებ)ის მიერ

ამოცანა 7.1 ბიომრავალფეროვნების მდგრადი მართვის ხელშეწყობა

ქმედება 7.1.1: საქართველოს ბიომრავალფეროვნების შერჩეული სახეობების მდგომარეობის შეფასება

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტი)

ქმედების მიზანი: აქტივობის მიზანია მცენარეთა და ცხოველთა სახეობების საკონსერვაციო სტატუსის განსაზღვრა.

განხორციელებული ღონისძიებები:

2021 წელს GIZ-ის მიერ მხარდაჭერილი პროექტის ფარგლებში დასრულდა მუშაობა საქართველოს „წითელი ნუსხის“ განახლებისათვის სახეობების საკონსერვაციო სტატუსების დადგენა/განახლების მიზნით. პროექტის ფარგლებში 2022 წელს დაგეგმილია ცნობიერების ამაღლების კუთხით მასალის მომზადების დასრულება.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ამოცანა 7.1 ბიომრავალფეროვნების მდგრადი მართვის ხელშეწყობა

ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 7.1.1.: საქართველოს ბიომრავალფეროვნების შერჩეული სახეობების მდგომარეობის შეფასება
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: ჩატარებული შეფასების ინვენტარიზაციის ანგარიშები	შესრულებული: GIZ-ის მიერ მხარდაჭერილი პროექტის ფარგლებში დასრულდა მუშაობა საქართველოს „წითელი ნუსხის“ განახლებისათვის სახეობების საკონსერვაციო სტატუსების დადგენის მიზნით. 2022 წელს დაგეგმილია ცნობიერების ამაღლების კუთხით მასალის მომზადების დასრულება.
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: - წითელი ნუსხის განახლება-დონორული დაფინანსება	ფაქტობრივი: -

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
შესრულების შეფასება		x			
რეიტინგი					
სტატუსი	განხორციელებული პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელებული პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელებული პროცესი შეჩერებულია	განხორციელებული პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელებული პროცესი დასრულებულია

ქმედება 7.1.4: ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგის ეფექტიანი სისტემის დანერგვა

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტი)

ქმედების მიზანი: საქართველოში ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგის სისტემა (NBMS) შეიქმნა 2012 წელს, რის შედეგადაც დამტკიცდა 26 ინდიკატორი - ბიომრავალფეროვნების და მისი ცალკეული კომპონენტის მდგომარეობის საზომი ინსტრუმენტი. აღნიშნული ინდიკატორები განახლდა 2017 წელს, ბიოლოგიური მრავალფეროვნების შესახებ კონვენციის (CBD) მიერ დასახულ, ე.წ. აიჩის და ასევე, მდგრადი განვითარების მიზნებთან (SDG), ჰარმონიზების მიზნით.

ამჟამად, ბიომრავალფეროვნების ეროვნული მონიტორინგის სისტემის განახლებული ინდიკატორები საჭიროებს დამტკიცებას ეროვნულ დონეზე.

განხორციელებული ღონისძიებები:

ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგის სისტემა მოიცავს დაცული ტერიტორიების, სახეობების მდგომარეობის, სოფლის მეურნეობის, ნადირობა-თევზჭერის და ტყის

ხარისხობრივ-რაოდენობრივი მაჩვენებლების მონაცემებს. წლის განმავლობაში მონიტორინგის სისტემის ინდიკატორების ანგარიშები წარდგენილი იქნა ეროვნულ და საერთაშორისო ანგარიშგებაში.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ინდიკატორი ნაწილობრივ შესრულდა, თუმცა სრულყოფილი ფუნქციონირებისთვის აუცილებელია ბიოლოგიური მრავალფეროვნების შესახებ კანონის პროექტის დამტკიცება და ტექნიკური პლატფორმის გამართვა.

ამოცანა 7.1 ბიომრავალფეროვნების მდგრადი მართვის ხელშეწყობა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 7.1.4.: ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგის ეფექტიანი სისტემის დანერგვა
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: ფუნქციონირებადი მონიტორინგის სისტემა	შესრულებული: ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგის სისტემა არ არის სრულყოფილად ფუნქციონირებადი, იმ გარემოებიდან გამომდინარე, რომ მონიტორინგის სისტემის ფუნქციონირება მიზნულია ბიოლოგიური მრავალფეროვნების შესახებ კანონპროექტის დამტკიცებაზე, აგრეთვე ტექნიკურ პლატფორმაზე, რომელიც შემუშავების პროცესშია და სამომავლოდ უზრუნველყოფს მონაცემების მიმოცვლას უწყებებს შორის.
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

შესრულების შეფასება	რეიტინგი	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
			განხორციელებს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელებს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელებს პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია
	სტატუსი		X			

ამოცანა 7.2 სახეობებისა და ჰაბიტატების დაცვა და მათი კარგვის პრევენცია

ქმედება 7.2.1: გადაშენების საფრთხის წინაშე მყოფი სახეობებისთვის („საქართველოს ბიომრავალფეროვნების სტრატეგია და მოქმედებებთანა გეგმის“ მიხედვით) საკონსერვაციო ღონისძიებების გატარება

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტი)

ქმედების მიზანი: ბიომრავალფეროვნების სტრატეგიითა და სამოქმედო გეგმით (NBSAP) გათვალისწინებულია შერჩეული სახეობების საკონსერვაციო გეგმების შემუშავებისა და დანერგვის საკითხი. მათ შორის არის ისეთი სახეობები, როგორც არის ქურციკი (*Gazella subgutturosa*), აფალინა (*Tursiops truncatus*), ირემი (*Cervus elaphus*), ნიამოორი (*Capra aegagrus*), წავი (*Lutra lutra*) და სხვა.

განხორციელებული ღონისძიებები:

ახალი საკონსერვაციო გეგმები არ მომზადებულა. არსებული საკონსერვაციო გეგმები (შავი ზღვის ვეშაპისნაირთა და ირმის) არ დამტკიცებულა.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება არ შესრულდა. ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ხორციელდება დონორის გრანტით.

ამოცანა 7.2 სახეობებისა და ჰაბიტატების დაცვა და მათი კარგვის პრევენცია	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 7.2.1.: გადაშენების საფრთხის წინაშე მყოფი სახეობებისთვის (საქართველოს ბიომრავალფეროვნების სტრატეგია და მოქმედებებთან გეგმის“ მიხედვით) საკონსერვაციო ღონისძიებების გატარება
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: შერჩეული სახეობებისთვის მომზადებული და დანერგილი საკონსერვაციო გეგმების რაოდენობა	შესრულებული: საანგარიშო პერიოდში ახალი საკონსერვაციო გეგმები არ მომზადებულა
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
	რეიტინგი				X
შესრულებულია შიშის შეფასება	განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელებულია პროცესის მიმდინარეობა	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია

	სტატუსი		X		
--	---------	--	---	--	--

ქმედება 7.2.3: ჰაბიტატების დაცვის გაუმჯობესება

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტი)

ქმედების მიზანი: საქართველო „ევროპის ველური ბუნებისა და ბუნებრივი ჰაბიტატების შესახებ“ (ბერნის) კონვენციას შეუერთდა 2008 წელს, რითაც აიღო ვალდებულება დაიცვას კონვენციით დაცული სახეობები და ჰაბიტატები. კონვენციის მიზნის მიღწევის ძირითად ინტრუმენტს წარმოადგენს „ზურმუხტის ქსელი“, რომელიც შედგება „განსაკუთრებული საკონსერვაციო მნიშვნელობის მქონე ტერიტორიებისაგან“. ზურმუხტის საიტები არ არის აუცილებლად მკაცრად დაცული ტერიტორიები - ზურმუხტის საიტები წარმოადგენენ მრავალმხრივი გამოყენების ტერიტორიებს, სასოფლო-სამეურნეო მიწებს და სხვა. თუმცა ასეთ ტერიტორიებზე ვრცელდება განსაზღვრული შეზღუდვები - საქმიანობის წარმოება ზურმუხტის საიტებზე უნდა მოხდეს ისე, რომ არ შეექმნას საფრთხე იმ სახეობას ან ჰაბიტატს, რომლის დაცვის მიზნითაც ის არის შექმნილი.

ჰაბიტატების დაცვის გაუმჯობესება და ზურმუხტის ქსელის შექმნა საქართველოსათვის არა მარტო კონვენციით დაკისრებული ვალდებულებების შესრულებას ემსახურება, არამედ ხელს უწყობს საქართველოსა და ევროკავშირს შორის ასოცირების შესახებ შეთანხმებით ნაკისრი ვალდებულებების შესრულებას. გარდა ამისა, „ზურმუხტის ქსელის“ ჩამოყალიბება საქართველოში განსაზღვრულია საქართველოს ბიომრავალფეროვნების სტრატეგიისა და მოქმედებათა გეგმაში.

განხორციელებული ღონისძიებები:

2021 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით დამტკიცებულია ზურმუხტის ქსელის 46 ტერიტორია, დამტკიცებისთვის მზად არის 4 კანდიდატი ტერიტორია, აგრეთვე შეთავაზებულია 16 ტერიტორია. 2021 წელს შემუშავდა ზურმუხტის ქსელის ტერიტორიების 5 მართვის გეგმა სახელმწიფო ბიუჯეტის მეშვეობით.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება უმეტესწილად შესრულდა - დამტკიცებულია 46 ზურმუხტის ტერიტორია, 4 ტერიტორია შეტანილია ზურმუხტის კანდიდატი საიტების სიაში, ხოლო კიდევ 16 ტერიტორიას არის შეთავაზებული, ქმედება არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. 2021 წელს შემუშავდა მართვის გეგმები ზურმუხტის ქსელის 5 ტერიტორიისთვის სახელმწიფო ბიუჯეტის დაფინანსებით - 200,000 ლარი

ამოცანა 7.2 სახეობებისა და ჰაბიტატების დაცვა და მათი კარგვის პრევენცია	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 7.2.3.: ჰაბიტატების დაცვის გაუმჯობესება
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021

შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: დამტკიცებული „ზურმუხტის უბნების“ და იდენტიფიცირებული ეკოდერეფნების რაოდენობა	შესრულებული: 2021 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით დამტკიცებულია ზურმუხტის ქსელის 46 ტერიტორია, დამტკიცებისთვის მზად არის 4 კანდიდატი ტერიტორია, აგრეთვე შეთავაზებულია 16 ტერიტორია. 2021 წელს შემუშავდა ზურმუხტის ქსელის ტერიტორიების 5 მართვის გეგმა სახელმწიფო ბიუჯეტის მეშვეობით.
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -200,000 ლარი	ფაქტობრივი: - 200,000 ლარი

შესრულების შეფასება	რეიტინგი	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
			განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულია	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია
	სტატუსი		X			

ქმედება 7.2.4: შიდა წყლის ეკოსისტემებზე ზეწოლის შესწავლა

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტი)

ქმედების მიზანი: ქმედება გულისხმობს შიდა წყლის ეკოსისტემებზე ყველანაირი ზეწოლის (დაბინძურება, ჭარბი თევზჭერა, ჰიდროლოგიური რეჟიმის ცვლილება და სხვა) შესწავლა/ანალიზს და რეკომენდაციების შემუშავებას აღნიშნული ზეწოლის ფორმების შერბილებისკენ.

განხორციელებული ღონისძიებები:

არ განხორციელებულა

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება არ შესრულდა.

ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ხორციელდება დონორის გრანტით

ამოცანა 7.2 სახეობებისა და ჰაბიტატების დაცვა და მათი კარგვის პრევენცია	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 7.2.4.: შიდა წყლის ეკოსისტემებზე ზეწოლის შესწავლა
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

	ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: შიდა წყლების ეკოსისტემებზე ზეწოლის მდგომარეობის შესახებ კვლევის შედეგები	შესრულებული: კვლევა არ ჩატარებულა
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
შესრულების შეფასება				X	
	განხორციელებული პროცესი ჯერ არ დაწყებულია	განხორციელებული პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელებული პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
სტატუსი	X				

ამოცანა 7.3 დაცული ტერიტორიების ქსელის გაფართოება

ქმედება 7.3.1: ახალი დაცული ტერიტორიების შექმნა

პასუხისმგებელი უწყება: სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

ქმედების მიზანი: ქმედების მიზანია, არსებული დაცული ტერიტორიების ფართობის ზრდა, რაც საშუალებას იძლევა დაცულ იქნას მნიშვნელოვანი ბუნებრივი ფასეულობა, ხელი შეეწყოს ბუნებრივი პროცესების უწყვეტი განვითარების უზრუნველყოფის გზით საქართველოს ბიოლოგიური მრავალფეროვნებით გამორჩეული ტერიტორიების, სახეობებისა და ჰაბიტატების დაცვასა და აღდგენას. დაცული ტერიტორიების ქსელის გაფართოება უზრუნველყოფს ამ ტერიტორიებზე ტყეების, მიწის, წყლისა და სხვა ბუნებრივი რესურსების დაცვას, აღდგენასა და მათ მდგრად სარგებლობას, გარემოსდაცვითი განათლებისა და მეცნიერული კვლევა-ძიებისთვის ხელსაყრელი პირობების შექმნას, ისტორიულ-კულტურული მემკვიდრეობის დაცვას და შენარჩუნებას. ხელი შეუწყოს ბუნებრივ და ადამიანის მიერ სახეცვლილ გარემოში რეკრეაციის, ტურიზმისა და სოფლის მეურნეობის მდგრადი განვითარებისთვის ხელსაყრელი პირობების შექმნას.

განხორციელებული ღონისძიებები:

დაცული ტერიტორიების ფართობი წინა 2020 წელთან შედარებით გაიზარდა 128 001 ჰექტრით (16 %-ით) და 2021 წელს შეადგენს 798 287 ჰექტარს.

2021 წლის საანგარიშო პერიოდში კანონის თანახმად დაარსდა 7 ახალი დაცული ტერიტორია:

1. არაგვის დაცული ლანდშაფტი - 99 802 ჰა (დაარსდა 2020, კანონი ძალაში შევიდა 2021)
2. თრუსოს დაცული ლანდშაფტი - 7 007 ჰა (დაარსდა 2020, კანონი ძალაში შევიდა 2021)
3. ერუშეთის ეროვნული პარკი - 11385 ჰა (დაარსდა 2020, კანონი ძალაში შევიდა 2021)

4. ცივგომბორის აღკვეთილი - 4 935,8 ჰა (დაარსდა 2021 წელს, კანონი ძალაში შევა 2022 წელს), შედეგად გაფართოვდა მარიამჯვრის დაცული ტერიტორიები
5. ასევე 2019 წელს გაფართოვდა ჯავახეთის დაცული ტერიტორიები - დაარსდა ფარავნის ტბის, საღამოს ტბის და აბულის ტბის აღკვეთილები, სულ - 4 871 ჰა (შენიშვნა: დაარსდა 2019 წელს, კანონი ძალაში შევიდა 2021 წელს)

2021 წლის მდგომარეობით, დაცული ტერიტორიების საერთო ფართობი შეადგენს 798,287 ჰექტარს, რაც ქვეყნის ტერიტორიის 11.45%-ია. საქართველოში (IUCN-ის კრიტერიუმების მიხედვით) 5 სხვადასხვა კატეგორიის 94 დაცული ტერიტორიაა, კერძოდ: 14 სახელმწიფო ნაკრძალი, 13 ეროვნული პარკი, 40 ბუნების ძეგლი, 24 აღკვეთილი და 3 დაცული ლანდშაფტი. მიმდინარეობს მუშაობა ახალი დაცული ტერიტორიების შექმნაზე.

დაგეგმილია 4 ახალი დაცული ტერიტორიის დაარსება და მომზადებულია კანონპროექტები:

მომზადებულია კანონპროექტები და მიმდინარეობს საჭირო პროცედურები 4 ახალი დაცული ტერიტორიის დაარსებისათვის და ერთის გაფართოებისათვის:

- რაჭის ეროვნული პარკის დაარსება - 52 191 ჰა
- შიდა ქართლის დაცული ტერიტორიების დაარსება - 46 515 ჰა
- საჩხერის დაცული ტერიტორიები - 12 000 ჰა;
- რიონის დაცული ტერიტორიების დაარსება - 598 ჰა
- კოლხეთის ეროვნული პარკის გაფართოება - 650 ჰა

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ამოცანა 7.3 დაცული ტერიტორიების ქსელის გაფართოება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 7.3.1.: ახალი დაცული ტერიტორიების შექმნა
პასუხისმგებელი უწყება:	სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021

შესრულების ინდიკატორები	
<p>დაგეგმილი:</p> <p>მიღებული კანონები შემდეგი დაცული ტერიტორიების შექმნის შესახებ:</p> <p>რაჭის და ერუშეთის დაცული ტერიტორიები</p> <p>რიონის დაცული ტერიტორიები</p>	<p>შესრულებული:</p> <ul style="list-style-type: none"> • შექმნილია ცივ-გომბორის აღკვეთილი • შექმნილია ერუშეთის ეროვნული პარკი • შექმნილია თრუსოს დაცული ლანდშაფტი • შექმნილია არაგვის დაცული ლანდშაფტი • შექმნილია ფარავნის ტბის, საღამოს ტბის და აბულის ტბის აღკვეთილები
ბიუჯეტი	

საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -
---------------	---------------

		სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
შესრულები ს შეფასება	რეიტინგი			x		
		განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი		x			

ქმედება 7.3.2: ახალ დაცულ ტერიტორიებზე დამხმარე ზონების შექმნა

პასუხისმგებელი უწყება: სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

ქმედების მიზანი: გარემოს დაცვითი მოთხოვნების გათვალისწინებით ორგანიზებული და განახლებადი ბუნებრივი რესურსების გამოყენებაზე ორიენტირებული სამეურნეო საქმიანობის ხელშეწყობა.

განხორციელებული ღონისძიებები:

საანგარიშო პერიოდში ქმედება არ განხორციელებულა

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ამოცანა 7.3 დაცული ტერიტორიების ქსელის გაფართოება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 7.3.2.: ახალ დაცულ ტერიტორიებზე დამხმარე ზონების შექმნა
პასუხისმგებელი უწყება:	სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021

შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: ახალ დაცულ ტერიტორიებზე შექმნილი ბუფერული ზონები	შესრულებული: არ შესრულდა
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

		სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
შესრულები ს შეფასება	რეიტინგი				x	
		განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი	x				

ამოცანა 7.4 დაცული ტერიტორიების მართვის სისტემის გაუმჯობესება

ქმედება 7.4.6: ეროვნულ პარკებში გადაშენების საფრთხის ქვეშ მყოფი სახეობების აღდგენის/კონსერვაციის გეგმის შემუშავება/განხორციელება

პასუხისმგებელი უწყება: სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

ქმედების მიზანი: ქმედების მიზანია ეროვნული პარკების ტერიტორიებზე გადაშენების საფრთხის პირას მყოფი სახეობების (ფლორის და ფაუნის) გაშენებისა და გამრავლების ხელშეწყობა.

განხორციელებული ღონისძიებები:

- აჯამეთის აღკვეთილში მიმდინარეობს იმერული მუხის აღდგენის პროექტი, დაახლოებით 56 ჰა-ზე;
- ვაშლოვანის ეროვნულ პარკში მიმდინარეობს ჯეირნის რეინტროდუქციის პროექტი. ჯეირნების შემოყვანა ეტაპობრივად მიმდინარეობს აზერბაიჯანიდან (შირვანის ეროვნული პარკიდან). დღეისათვის ვაშლოვანის დაცულ ტერიტორიებზე დაახლოებით 150-ზე მეტი ჯეირანია.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება მიმდინარეობს, შემუშავებულია და მიმდინარეობს აჯამეთის აღკვეთილში „იმერული მუხის აღდგენის პროექტი“ და ასევე ვაშლოვანის ეროვნულ პარკში - „ჯეირნის აღდგენის პროექტი.“ ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ფინანსდება დონორის გრანტით.

ამოცანა 7.4 დაცული ტერიტორიების მართვის სისტემის გაუმჯობესება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 7.4.6.: ეროვნულ პარკებში გადაშენების საფრთხის ქვეშ მყოფი სახეობების აღდგენის/კონსერვაციის გეგმის შემუშავება/განხორციელება
პასუხისმგებელი უწყება:	სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021

შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: ეროვნულ პარკებში გადაშენების საფრთხის ქვეშ მყოფი სახეობების აღდგენის/კონსერვაციის მოზადებული და განხორციელების პროცესში მყოფი გეგმა	შესრულებული: აჯამეთის აღკვეთილში შემუშავებულია და მიმდინარეობს იმერული მუხის აღდგენის პროექტი; ვაშლოვანის ეროვნულ პარკში მიმდინარეობს „ჯეირნის აღდგენის პროექტი“
ბიუჯეტი	

საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -
---------------	---------------

შესრულების შეფასება		სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
	რეიტინგი		x			
	სტატუსი	განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელები ს პროცესი შეჩერებულია	განხორციელები ს პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელები ს პროცესი დასრულებულია

თავი 8: ტყის მართვა

თავი 8 - ტყის მართვა - ჯამში მოიცავს 5 ამოცანას, ხოლო 2021 წელს მიმდინარეობდა 17 ქმედების განხორციელება. ამოცანების მიზანია ტყის მდგრადი მართვის სისტემის დანერგვა, ტყეზე ზეწოლის შემცირებას საწვავის ალტერნატიული წყაროების გამოყენების წახალისებითა და ტყეების ხარისხობრივი და რაოდენობრივი მახასიათებლების გაუმჯობესებით, ტყის პოლიტიკის, მართვისა და მაკონტროლებელი უწყებების შესაძლებლობების გაძლიერება, ტყის ეკოსისტემის მომსახურების გამოყენების ხელშეწყობასა და სატყეო განათლების განვითარებას, ასევე საზოგადოების ცნობიერების ამაღლებას.

ქმედებების უმეტესობა სრულდებოდა დონორ(ებ)ის დახმარებით ან არსებული საბიუჯეტო რესურსებით, მთლიანობაში, 2021 წელს ქმედებათა შესრულების ჯამურმა დანახარჯებმა შეადგინა 1,916,222 ლარი.

მე 8 თავის ამოცანების მიზნების მისაღწევად განხორციელებული ქმედებების შედეგად, 2021 წლის განმავლობაში:

- ⇒ 2021 წელს შემუშავდა დოკუმენტი „ტყის მდგრადი მართვის კრიტერიუმებისა და ინდიკატორების შესახებ“;
- ⇒ 2021 წლის მდგომარეობით, ტყის მართვის გეგმები მომზადებულია სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტოს მართვას დაქვემდებარებულ 502 810 (სახელმწიფო ტყის 27%) ჰა ფართობზე, აქედან მართვის გეგმები დამტკიცებულია 349 809 ჰა ფართობზე, რაც სახელმწიფო ტყის 19.4%-ს შეადგენს;
- ⇒ ტყის საზღვრები დაზუსტდა: ახმეტის, წალკა-თეთრიწყაროს, დედოფლისწყარო-სიღნაღისა და ადიგენის სატყეო უბნებისთვის;
- ⇒ შემუშავდა ტყის აღრიცხვის ელექტრონული პროგრამა და დაიწყო პროგრამის ტესტირება;
- ⇒ ტყის აღდგენა-გაშენების ღონისძიებები განხორციელდა 650 ჰა ფართობზე:
  - 442,8 ჰა ახალ ფართობზე განხორციელდა ტყის აღდგენა-გაშენების ღონისძიებები;
  - 206,7 ჰა ფართობზე განხორციელდა წინა წლებში აღდგენილ-გაშენებული და 2 ჰა ასევე, წინა წლებში გაშენებული პლანტაციის მოვლის ღონისძიებები.
- ⇒ ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტში დაცული ტერიტორიებისა და ტყის პოლიტიკის სამმართველოში ცვლილებების შედეგად ცალკე შეიქმნა ტყის პოლიტიკის სამმართველო და დაცული ტერიტორიების პოლიტიკის სამმართველო;
- ⇒ 2021 წელს გადამზადდა სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტოს 760 თანამშრომელი;

- ⇒ მომზადებულია ეკო-ტურიზმის განვითარების სამოქმედო გეგმები საქართველოს 2 რეგიონისთვის და 1 მუნიციპალიტეტისთვის. შემუშავებულია საფეხმავლო ბილიკების ეროვნული დონის ოპერაციული სახელმძღვანელო;
  - ⇒ შემუშავებულია ეროვნული სატყეო სააგენტოს თანამშრომელთა მუშაობის ეფექტიანობის მართვის ჩარჩო. განხორციელდა ეროვნული სატყეო სააგენტოს ცენტრალური აპარატის თანამშრომელთა საქმიანობის შეფასება;
  - ⇒ განახლდა სატყეო საქმის სპეციალისტის პროფესიული პროგრამის ძირითადი მოდულები.
- მე 8 თავის ამოცანების შესრულებისთვის 2021 წელს სახელმწიფო ბიუჯეტიდან გახარჯულია 1,916,222 ლარი.**

ამოცანა 8.1 საკანონმდებლო ჩარჩოს გაუმჯობესება და ტყის მდგრადი მართვის სისტემის დანერგვა

ქმედება 8.1.3: ტყის მდგრადი მართვის ეროვნული პრინციპების, კრიტერიუმებისა და ინდიკატორების შემუშავება და დანერგვა

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტი)

ქმედების მიზანი: აღნიშნული ქმედების შესრულება ეროვნულ დონეზე ტყის მახასიათებლებისა და მდგომარეობის შესახებ ანგარიშგების სისტემის ჩამოყალიბების საშუალებას იძლევა. ტყის სტატუსის რეგულარული მონიტორინგი, შემუშავებული ინდიკატორების მიხედვით, ხელს შეუწყობს სატყეო პოლიტიკის დაგეგმვას, აგრეთვე ტყის მართვის გაუმჯობესებას საერთაშორისო დონეზე აღებული ვალდებულებებისა და ეროვნული სპეციფიკის გათვალისწინებით. აღნიშნულ დოკუმენტი სამინისტრომ გერმანიის საერთაშორისო თანამშრომლობის საზოგადოების (GIZ), გაეროს ვროპის ეკონომიკური კომისიისა(UNECE) და გაეროს სურსათისა და სოფლის მეურნეობის ორგანიზაციის (FAO) მხარდაჭერით შეიმუშავა.

განხორციელებული ღონისძიებები: 2021 წელს შემუშავდა „ტყის მდგრადი მართვის კრიტერიუმებისა და ინდიკატორების შესახებ“ დებულების საბოლოო ვერსია, შემუშავებულმა დოკუმენტმა გაიარა საჯარო განხილვა და 2022 წლის პირველ კვარტალში წარედგინება მთავრობას დასამტკიცებლად.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედების ინდიკატორი უმეტესწილად შესრულდა, პროცესი დასრულდება 2022 წელს, ქმედების განხორციელებას აფინანსებს გერმანიის მთავრობა.

ამოცანა 8.1 საკანონმდებლო ჩარჩოს გაუმჯობესება და ტყის მდგრადი მართვის სისტემის დანერგვა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 8.1.3.: ტყის მდგრადი მართვის ეროვნული პრინციპების, კრიტერიუმებისა და ინდიკატორების შემუშავება და დანერგვა
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

	ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: შემუშავებული დოკუმენტი ტყის მდგრადი მართვის ეროვნული პრინციპების, კრიტერიუმებისა და ინდიკატორების შესახებ ეროვნულ კანონმდებლობაში ასახული პრინციპები და კრიტერიუმები	შესრულებული: 2021 წელს შემუშავდა დოკუმენტი „ტყის მდგრადი მართვის კრიტერიუმებისა და ინდიკატორების შესახებ“
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

შესრულების შეფასება	რეიტინგი	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
			X			
		განხორციელებული პროცესი ჯერ არ დაწყებულია	განხორციელებული პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელებული პროცესი შეჩერებულია	განხორციელებული პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელებული პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი		X			

ქმედება 8.1.5: ტყის მართვის დონის აღრიცხვა (ინვენტარიზაცია) პრიორიტეტულ რეგიონებში და მართვის გეგმების შემუშავება

პასუხისმგებელი უწყება: სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტო

ქმედების მიზანი: ქმედების მიზანია ეროვნულ სატყეო სააგენტოს მართვას დაქვემდებარებული სატყეო უბნების აღრიცხვა და აღნიშნული სატყეო უბნებისთვის მართვის გეგმების შემუშავება/განხორციელება.

განხორციელებული ღონისძიებები:

- 2021 წლის განმავლობაში დასრულდა **ახმეტის** სატყეო უბნის ტყის აღრიცხვის (ინვენტარიზაციის) საველე სამუშაოები. ტყის მართვის გეგმა მუშავდება - 55 492 ჰა ფართობზე;
- დასრულდა **წალკა-თეთრიწყაროს** სატყეო უბანზე ტყის აღრიცხვის (ინვენტარიზაციის) საველე სამუშაოები 54 202 ჰა ფართობზე. 2022 წელს შემუშავდება ტყის მართვის გეგმა;
- დასრულდა **ადიგენის** სატყეო უბნის ტყის აღრიცხვის (ინვენტარიზაციის) საველე სამუშაოები 30 000 ჰა-ზე. 2022 წელს შემუშავდება ტყის მართვის გეგმა;

- დასრულდა დედოფლისწყარო-სიღნაღის სატყეო უბნის ტყის აღრიცხვის (ინვენტარიზაციის) საველე სამუშაოები 23 335 ჰა ფართობზე. 2022 წელს შემუშავდება ტყის მართვის გეგმა;
- 2021 წელს დაიწყო ამბროლაურის სატყეო უბნის ტყის აღრიცხვის (ინვენტარიზაციის) სამუშაოები 20 000 ჰა-ზე, რომელიც გაგრძელდება და დასრულდება 2022 წელს, სულ - 81 000 ჰა ფართობზე.

2021 წლის მდგომარეობით, ტყის მართვის გეგმები მომზადებულია სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტოს მართვას დაქვემდებარებულ 502 810 (სახელმწიფო ტყის 27%) ჰა ფართობზე, აქედან მართვის გეგმები დამტკიცებულია 349 809 ჰა ფართობზე, რაც სახელმწიფო ტყის 19.4%-ს შეადგენს.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება ნაწილობრივ შესრულდა.

2021 წელს, პროგრამის ბიუჯეტი განისაზღვრა 850,000 ლარის ოდენობით. საანგარიშო პერიოდის განმავლობაში დაზუსტებული იქნა პროგრამის ბიუჯეტი მიზნობრივი საგრანტო რესურსის და მოსალოდნელი ათვისების გათვალისწინებით და ბიუჯეტის ფაქტობრივმა ათვისებამ შეადგინა 548,442 ლარი.

ამოცანა 8.1 საკანონმდებლო ჩარჩოს გაუმჯობესება და ტყის მდგრადი მართვის სისტემის დანერგვა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 8.1.5.: ტყის მართვის დონის აღრიცხვა (ინვენტარიზაცია) პრიორიტეტულ რეგიონებში და მართვის გეგმების შემუშავება
პასუხისმგებელი უწყება:	სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: ტყის მართვის დონის ინვენტარიზაციის ანგარიში შემუშავებული ტყის მართვის გეგმები საქართველოს ტყის ფონდის ტერიტორიის სულ მცირე 40%-სთვის	შესრულებული: 2021 წლის მდგომარეობით, ტყის მართვის გეგმები მომზადებულია სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტოს მართვას დაქვემდებარებულ 502 810 (სახელმწიფო ტყის 27%) ჰა ფართობზე, აქედან მართვის გეგმები დამტკიცებულია 349 809 ჰა ფართობზე, რაც სახელმწიფო ტყის 19.4%-ს შეადგენს.
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: 850,000 ლარი	ფაქტობრივი: 548,442 ლარი

შესრულების შეფასება	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა		
	რეიტინგი		X			
	განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულია	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია	
სტატუსი		X				

ქმედება 8.1.6: საქართველოს ტყეების საზღვრების დადგენა და რეგისტრაცია

პასუხისმგებელი უწყება: სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტო

ქმედების მიზანი: ქმედების მიზანია ეროვნულ სატყეო სააგენტოს მართვას დაქვემდებარებული სატყეო უბნების საზღვრების დადგენა, რაც მნიშვნელოვნის აღნიშნული სატყეო უბნების მართვის გაუმჯობესებისთვის.

განხორციელებული ღონისძიებები:

ტყის საზღვრები ეტაპობრივად ზუსტდება იმ რეგიონებში, სადაც ხორციელდება მართვის ღონის ინვენტარიზაცია. შესაბამისად, ტყის საზღვრები დაზუსტდა ახმეტის, წალკა-თეთრიწყაროს, დედოფლისწყარო-სიღნაღისა და ადიგენის სატყეო უბნებისთვის.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება ნაწილობრივ შესრულდა.

ტყის საზღვრები ეტაპობრივად ზუსტდება ტყის მართვის ღონის ინვენტარიზაციის დროს და შესაბამისად ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან.

ამოცანა 8.1 საკანონმდებლო ჩარჩოს გაუმჯობესება და ტყის მდგრადი მართვის სისტემის დანერგვა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 8.1.6.: საქართველოს ტყეების საზღვრების დადგენა და რეგისტრაცია
პასუხისმგებელი უწყება:	სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: საქართველოს ტყის ფონდის დაზუსტებული და რეგისტრირებული გარე საზღვრები	შესრულებული: ტყის საზღვრები დაზუსტდა: ახმეტის, წალკა-თეთრიწყაროს, დედოფლისწყარო-სიღნაღისა და ადიგენის სატყეო უბნებისთვის.
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა		
შესრულების შეფასება	რეიტინგი			X		
		განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი		X			

ქმედება 8.1.7: ტყის მონიტორინგისა და საინფორმაციო სისტემის შემუშავება

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტი), სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტო

ქმედების მიზანი: ტყის მდგრადი მართვის მისაღწევად საჭიროა არსებობდეს ყოვლისმომცველი და ზუსტი ინფორმაცია ტყის რესურსების, მათი რაოდენობრივი და ხარისხობრივი მდგომარეობის, და ა. შ. შესახებ. ასევე მნიშვნელოვანია აღნიშნული ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა ყველა დაინტერესებული მხარისთვის - ტყის მონიტორინგისა და საინფორმაციო სისტემის შემუშავება/ფუნქციონირება გააუმჯობესებს ტყესთან დაკავშირებული ინფორმაციის საჯაროობასა და ხელმისაწვდომობას.

განხორციელებული ღონისძიებები:

სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტოსა და ფინანსთა სამინისტროს თანამშრომლობით შემუშავდა ტყის აღრიცხვის პროგრამა, რომელიც ინტეგრირებული იქნება არსებულ მერქნული რესურსის მართვის ელექტრონულ სისტემაში, რომელიც თავის მხრივ წარმოადგენს ტყის მონიტორინგისა და საინფორმაციო სისტემის ნაწილს.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება ნაწილობრივ შესრულდა.

ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება განხორციელდა დონორის გრანტით.

ამოცანა 8.1 საკანონმდებლო ჩარჩოს გაუმჯობესება და ტყის მდგრადი მართვის სისტემის დანერგვა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 8.1.7.: ტყის მონიტორინგისა და საინფორმაციო სისტემის შემუშავება
პასუხისმგებელი უწყება:	გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტი), სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: შემუშავებული ტყის მონიტორინგისა და საინფორმაციო სისტემა	შესრულებული: შემუშავდა ტყის აღრიცხვის ელექტრონული პროგრამა; დაიწყო პროგრამის ტესტირება.
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
რეიტინგი			X		

შესრულებულია		განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულია	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
სტატუსი			X			

ქმედება 8.1.8: ტყეებისა და სატყეო მიწების ფუნქციური დანიშნულების მიხედვით კატეგორიზაცია

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტი), სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტო

ქმედების მიზანი: საქართველოს ტყეები დაყოფილი იყოს შესაბამისი კატეგორიების მიხედვით და მინიჭებული ჰქონდეს კატეგორია ფუნქციური დანიშნულების მიხედვით.

განხორციელებული ღონისძიებები:

2021 წელს შეიქმნა საკანონმდებლო ბაზა ტყეებისთვის შესაბამისი კატეგორიების მინიჭების მიზნით. ასევე 2021 წლის განმავლობაში მიმდინარეობდა ტყეთმოსწავლის სამუშაოები რის შედეგადაც დადგინდება ტყის შესაბამისი კატეგორიები. 2022 წელს ქვეყანაში არსებული ტყეების დაახლოებით 20%-ს ექნება მინიჭებული კატეგორიები.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედების ინდიკატორი ნაწილობრივ შესრულდა, შერულებული ღონისძიებების აფინანსება გერმანიის მთავრობა.

ამოცანა 8.1 საკანონმდებლო ჩარჩოს გაუმჯობესება და ტყის მდგრადი მართვის სისტემის დანერგვა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 8.1.8: ტყეებისა და სატყეო მიწების ფუნქციური დანიშნულების მიხედვით კატეგორიზაცია
პასუხისმგებელი უწყება:	გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტი), სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: ტყეებს და სატყეო მიწების განსაზღვრული კატეგორიები	შესრულებული: შექმნილია სამართლებრივი საფუძველი ტყეებისთვის შესაბამისი კატეგორიების მინიჭების მიზნით.
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
რეიტინგი			X		

შესრულების შეფასება	განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
სტატუსი		X			

ამოცანა 8.2 ტყეზე ზეწოლის შემცირება საწვავის ალტერნატიული წყაროების გამოყენების წახალისებითა და ტყეების რაოდენობრივი და ხარისხობრივი მახასიათებლების გაუმჯობესება

ქმედება 8.2.1: მოსახლეობისა და საჯარო უწყებების სათბობი რესურსით უზრუნველყოფის სახელმწიფო პროგრამის შემუშავება და დამტკიცება

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტი)

ქმედების მიზანი: ქმედების მიზანია შეშის მოხმარებაზე კონტროლის გაუმჯობესება, რისთვისაც საჭიროა სპეციალური პროგრამის შემუშავება, სადაც გაიწერება მოსახლეობისა და საჯარო დაწესებულებების შეშით უზრუნველყოფის პრინციპები. აღნიშნული პროგრამის მტავარი მიზანია შეშის მოხმარების თანდათანობითი შემცირება.

განხორციელებული ღონისძიებები:
არ შესრულებულა

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:
არ შესრულებულა

ამოცანა 8.2 ტყეზე ზეწოლის შემცირება საწვავის ალტერნატიული წყაროების გამოყენების წახალისებითა და ტყეების რაოდენობრივი და ხარისხობრივი მახასიათებლების გაუმჯობესება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 8.2.1.: მოსახლეობისა და საჯარო უწყებების სათბობი რესურსით უზრუნველყოფის სახელმწიფო პროგრამის შემუშავება და დამტკიცება
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: დამტკიცებული ენერგოდეფიციტის აღმოფხვრის მოკლე და საშუალოვადიანი პროგრამები შემცირებული შეშის მოხმარება	შესრულებული: ინდიკატორი არ შესრულდა

ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
	შესრულებების შეფასება	რეიტინგი	განხორციელებული პროცესი ჯერ არ დაწყებულია	განხორციელებული პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელებული პროცესი შეჩერებულია
	სტატუსი	X			

ქმედება 8.2.2: ალტერნატიული სათბობი ენერჯის მოსახლეობისა და საჯარო უწყებებისთვის ხელმისაწვდომობის ხელშეწყობა

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტი)

ქმედების მიზანი: ქმედების მიზანია შეშის ალტერნატიული სათბობი ენერჯის გამოყენების წახალისება, რაც შეამცირებს ზეწოლას ტყეზე. ამ შემთხვევაში ალტერნატიულ სათბობ წყაროებში იგულისხმება ხე-ტყის ნარჩენებისგან დამზადებული საწვავი საშუალებები (ე.წ. პელეტები, ბრიკეტები და ა.შ.)

განხორციელებული ღონისძიებები:

2021 წლის 30 სექტემბერს, საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს, საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროსა და გერმანიის საერთაშორისო თანამშრომლობის საზოგადოებას შორის (GIZ) ხელი მოეწერა ხელშეკრულება-„შეთანხმება განხორციელების შესახებ“, დოკუმენტს, რომლითაც პროექტი ოფიციალურად შევიდა განხორციელების აქტიურ ფაზაში.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

პროექტის შესრულება ხორციელდება კლიმატის მწვანე ფონდის ფინანსური რესურსის მეშვეობით.

ამოცანა 8.2 ტყეზე ზეწოლის შემცირება საწვავის ალტერნატიული წყაროების გამოყენების წახალისებითა და ტყეების რაოდენობრივი და ხარისხობრივი მახასიათებლების გაუმჯობესება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 8.2.2.: ალტერნატიული სათბობი ენერჯის მოსახლეობისა და საჯარო უწყებებისთვის ხელმისაწვდომობის ხელშეწყობა
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021
შესრულების ინდიკატორები	

დაგეგმილი: სატყეო და სასოფლო-სამეურნეო ნარჩენებისგან დამზადებული ბიომასა ბიომასის გამოყენებისგან დაზოგილი ხე-ტყის რაოდენობა	შესრულებული: ხელი მოეწერა და დაიწყო კლიმატის მწვანე ფონდის პროექტი.
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

შესრულების შეფასება	რეიტინგი	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
			განხორციელებული პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელებული პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელებული პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია
სტატუსი			X			

ქმედება 8.2.3: ტყის დეგრადირებული ფართობების აღდგენის ეროვნული გეგმის შემუშავება და გამოვლენილი დეგრადირებული ტყის პრიორიტეტული ფართობების აღდგენა

პასუხისმგებელი უწყება: სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტო

ქმედების მიზანი: ტყის დეგრადირებული ფართობების აღდგენა საქართველოს სატყეო სექტორის ერთ-ერთ უმთავრეს პრიორიტეტს წარმოადგენს. ტყის დეგრადირებული ფართობების აღდგენა ეროვნული სატყეო სააგენტოს კომპეტენციას წარმოადგენს.

განხორციელებული ღონისძიებები:

ყოველწლიურად ეროვნული სატყეო სააგენტო ანხორციელებს დეგრადირებული და აღდგენას დასაქვემდებარებელი ფართობების იდენტიფიცირებას, ერთის მხრივ განახლებული ტყის მართვის გეგმების, ხოლო, სხვა ტერიტორიებზე, წინასწარი შესწავლის საფუძველზე და ადგენს განსახორციელებელი ღონისძიებების მოცულობებს მომდევნო წლისათვის. 2020 წელს მომზადებული ტყის აღდგენის პროექტების მიხედვით, 2021 წელს განხორციელდა ტყის აღდგენა-გაშენების სამუშაოები 6 რეგიონში, ჯამში 650 ჰა ფართობზე.

გარდა ამისა, 2021 წელს, Global Forest Watch-ის პროგრამის ფარგლებში დაიწყო პროექტი „დეგრადირებული ლანდშაფტის აღდგენის შესაძლებლობების შეფასება საქართველოში“, რომლის ერთ-ერთი მიზანია ლანდშაფტის აღდგენის შესაძლებლობების შეფასება და ტყის აღსადგენი ლანდშაფტების გამოვლენა.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება ნაწილობრივ შესრულდა.

ტყის აღდგენა-გაშენების სამუშაოები განხორციელებულია 650 ჰა ფართობზე.

2021 წელს, აქტივობის ბიუჯეტი განისაზღვრა 1,533,700 ლარის ოდენობით. საანგარიშო პერიოდის განმავლობაში დაზუსტებული იქნა აქტივობის ბიუჯეტი და წლიურმა ფაქტობრივმა ათვისებამ შეადგინა 1,206,140 ლარი.

ამოცანა 8.2 ტყეზე ზეწოლის შემცირება საწვავის ალტერნატიული წყაროების გამოყენების წახალისებითა და ტყეების რაოდენობრივი და ხარისხობრივი მახასიათებლების გაუმჯობესება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 8.2.3.: ტყის დეგრადირებული ფართობების აღდგენის ეროვნული გეგმის შემუშავება და გამოვლენილი დეგრადირებული ტყის პრიორიტეტული ფართობების აღდგენა
პასუხისმგებელი უწყება:	სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 2021 – 31.12.2021
შესრულების ინდიკატორები	
<p>დაგეგმილი:</p> <p>შემუშავებული ეროვნული გეგმა ტყის დეგრადირებული ფართობების აღსადგენად</p> <p>აღდგენილი დეგრადირებული ფართობების სულ მცირე 30% პრიორიტეტების მიხედვით</p>	<p>შესრულებული:</p> <p>ტყის აღდგენა-გაშენების ღონისძიებები განხორციელდა 650 ჰა ფართობზე:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 442,8 ჰა ახალ ფართობზე განხორციელდა ტყის აღდგენა-გაშენების ღონისძიებები; - 206,7 ჰა ფართობზე განხორციელდა წინა წლებში აღდგენილ-გაშენებული და 2 ჰა ასევე, წინა წლებში გაშენებული პლანტაციის მოვლის ღონისძიებები. <p>Global Forest Watch-ის პროგრამის ფარგლებში დაიწყო პროექტი „დეგრადირებული ლანდშაფტის აღდგენის შესაძლებლობების შეფასება საქართველოში“, რომლის ერთ-ერთი მიზანია ლანდშაფტის აღდგენის შესაძლებლობების შეფასება და ტყის აღსადგენი ლანდშაფტების გამოვლენა.</p>
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: - 1,533,700 ლარი	ფაქტობრივი: - 1,206,140 ლარი

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
შესრულების შეფასება					
რეიტინგი		X			
	განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
სტატუსი		X			

ქმედება 8.2.4: ტყეში საქონლის ძოვების რეგულირება

პასუხისმგებელი უწყება: გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, ტყის მართვის ორგანოები

ქმედების მიზანი: ქმედების მიზანია ძოვებასთან დაკავშირებული საკითხებისთვის შესაბამისი საკანონმდებლო ბაზის შემუშავება.

განხორციელებული ღონისძიებები:

ძოვების რეგულირების სამართლებრივი საფუძვლები ახალი ტყის კოდექსის დამტკიცებით გაჩნდება. დამატებით, საკითხი დარეგულირდა საქართველოს მთავრობის 2021 წლის 18 მაისის N221 დადგენილებით „ტყითსარგებლობის წესის შესახებ“.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

უმეტესწილად შესრულდა.

ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ხორციელდება დონორის გრანტით.

ამოცანა 8.2 ტყეზე ზეწოლის შემცირება საწვავის ალტერნატიული წყაროების გამოყენების წახალისებითა და ტყეების რაოდენობრივი და ხარისხობრივი მახასიათებლების გაუმჯობესება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 8.2.4.: ტყეში საქონლის ძოვების რეგულირება
პასუხისმგებელი უწყება:	გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: ტყეში გამოყოფილი საქონლის ძოვების ადგილები დადგენილი კვოტები და შესაბამისი რეჟიმი	შესრულებული: არ შესრულდა
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

შესრულების შეფასება	რეიტინგი	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
		განხორციელებული პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელებული პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელებული პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი	X				

ქმედება 8.2.5: მავნებელ-დაავადებების გავრცელების საკითხთან დაკავშირებით შესაბამისი კვლევების განხორციელება, ბრძოლის ღონისძიებების დაგეგმვა და განხორციელება

პასუხისმგებელი უწყება: სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტო

ქმედების მიზანი: ქმედების მიზანია ტყის მავნებელ-დაავადებების გავრცელების თაობაზე შესაბამისი კვლევების ჩატარება, მონაცემების მოპოვება და ანალიზი, რომელთა საფუძველზეც მოხდება ტყის მავნებლებთან/დაავადებებთან ბრძოლის გეგმების შემუშავება/განხორციელება.

განხორციელებული ღონისძიებები:

ეროვნული სატყეო სააგენტოს დაქვემდებარებულ ტყის ფართობებზე შესაბამისი კვლევებისა და მონიტორინგის საფუძველზე განხორციელდა იდენტიფიცირებული ტყის-მავნებელი დაავადებების წინააღმდეგ ბრძოლის ღონისძიებები, კერძოდ: 2021 წლის მაისში სამცხე-ჯავახეთის რეგიონში, 26,000.0 ჰა ფართობზე, მბეჭდავი ქერქიჭამიას მონიტორინგის მიზნით, განთავსდა 3,000 ცალი ფერომონიანი მწერსაჭერი. მავნებლის მისაზიდად გამოყენებულია ფერომონი „იპსოვიტი“. მონიტორინგის მიზნით, 2021 წლის 11 თვის განმავლობაში განხორციელდა 12 საველე გასვლა. შედეგად, დაჭერილი და განადგურებულია 1,137,300 ცალი მბეჭდავი ქერქიჭამია.

სახელმწიფო ტყის ტერიტორიაზე 2015 წელს დაფიქსირებული კოლხური ბზის ინვაზიური მავნებლის - ბზის ალურას *Cydalima perspectalis* - ის მონიტორინგის მიზნით განხორციელდა 243 ცალი ფერომონიანი მწერმჭერის განლაგება იმერეთის, რაჭა-ლეჩხუმი ქვემო სვანეთის, სამეგრელო-ზემო სვანეთისა და კახეთის რეგიონებში.

2019 წელს ეროვნულმა სატყეო სააგენტომ, წაბლნარი კორომების აღდგენა-გაჯანსაღების პროგრამის ფარგლებში, გააგრძელა წაბლნარი კორომების კვლევა. 2021 წელს კვლევები ჩატარდა სამეგრელოსა და კახეთის რეგიონებში.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება უმეტესწილად შესრულდა.

ტყის-მავნებელი დაავადებების გავრცელების წინააღმდეგ ბრძოლის ღონისძიებები განხორციელდა საქართველოს სხვადასხვა რეგიონში.

ბიუჯეტის ფაქტობრივმა ათვისებამ საანგარიშო პერიოდში შეადგინა 161 640 ლარი.

ამოცანა 8.2 ტყეზე ზეწოლის შემცირება საწვავის ალტერნატიული წყაროების გამოყენების წახალისებითა და ტყეების რაოდენობრივი და ხარისხობრივი მახასიათებლების გაუმჯობესება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 8.2.5.: მავნებელ-დაავადებების გავრცელების საკითხთან დაკავშირებით შესაბამისი კვლევების განხორციელება, ბრძოლის ღონისძიებების დაგეგმვა და განხორციელება
პასუხისმგებელი უწყება:	სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021– 31.12.2021
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი:	შესრულებული:

<p>ჩატარებული კვლევები შემუშავებული მავნებელ-დაავადებებთან ბრძოლის ღონისძიებათა გეგმები ბრძოლის ღონისძიებათა განხორციელების ფართობები ტყეში</p>	<ul style="list-style-type: none"> • წაბლნარი კორომების აღდგენა-გაჯანსაღების პროგრამის ფარგლებში, 2021 წელს გაგძელდა წაბლნარი კორომების კვლევა სამეგრელოსა და კახეთის რეგიონებში; • შემუშავდა იდენტიფიცირებულ მავნებელ-დაავადებებთან ბრძოლის ღონისძიებების გეგმები; • 26,000.0 ჰა ფართობზე, მბეჭდავი ქერქიჭამიას მონიტორინგის მიზნით, განთავსდა 3,000 ცალი ფერომონიანი მწერსაჭერი; • ზზის ალურას <i>Cydalima perspectalis</i> - ის მონიტორინგის მიზნით განხორციელდა 243 ცალი ფერომონიანი მწერმჭერის განლაგება.
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: - 240,800 ლარი	ფაქტობრივი: - 161,640 ლარი

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
რეიტინგი		X			
შესრულებების შეფასება	განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
სტატუსი		X			

ამოცანა 8.3 ტყის პოლიტიკის, მართვის და მაკონტროლებელი უწყებების შესაძლებლობების გაძლიერება

ქმედება 8.3.1: სატყეო პოლიტიკის შემუშავებული ორგანოს შესაძლებლობათა შეფასება, საჭიროებების განსაზღვრა და ინსტიტუციური გაძლიერება

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტი)

ქმედების მიზანი: ქმედების მიზანია სატყეო პოლიტიკის შემუშავებული ორგანოს ფუნქციებისა და კომპეტენციების ანალიზი და მის საფუძველზე აღნიშნული ორგანოს შესაძლებლობების გაძლიერება.

განხორციელებული ღონისძიებები:

გადამზადდა ეროვნული სატყეო სააგენტოს თანამშრომლები (ტაქსატორები), ასევე გაიზარდა ზედამხედველობის სამსახურის თამშრომლების რაოდენობა, ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტში დაცული ტერიტორიებისა და ტყის პოლიტიკის სამმართველოში ცვლილებების შედეგად ცალკე შეიქმნა ტყის პოლიტიკის სამმართველო და დაცული ტერიტორიების პოლიტიკის სამმართველო.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან, ქმედების შესრულებას აფინანსებდა დონორი.

ამოცანა 8.3 ტყის პოლიტიკის, მართვის და მაკონტროლებელი უწყებების შესაძლებლობების გაძლიერება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 8.3.1.: სატყეო პოლიტიკის შემმუშავებელი ორგანოს შესაძლებლობათა შეფასება, საჭიროებების განსაზღვრა და ინსტიტუციური გაძლიერება
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: შემუშავებულია სატყეო პოლიტიკის ორგანოს შეფასების ანგარიში რეკომენდაციები სატყეო პოლიტიკის შემმუშავებელი ორგანოების ოპტიმიზაციისთვის განხორციელებული ინსტიტუციური ცვლილებები	შესრულებული: გადამზადდა ეროვნული სატყეო სააგენტოს თანამშრომლები; გაიზარდა ზედამხედველობის სამსახურის თამშრომლების რაოდენობა; ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტში დაცული ტერიტორიებისა და ტყის პოლიტიკის სამმართველოში ცვლილებების შედეგად ცალკე შეიქმნა ტყის პოლიტიკის სამმართველო და დაცული ტერიტორიების პოლიტიკის სამმართველო.
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

შესრულების შეფასება	რეიტინგი	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
				X		
		განხორციელებული პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი		X			

ქმედება 8.3.2: ტყის მართვის ორგანოების შესაძლებლობათა შეფასება, საჭიროებების განსაზღვრა და ინსტიტუციური გაძლიერება

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტი); სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტო

ქმედების მიზანი: ქმედების მიზანია სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტოს შეფასება და რეკომენდაციების მომზადება მისი ინსტიტუციური გაძლიერების კუთხით.

განხორციელებული ღონისძიებები ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტის ფუნქციების შესაბამისად

სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტოს მიერ მომზადდა სააგენტოს განვითარების სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა 2021-2026 წლებისათვის. ავსტრიის მთავრობის ხელშეწყობითა და კავკასიის გარემოსდაცვითი არასამთავრობო ორგანიზაციების ქსელის (CENN) მხარდაჭერით მომზადდა სააგენტოს ინსტიტუციური მოდელის განვითარების კონცეციის საბოლოო ვერსია და ბიზნეს გეგმა.

განხორციელებული ღონისძიებები სსიპ სატყეო სააგენტოს ფუნქციების შესაბამისად

- სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტომ გაეროს განვითარების პროგრამისა (UNDP) და შვედეთის მთავრობის მხარდაჭერით განახორციელა პროექტი „ტყის გამოყენების მრავალფუნქციური პრაქტიკის დანერგვის ხელშეწყობა“. პროექტის ფარგლებში, სააგენტოს თანამშრომელთა შესაძლებლობების გაძლიერების მიზნით, განხორციელდა 5 თემატური ტრენინგი ახალი ტყის კოდექსის, ტყის ხანძრების მართვის, საფეხმავლო ბილიკების მოწყობის, ეფექტური კომუნიკაციებისა და პროექტების მართვის საკითხებზე.
  - საფეხმავლო ბილიკების განვითარება და მონიშვნა - 9 რეგიონალური ტრენინგისა და 1 ტრენინგის ფარგლებში გადამზადდა 62 თანამშრომელი;
  - სატყეო სექტორის მარეგულირებელი კანონმდებლობა, ახალი ტყის კოდექსი - 27 რეგიონალური ტრენინგისა და 7 ტრენინგის ფარგლებში გადამზადდა 391 თანამშრომელი;
  - ტყის ხანძრების მართვა - 8 რეგიონალური ტრენინგის ფარგლებში გადამზადდა 107 თანამშრომელი და 30 მოხალისე (სულ 137 ადამიანი);
  - პროექტების მართვა - 2 ტრენინგის ფარგლებში გადამზადდა 24 ადამიანი;
  - კომუნიკაციის ტექნიკები - გადამზადდა 24 ადამიანი.
  - სულ პროექტის ფარგლებში გადამზადდა - 608 თანამშრომელი და 30 მოხალისე.
- გერმანიის საერთაშორისო თანამშრომლობის საზოგადოების (GIZ) მხარდაჭერით ჩატარებულ ტრენინგში, რომელიც ეხებოდა ნორმატიული აქტის პროექტის მომზადებას, მონაწილეობა მიიღეს ადმინისტრაციული და ადამიანური რესურსების მართვის სამსახურის სპეციალისტებმა და იურიდიული სამსახურის ყველა თანამშრომელმა. აღნიშნული მიმართულებით სულ გადამზადდა სააგენტოს 10 თანამშრომელი (8 იურიდიული სამსახურიდან, 2-ადმინისტრაციული და ადამიანური რესურსების მართვის სამსახურიდან).
- სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტოს 136 თანამშრომელი გადამზადდა შემდეგ საკითხებში:
  - თანამშრომელთა მუშაობის ეფექტიანი მართვის ჩარჩო;

- თანამშრომელთა შეფასების სისტემა - eHRMS სისტემის სამუშაოს შეფასების მოდული;
- ორგანიზაციების - UCFC-ADA-CENN-ის მხარდაჭერით, საანგარიშო პერიოდში, ჩატარდა ტრენინგები შემდეგ საკითხებში:
  - სააუზო მართვა, ტყის მენეჯმენტი და ბუნებრივი კატასტროფები საქართველოში;
  - წყალშემკრები აუზების შერჩევა მდგრადობის შეფასების ანგარიშების მიხედვით; აღნიშნულ ტრენინგებში მონაწილეობას იღებდა სააგენტოს 6 თანამშრომელი.
- 2021 ტყის ინვენტარიზაციის სასწავლო პროგრამის მიხედვით WWF-ის მიერ გადამზადდა 6 მეტყვევ სპეციალისტი. პროგრამის მიზანი იყო ტყის ინვენტარიზაციის სპეციალისტების მომზადება, რომლებიც შეძლებენ ტყის ინვენტარიზაციის სავსელ სამუშაოების განხორციელებასა და ტყის მართვის დაგეგმვის პროცესში მონაწილეობის მიღებას.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება

ქმედება უმეტესწილად შესრულდა. შემუშავებულია სატყეო სააგენტოს განვითარების სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა, ასევე შემუშავებულია ინსტიტუციური განვითარების მოდელი და ბიზნეს გეგმა. ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან.

ამოცანა 8.3 ტყის პოლიტიკის, მართვის და მაკონტროლებელი უწყებების შესაძლებლობების გაძლიერება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 8.3.2.: ტყის მართვის ორგანოების შესაძლებლობათა შეფასება, საჭიროებების განსაზღვრა და ინსტიტუციური გაძლიერება
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტი); სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021
შესრულების ინდიკატორები	
<p>დაგეგმილი:</p> <p>შემუშავებული ტყის მართვის ორგანოების შეფასების ანგარიში</p> <p>რეკომენდაციები ტყის მართვის ორგანოების ოპტიმიზაციისთვის</p> <p>განხორციელებული ინსტიტუციური ცვლილებები</p>	<p>შესრულებული:</p> <p>შემუშავებულია სატყეო სააგენტოს განვითარების სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა;</p> <p>შემუშავებულია ინსტიტუციური განვითარების მოდელი და ბიზნეს გეგმა;</p> <p>2021 წელს გადამზადდა სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტოს 760 თანამშრომელი:</p> <ul style="list-style-type: none"> • UNDP-ის პროექტის ფარგლებში ჩატარებულია 5 თემატური ტრენინგი, რომლის ფარგლებშიც გადამზადებულია

	<p>სააგენტოს 608 თანამშრომელი და 30 მოხალისე;</p> <ul style="list-style-type: none"> GIZ- ის მხარდაჭერით, 1 თემატურ ტრენინგში, ნორმატიული აქტის პროექტის მომზადება, გადამზადებულია სააგენტოს 10 თანამშრომელი; სააგენტოს მიერ ორგანიზებულ 2 თემატურ ტრენინგში (თანამშრომელთა მუშაობის ეფექტიანი მართვის ჩარჩო და თანამშრომელთა შეფასების სისტემა - eHRMS) გადამზადებულია სააგენტოს ცენტრალური აპარატის 136 თანამშრომელი; UCFC-ADA-CENN-ის მხარდაჭერით, 2 თემატურ ტრენინგში გადამზადებულია სააგენტოს 6 თანამშრომელი; <p>2021 ტყის ინვენტარიზაციის სასწავლო პროგრამის მიხედვით WWF-ის მიერ გადამზადდა 6 მეტყევე სპეციალისტი. პროგრამის მიზანი იყო ტყის ინვენტარიზაციის სპეციალისტების მომზადება, რომლებიც შეძლებენ ტყის ინვენტარიზაციის სავსე სამუშაოების განხორციელებასა და ტყის მართვის დაგეგმვის პროცესში მონაწილეობის მიღებას.</p>
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

შესრულ ების შეფასება	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
რეიტინგი		X			
	განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელებ ის პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელ ების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
სტატუსი		X			

ქმედება 8.3.3: ტყის მაკონტროლებელი ორგანოების შესაძლებლობათა შეფასება, საჭიროებების განსაზღვრა და ინსტიტუციური გაძლიერება

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტი), სსდ გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტი

ქმედების მიზანი: ქმედების მიზანია გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის შეფასება და რეკომენდაციების მომზადება მისი ინსტიტუციური გაძლიერების კუთხით.

განხორციელებული ღონისძიებები ბიომრავალფეროვნების და სატყეო დეპარტამენტის ფუნქციების შესაბამისად

შემუშავდა ღონისძიებები ტყეზე ზედამხედველობის და კანონდარსრულების ეფექტურობისა და ქმედითობის გაუმჯობესების მიზნით 2021-2027 წლებისთვის კლიმატის მწვანე ფონდის პროექტის მიხედვით 2021 წელს განხორციელდა საოპერაციო დაგეგმვა, რომლის საფუძველზეც გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტი აღიჭურვება თანამედროვე ტექნოლოგიებით. ასევე, მნიშვნელოვნად გაიზარდა თანამშრომელთა რაოდენობა

გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის ფუნქციების შესაბამისად: სატყეო სექტორში მიმდინარე რეფორმის განხორციელების ხელშეწყობის ფარგლებში, გრძელდება გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის გაძლიერება ხე-ტყის ეფექტური კონტროლის უზრუნველსაყოფად.

მწვანე კლიმატის ფონდის - GCF-ის პროექტის ფარგლებში შემუშავდა ღონისძიებები ტყეზე ზედამხედველობისა და კანონდარსრულების ეფექტურობისა და ქმედითობის გაუმჯობესების მიზნით, 2022-2027 წლებისთვის. განხორციელდება სამი სამიზნე რეგიონის (კახეთი, მცხეთა-მთიანეთი, გურია) ტყის ზედამხედველობის ჯგუფების აღჭურვა სათანადო აღჭურვილობით, ტექნიკითა და ტრანსპორტით, მეტყევე ინსპექტორების, პატრულირებისა და სწრაფი რეაგირების თანამშრომელთა ტრენინგები.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება

ქმედება უმეტესწილად განხორციელდა - ტყის მაკონტროლებელ ორგანოში ინსტიტუციური გაძლიერება მიმდინარეობს. ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ხორციელდება დონორის გრანტით.

ამოცანა 8.3 ტყის პოლიტიკის, მართვის და მაკონტროლებელი უწყებების შესაძლებლობების გაძლიერება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 8.3.3.: ტყის მაკონტროლებელი ორგანოების შესაძლებლობათა შეფასება, საჭიროებების განსაზღვრა და ინსტიტუციური გაძლიერება
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტი); სსდ გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: ტყის მაკონტროლებელი ორგანოების შეფასების ანგარიშის შემუშავება რეკომენდაციები ტყის მაკონტროლებელი ორგანოების ოპტიმიზაციისთვის	შესრულებული: შემუშავდა ღონისძიებები ტყეზე ზედამხედველობის და კანონდარსრულების ეფექტურობისა და ქმედითობის გაუმჯობესების მიზნით 2021-2027 წლებისთვის კლიმატის მწვანე ფონდის პროექტის მიხედვით 2021 წელს

განხორციელებული ინსტიტუციური ცვლილებები	განხორციელდა საოპერაციო დაგეგმვა, ასევე, მნიშვნელოვნად გაიზარდა თანამშრომელთა რაოდენობა
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
რეიტინგი		X			
შესრულების შეფასება	განხორციელებული პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელებული პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელებული პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
სტატუსი		X			

ამოცანა 8.4 ტყის ეკოსისტემის მომსახურების გამოყენების ხელშეწყობა

ქმედება 8.4.1: ტყეების მრავალფუნქციური პოტენციალის შეფასება

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტი)

ქმედების მიზანი: ქმედების მიზანია ტყის ფუნქციური დანიშნულების გათვალისწინებით ტყის მრავალფუნქციური გამოყენების პოტენციალის შეფასება და კლასიფიცირება.

განხორციელებული ღონისძიებები ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტის ფუნქციების შესაბამისად

სამართლებლივად დარგეულირდა არამერქნული რსურსების მოპოვება და რეალიზაცია, ასევე სსიპ ეროვნულმა სატყეო სააგენტომ ტურიზმის ეროვნულ სააგენტოსთან ერთად შეიმუშავა ეკოტურიზმის განვითარების სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა.

განხორციელებული ღონისძიებები სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტოს ფუნქციების შესაბამისად

სსიპ ეროვნულმა სატყეო სააგენტომ, გაეროს განვითარების პროგრამისა (UNDP) და შვედეთის მთავრობის მხარდაჭერით განახორციელა პროექტი „ტყის გამოყენების მრავალფუნქციური პრაქტიკის დანერგვის ხელშეწყობა“. პროექტი მიზნად ისახავდა ტყის მდგრადი მართვის პრაქტიკის ხელშეწყობას და ამ მიმართულებით ეროვნული სატყეო სააგენტოს შესაძლებლობების გაზრდას მდგრადი განვითარების მიზნების (SDGs) შესაბამისად.

პროექტის ფარგლებში განხორციელდა რიგი აქტივობები, მათ შორის: სააგენტოს მიერ მართული სატყეო უბნებისთვის, რაჭა-ლეჩხუმ-ქვემო სვანეთის, ასევე ქვემო ქართლის რეგიონისა და ჩოხატაურის მუნიციპალიტეტში (გურიის რეგიონი), მომზადდა ეკო-ტურიზმის განვითარების სამოქმედო გეგმები. შეიმუშავდა საფეხმავლო ბილიკების განვითარების ეროვნული დონის ოპერაციული სახელმძღვანელო;

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედების ინდიკატორი ნაწილობრივ შესრულდა, შერულებული ღონისძიებების აფინასებდა გერმანიის მთავრობა.

ამოცანა 8.4 ტყის ეკოსისტემის მომსახურების გამოყენების ხელშეწყობა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 8.4.1.: ტყეების მრავალფუნქციური პოტენციალის შეფასება
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტი, მართვის ორგანოები
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: შეფასებული, განსაზღვრული და კლასიფიცირებული ტყეები შემდეგი კატეგორიების მისეღვით: 1. დაცული 2. დაცვითი 3. საკურორტო და რეკრეაციული 4. სამეურნეო;	შესრულებული: მომზადებულია საკანონმდებლო საფუძვლები და კლასიფიცირების მეთოდოლოგია. მომზადებულია ეკოტურიზმის განვითარების სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა. მომზადებულია ეკო-ტურიზმის განვითარების სამოქმედო გეგმები საქართველოს 2 რეგიონისთვის და 1 მუნიციპალიტეტისთვის. შემუშავებულია საფეხმავლო ბილიკების ეროვნული დონის ოპერაციული სახელმძღვანელო.
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

შესრულების შეფასება	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
	რეიტინგი			X	
	განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულია	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელები ს პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
სტატუსი		X			

ქმედება 8.4.2: საქართველოს ტყის ტერიტორიაზე ტურიზმის განვითარებისთვის საჭირო ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტი), სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტო

ქმედების მიზანი: ქმედების მიზანია საქართველოს ტყეებში ტურიზმის განვითარება, რისთვისაც აუცილებელია შესაბამისი ინფრასტრუქტურის განვითარება/გაუმჯობესება.

განხორციელებული ღონისძიებები:

არ შესრულდა

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ამოცანა 8.4 ტყის ეკოსისტემის მომსახურების გამოყენების ხელშეწყობა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 8.4.2.: საქართველოს ტყის ფონდის ტერიტორიაზე ტურიზმის განვითარებისთვის საჭირო ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტი), სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: განვითარებული ტურისტული ინფრასტრუქტურა	შესრულებული: ინდიკატორი არ შესრულდა
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო:	ფაქტობრივი:

შესრულების შეფასება	რეიტინგი	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
			განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელებ ის პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელებ ის პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია
სტატუსი		X				

ამოცანა 8.5 სატყეო განათლების განვითარების ხელშეწყობა და საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება

ქმედება 8.5.1: სატყეო სექტორში დასაქმებულთა მომზადება/გადამზადების უწყვეტი სისტემის შექმნა

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტი), სსდ გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტი

ქმედების მიზანი: ქმედების მიზანია სატყეო სექტორში დასაქმებულთა პროფესიული განვითარების სისტემის ჩამოყალიბება, რაც ტყის მართვის გაუმჯობესებაც შეუწყობს ხელს.

განხორციელებული ღონისძიებები:

სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტოს მიერ GIZ-ის მხარდაჭერით მომზადდა სააგენტოს თანამშრომელთა შეფასების სისტემა. მომზადდა სააგენტოს თანამშრომელთა მუშაობის ეფექტიანობის მართვის ჩარჩო. 2021 წელს პირველად გამოიცადა აღნიშნული ჩარჩო და მისი მიხედვით განხორციელდა თანამშრომელთა შეფასება.

გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის კომპეტენციის შესაბამისად

ქმედება უმეტესწილად შესრულდა - გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტისთვის შემუშავებული უწყვეტი გადამზადების სისტემის შესახებ რეკომენდაციების, ასევე ტყის მართვის მიმართულებით მომზადებული საბაზისო მოდულის შესაბამისად, გრძელდება გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის გარემოსდაცვითი პატრულირებისა და სწრაფი რეაგირების თანამშრომელთა სწავლება.

ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ხორციელდება დონორის გრანტით.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება

ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ხორციელდება დონორის გრანტით.

ამოცანა 8.5 სატყეო განათლების განვითარების ხელშეწყობა და საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 8.5.1.: სატყეო სექტორში დასაქმებულთა მომზადება/გადამზადების უწყვეტი სისტემის შექმნა
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტი); სსდ გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: ჩამოყალიბებული ტრენინგების სქემა და ტრენინგ მოდულები გამოკვეთილი პრიორიტეტული მიმართულებებისათვის	შესრულებული: შემუშავებულია ეროვნული სატყეო სააგენტოს თანამშრომელთა მუშაობის ეფექტიანობის მართვის ჩარჩო. განხორციელდა ეროვნული სატყეო სააგენტოს ცენტრალური აპარატის თანამშრომელთა საქმიანობის შეფასება.

დატრენინგებული თანამშრომელი თავდაპირველ ეტაპზე ყველა სამუშაოს ახალი დაწყების	შემუშავებულია ეროვნული სატყეო სააგენტოს თანამშრომელთა მუშაობის ეფექტიანობის მართვის ჩარჩო. ჩამოყალიბებულია მუდმივი გადამზადების სისტემის შესახებ რეკომენდაციები. მომზადებულია საბაზისო მოდული ტყის მართვის მიმართულებით, რომლის შესაბამისად ხორციელდება ახლადმირებული თანამშრომელთა ტრენინგები დატრენინგებულია გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის პატრულირებისა და სწრაფი რეაგირების ახლადმიღებული 200-ზე მეტი თანამშრომელი
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
რეიტინგი		X			
შესრულების შეფასება	განხორციელებული პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელებული პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელებული პროცესი	განხორციელებული პროცესი	განხორციელებული პროცესი დასრულებულია
სტატუსი		X			

ქმედება 8.5.2: სკოლისა და სკოლამდელი ასაკის ჯგუფების, უმაღლესი და პროფესიული განათლების ხელშეწყობა და შესაბამისი საგანმანათლებლო დაწესებულებების მხარდაჭერა სატყეო დარგში სასწავლო პროგრამების/კურიკულუმების გაუმჯობესების პროცესში

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტი), სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტო

ქმედების მიზანი: ქმედების მიზანია განათლების სისტემის ყველა ეტაპზე სატყეო სასწავლო პროგრამების თანდათანობითი დანერგვა.

განხორციელებული ღონისძიებები

გერმანიის მთავრობის მხარდაჭერით გაგრძელდა სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტოსა და პროფესიული კოლეჯების თანამშრომლობა, სატყეო საქმის სპეციალისტის პროფესიული პროგრამის განახლებისა და გაუმჯობესების მიზნით. განახლდა ძირითადი მოდულები და დაიწყო შესაბამისი სახელმძღვანელოს და სასწავლო მასალების მომზადება. სწავლების პროცესის მხარდაჭერისა და გაუმჯობესების მიზნით გაფორმდა 2 მემორანდუმი თელავისა და მესტიის პროფესიულ კოლეჯებთან.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება

ქმედება უმეტესწილად შესრულდა სატყეო მიმართულებით პროფესიული სწავლების გაუმჯობესების მიმართულებით.
 ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ხორციელდება დონორის გრანტით.

ამოცანა 8.5 სატყეო განათლების განვითარების ხელშეწყობა და საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 8.5.2.: სკოლისა და სკოლამდელი ასაკის ჯგუფების, უმაღლესი და პროფესიული განათლების ხელშეწყობა და შესაბამისი საგანმანათლებლო დაწესებულებების მხარდაჭერა სატყეო დარგში სასწავლო პროგრამების/კურიკულუმების გაუმჯობესების პროცესში
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტი), სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021– 31.12.2021
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: შემუშავებული რეკომენდაციები სასწავლო პროგრამების/კურიკულუმების გაუმჯობესებასთან დაკავშირებით სკოლებში, სკოლამდელ დაწესებულებებში, პროფესიულ და უმაღლეს სასწავლებლებში ამოქმედებული სატყეო დარგში სასწავლო მოდულები/კურიკულუმები	შესრულებული: განახლდა სატყეო საქმის სპეციალისტის პროფესიული პროგრამის ძირითადი მოდულები;
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა		
შესრულების შეფასება	რეიტინგი		X			
		განხორციელებს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელებს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელებს პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი		X			

თავი 9: ნიადაგის დაცვა

თავი 9 - ნიადაგის დაცვა ჯამში მოიცავს 2 ამოცანას. აქედან 2021 წელს მიმდინარეობდა 3 ქმედების განხორციელება. ამოცანები მიზნად ისახავენ მიწის დეგრადაციის/გაუდაბნოების შემცირებასა და დეგრადირებული ტერიტორიების აღდგენას, ასევე დეგრადირებული და დაზინმურებული ნიადაგების მონიტორინგის სისტემის ჩამოყალიბებას.

თავის ქმედებების უმეტესობა შესრულდა არსებული საბიუჯეტო რესურსების ფარგლებში ან დონორ(ებ)ის დახმარებით.

მე 9 თავის ამოცანების მიზნების მისაღწევად განხორციელებული ქმედებების შედეგად, 2021 წლის განმავლობაში:

- "ნიადაგის დაცვის შესახებ" საქართველოს კანონის პროექტის გადამუშავება;
- 448 ჰა სასოფლო სამეურნეო დანიშნულების მიწებზე გაგრძელდა თესლბრუნვის პრაქტიკა, რომელიც დაიწყო 2020 წელს. 84 ფერმერს უსასყიდლოდ გადაეცა ხორბლის, ქერის, შვრიის, წიწიბურის, ბარდის, ლობიოს, ესპარცეტის, იონჯისა და სიმინდის თესლი და ასევე ორგანული სასუქი.
- მოეწყო 2 სათესლე მეურნეობა ადგილობრივი ხორბლის ჯიშების ახალციხის წითელი დოლის ხელმისაწვდომობის გასაუმჯობესებლად
- 93 ჰაზე დაითესა ადგილობრივი ხორბლის ჯიშში- ახალციხის წითელი დოლი : 37 ჰა გორის მუნიციპალიტეტში და 56 ჰა ქარელის მუნიციპალიტეტში
- 120.5 ჰა სასოფლო სამეურნეო დანიშნულების მიწაზე დაითესა ხორბალი ნიადაგის დაუმუშავებლად გორის (68 ჰა), ქარელისა (38.5 ჰა) მუნიციპალიტეტებში - თესვის ხარჯი სრულად დაფარა პროექტმა;
- 400 ჰა-ზე საგარეჯოში სოფელ უდაბნოში მომზადდა სამოვრის აღდგენის გეგმა და პილოტური პროექტი, რომლის მიხედვით გაზაფხულზე განხორციელდება პრაქტიკული ღონისძიებები

ამოცანების განხორციელებისთვის 2021 წელს სახელმწიფოს მიერ არ იყო გამოყოფილი კონკრეტული ბიუჯეტი - ქმედებები განხორციელდა არსებული საბიუჯეტო რესურსების ფარგლებში ან დაფინანსდა დონორ(ებ)ის მიერ

ამოცანა 9.1: მიწის დეგრადაციის/გაუდაბნობის შემცირება და დეგრადირებული ტერიტორიის აღდგენა

ქმედება 9.1.1: „ნიადაგის დაცვის შესახებ“ კანონის პროექტის დასრულება/დასამტკიცებლად წარდგენა

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

ქმედების მიზანი: სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობის მარეგულირებელი რამდენიმე სამართლებრივი აქტის არსებობის მიუხედავად, ნიადაგების მართვის კანონმდებლობა არასრულყოფილია. კერძოდ, კანონმდებლობაში სათანადოდ არ არის ასახული გაუდაბნობასა ან/და ნიადაგის დეგრადაციასთან დაკავშირებული საკითხები. მაგალითად, არ არსებობს სამართლებრივი საფუძველი, რომლის საშუალებითაც ჩატარდება ისეთი კერძო სასოფლო-სამეურნეო ნაკვეთების მონიტორინგი, რომლებიც შესაძლოა დაბინძურებული იყოს; ასევე არ არსებობს სამართლებრივი აქტი, რომელიც სრულფასოვნად უზრუნველყოფს ნიადაგის დაცვას დაბინძურებისაგან. გარდა ამისა, სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობასთან დაკავშირებულ კანონმდებლობაში სათანადოდ არ არის გათვალისწინებული ნიადაგის დაცვის ღონისძიებები. ნიადაგების მართვის სფეროს მთავარი სამართლებრივი აქტები - 1994 წლის კანონი „ნიადაგის დაცვის შესახებ“ და 2003 წლის კანონი „ნიადაგების კონსერვაციისა და ნაყოფიერების აღდგენა-გაუმჯობესების შესახებ“ - შემუშავდა განსხვავებული პოლიტიკური,

ფინანსური და ინსტიტუციური გარემოს გათვალისწინებით, შესაბამისად, ისინი მოძველებულია და სათანადოდ ვერ ასახავს არსებულ სოციალურ და ეკონომიკურ სიტუაციას. აქედან გამომდინარე, ხარვეზების გამოსასწორებლად და არსებული თუ სამომავლო გამოწვევების საპასუხოდ აუცილებელია საერთაშორისო მოთხოვნებისა და საუკეთესო პრაქტიკის შესაბამისი კანონმდებლობის მიღება, რა მიზნითაც დაიგეგმა "ნიადაგის დაცვის შესახებ" საქართველოს კანონის პროექტის შემუშავება.

განხორციელებული ღონისძიებები:

2018 წელს მომზადდა "ნიადაგის დაცვის შესახებ" საქართველოს კანონის პროექტი. კანონის პროექტი აერთიანებს „ნიადაგის დაცვის შესახებ“ და „ნიადაგების კონსერვაციისა და ნაყოფიერების აღდგენა-გაუმჯობესების შესახებ“ საქართველოს კანონებს. გასწორდა კანონებში არსებული ტერმინები. აღნიშნული კანონის პროექტის მიღებით სახელმწიფო დაწესებულებებსა და მიწის ნაკვეთის მესაკუთრეს/მფლობელს შორის მკაფიოდ გაიმიჯნება ნიადაგის დაცვის სფეროში უფლება-მოვალეობები. ნიადაგური საფარის დაცვის მიზნით, კანონის პროექტი ითვალისწინებს მონიტორინგის სისტემის შექმნას, როგორც ნიადაგის ხარისხობრივი მაჩვენებლებზე, ასევე ნიადაგის დაბინძურებაზე. სამეწარმეო ან და სხვა საქმიანობის განხორციელებისას გამკაცრდება ნიადაგის ნაყოფიერი ფენების მართვის მექანიზმები და რეგულირდება ნიადაგის ექსპორტთან დაკავშირებული საკითხები. 2020 წელს დასრულდა "ნიადაგის დაცვის შესახებ" საქართველოს კანონის პროექტისთვის რეგულირების ზეგავლენის შეფასების (RIA) დოკუმენტის მომზადება. 2021 წლის განმავლობაში მიწის რესურსების მართვასთან დაკავშირებით მიღებული კანონებიდან გამომდინარე და "სსიპ მიწის მდგრადი მართვისა და მიწათსარგებლობის მონიტორინგის ეროვნული სააგენტოს ფუნქციების გათვალისწინებით მიმდინარეობდა ნიადაგის კანონპროექტის გადამუშავება.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება ნაწილობრივ შესრულდა - მომზადებულია „ნიადაგის დაცვის შესახებ" საქართველოს კანონის და რეგულირების ზეგავლენის შეფასების (RIA) დოკუმენტი. ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ხორციელდება დონორის გრანტით.

ამოცანა 9.1 მიწის დეგრადაციის/გაუდაბნოების შემცირება და დეგრადირებული ტერიტორიის აღდგენა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 9.1.1.: „ნიადაგის დაცვის შესახებ“ კანონის პროექტის დასრულება/დასამტკიცებლად წარდგენა
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო ჰიდრომელიორაციისა და მიწის მართვის დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021
შესრულების ინდიკატორები	

დაგეგმილი: დამტკიცებული კანონი „ნიადაგის დაცვის შესახებ“	შესრულებული: მომზადებულია „ნიადაგის დაცვის შესახებ“ საქართველოს კანონის პროექტის და რეგულირების ზეგავლენის შეფასების (RIA) დოკუმენტი.
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა		
შესრულების შეფასება	რეიტინგი		X			
		განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულია	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი		X			

ქმედება 9.1.4: ნიადაგების რეკულტივაციის მეთოდოლოგიის შემუშავება და დამტკიცება

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

ქმედების მიზანი: ქმედების მიზანია საქართველოსთვის ნიადაგების რეკულტივიზაციის მეთოდოლოგიის შემუშავება და დამტკიცება

განხორციელებული ღონისძიებები:

2019 წელს დაიწყო მუშაობა ნიადაგის რეკულტივაციის მეთოდოლოგიის შემუშავების მიზნით. მომზადებულია პირველადი ვერსია, თუმცა საქართველოს კანონის პროექტის „ნიადაგის დაცვის შესახებ“ მიღების შემდეგ აუცილებელი გახდება მეთოდოლოგიის გადამუშავება.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება არ შესრულდა, შემუშავებულია მხოლოდ ნიადაგების რეკულტივაციის მეთოდოლოგიის პირველადი ვერსია. ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან.

ამოცანა 9.1 მიწის დეგრადაციის/გაუდაბნობის შემცირება და დეგრადირებული ტერიტორიის აღდგენა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 9.1.4.: ნიადაგების რეკულტივაციის მეთოდოლოგიის შემუშავება და დამტკიცება
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო ჰიდრომელიორაციისა და მიწის მართვის დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: ნიადაგების რეკულტივაციის დამტკიცებული მეთოდოლოგია	შესრულებული: შემუშავებული ნიადაგების რეკულტივაციის მეთოდოლოგიის პირველადი ვერსია
ბიუჯეტი	

საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -
---------------	---------------

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
შესრულების შეფასება	რეიტინგი		X		
	განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი		X		

ქმედება 9.1.5: სასოფლო-სამეურნეო წარმოების ტრადიციული მეთოდების მოძიება და დაინტერესებული მხარეებისთვის საუკეთესო პრაქტიკის გაზიარება

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

ქმედების მიზანი: ისტორიულად საქართველო აგრარული ქვეყანაა და განვითარებული იყო სხვადასხვა ტრადიციული სასოფლო-სამეურნეო პრაქტიკა, რომელიც ითვალისწინებდა ნიადაგის ეროზიასთან ბრძოლის ღონისძიებებსაც. დღეისათვის არსებული პრაქტიკა მივიწყებულია. ფერმერების უმეტესობას არ აქვთ შესაძლებლობა გაეცნონ საუკეთესო სასოფლო-სამეურნეო პრაქტიკას და მიიღონ ინფორმაცია ისტორიული ტრადიციული ცოდნის შესახებ.

განხორციელებული ღონისძიებები:

2019 წელს პროექტის: „მიწის დეგრადაციისა და სიღარიბის შემცირების მიზნით სასოფლო ტერიტორიებზე ლანდშაფტისა და მიწის რესურსების მდგრადი მართვის დანერგვა საქართველოში“ ფარგლებში:

- დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტში გაშენებულია 6,5 კმ ქარსაფარი ზოლი, რომელიც 3ა სასოფლო-სამეურნეო მიწებს დაიცავს. დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტში ასევე განხორციელდა თესლბრუნვის საპილოტე პროექტი. 100 ჰა ზე 21 ფერმერს უსასყიდლოდ გადაეცა ბარდისა და წიწიბურას თესლი და ჩაუტარდათ სწავლება მიწის მდგრადი მართვის საუკეთესო პრაქტიკის შესახებ. ყოველ წელს აღნიშნული ფერმერები თესავდნენ მხოლოდ ხორბალს. ბარდისა და წიწიბურის მონაცვლეობით 13ა-ზე მიღებული იქნება დაახლოებით 4000 დოლარამდე ეკონომიკური სარგებელი ფერმერისთვის. აღნიშნული საპილოტე პროექტი შერჩეულ იქნა როგორც მიწის მდგრადი მართვის ერთ-ერთ საუკეთესო საპილოტე პროექტად და წარდგენილი იქნა გაეროს კონვენციის გაუდაზნობასთან ბრძოლის შესახებ მხარეთა მე-14 კონფერენციაზე. გამოიცა პუბლიკაცია;
- ახმეტის მუნიციპალიტეტში განხორციელდა საძოვრების აღდგენის საპილოტე პროექტი, რომელიც მიზნად ისახავს 15 ჰა-ზე როტაციული ძოვების დანერგვას, საძოვრების ხარისხის გაუმჯობესებას და მართვის გეგმების შემუშავებას 300 ჰა-მდე სოფელ კასრისწყლის და 7 ჰა -მდე სოფელ შენაქოს საძოვრებისათვის. გარდაბნის მუნიციპალიტეტშიც ასევე გაშენდა 7კმ- მდე ქარსაფარი ზოლი წარმატებული ფერმერის კუთვნილ მიწის ფართობზე;

- გარდაბანის მუნიციპალიტეტში განხორციელდა ნაკვეთმონაცვლეობითი თესლბრუნვის საპილოტე პროექტი 50 ჰა-ზე 6 ფერმერს უსასყიდლოდ გადაეცა იონჯის, სიმინდის, ესპარცეტის, შვრიისა და ბარდის თესლები, ასევე ორგანული სასუქი. ფერმერებმა მოსავლიანობის გაზრდის გარდა დამატებით მიიღეს საფურაჟე მასალა.

2020 წელს პროექტის “ეკონომიკური და გარემოსდაცვითი სარგებელი მიწის მდგრადი მართვის გზით მოწყვლადი თემებისათვის საქართველოში“ ფარგლებში:

- გაშენდა ქარსაფარი ზოლები 32.625 კმ- ზე : სიღნაღის (4,09კმ) გურჯაანის(2.434კმ) , ქარელის (378 მ), გორისა (2 935მ) და საგარეჯოს(19,795 კმ) მუნიციპალიტეტებში;
- მოეწყო 2 სანერგე მეურნეობა ახლაგაზრდა ფერმერებისათვის დედოფლისწყაროსა და გურჯაანის მუნიციპალიტეტებში ადგილობრივი ტყის ჯიშების ნერგების კონტინერული მეთოდით წარმოების ხელშესაწყობად;
- განხორციელდა ნაკვეთმონაცვლეობითი თესლბრუნვის საპილოტე პროექტი გორის, ქარელის, საგარეჯოსა და ყვარლის მუნიციპალიტეტებში 448 ჰა-ზე. 84 ფერმერს უსასყიდლოდ გადაეცა ხორბლის, ქერის, შვრიის, წიწიბურის, ბარდის, ლობიოს, ესპარცეტის, იონჯისა და სიმინდის თესლი და ასევე ორგანული სასუქი;
- განხორციელდა ნიადაგის მოხვნის გარეშე თესვის პილოტური პროექტი და ნიადაგის დაუმუშავებლად დაითესა ხორბალი 177 ჰექტარზე: გორის (65 ჰა), ქარელისა (82 ჰა) და საგარეჯოს (30 ჰა) მუნიციპალიტეტებში.

2021 წელს

448 ჰა სასოფლო სამეურნეო დანიშნულების მიწებზე გაგრძელდა თესლბრუნვის პრაქტიკა, რომელიც დაიწყო 2020 წელს. 84 ფერმერს უსასყიდლოდ გადაეცა ხორბლის, ქერის, შვრიის, წიწიბურის, ბარდის, ლობიოს, ესპარცეტის, იონჯისა და სიმინდის თესლი და ასევე ორგანული სასუქი.

- თითოეული ფერმერის ნაკვეთისთვის ჩატარდა თესლბრუნვის ინდივიდუალური, 5 წლიანი გეგმის შესრულების მონიტორინგი.
- მოეწყო 2 სათესლე მეურნეობა ადგილობრივი ხორბლის ჯიშების ახალციხის წითელი დოლის ხელმისაწვდომობის გასაუმჯობესებლად
- 93 ჰაზე დაითესა ადგილობრივი ხორბლის ჯიშში- ახალციხის წითელი დოლი : 37 ჰა გორის მუნიციპალიტეტში და 56 ჰა ქარელის მუნიციპალიტეტში
- 120.5 ჰა სასოფლო სამეურნეო დანიშნულების მიწაზე დაითესა ხორბალი ნიადაგის დაუმუშავებლად გორის (68 ჰა), ქარელისა (38.5 ჰა) მუნიციპალიტეტებში - თესვის ხარჯი სრულად დაფარა პროექტმა;
- 400 ჰა-ზე საგარეჯოში სოფელ უდაბნოში მომზადდა სამოვრის აღდგენის გეგმა და პილოტური პროექტი, რომლის მიხედვით გაზაფხულზე განხორცილდება პრაქტიკული ღონისძიებები

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება ნაწილობრივ შესრულდა, დედოფლისწყაროს, გარდაბანისა და ახმეტის მუნიციპალიტეტებში მიმდინარეობს გაუდაბნოების შემცირებაზე ორიენტირებული პროექტები. ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ხორციელდება დონორის გრანტით.

ამოცანა 9.1 მიწის დეგრადაციის/გაუდაზნოების შემცირება და დეგრადირებული ტერიტორიის აღდგენა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 9.1.5.: სასოფლო-სამეურნეო წარმოების ტრადიციული მეთოდების მოძიება და დაინტერესებული მხარეებისთვის საუკეთესო პრაქტიკის გაზიარება
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო ჰიდრომელიორაციისა და მიწის მართვის დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: დამტკიცებული მიდგომების რაოდენობა	შესრულებული: გაშენებულია ქარსაფარი ზოლები; განხორციელებულია მიწის მდგარი მართვის საუკეთესო პრაქტიკის საპილოტე პროექტები
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

შესრულების შეფასება	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
	რეიტინგი		X		
	განხორციელებული პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელებული პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელებული პროცესი შეჩერებულია	განხორციელებული პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელებული პროცესი დასრულებულია
სტატუსი		X			

თავი 10: კლიმატის ცვლილება

თავი 10 - კლიმატის ცვლილება - ჯამში მოიცავს 3 ამოცანას, ხოლო აქედან 2021 წელს მიმდინარეობდა 8 ქმედების განხორციელება. ამოცანები მიზნად ისახავს სათბურ აირების ემისიების შემცირების წინაპირობების შექმნას, ქვეყნის საადაპტაციო პოტენციალის გაზრდასა და კლიმატის ცვლილების შესახებ გაეროს ჩარჩო კონვენციისადმი ანგარიშგების ვალდებულებების შესრულებას.

ქმედებებს არ ჰქონდა კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვდა დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან.

მე 10 თავის ამოცანების მიზნების მისაღწევად განხორციელებული ქმედებების შედეგად, 2021 წლის განმავლობაში:

- ⇒ დამტკიცებულია სამოქმედო გეგმა "კლიმატი 2021-2030";
- ⇒ შემუშავდა „დაბალემისიანი განვითარების სტრატეგიის კონცეფციის დოკუმენტის“ სამუშაო ვერსია;
- ⇒ მდგრადი ენერგეტიკული სამოქმედო გეგმები დამტკიცებულია;

- ⇒ ბათუმში მოხდა სატრანსპორტო ქსელის ოპტიმიზაცია - შემცირდა ყოველდღიურად ქალაქის მიერ დამტკიცებულ სამარშრუტო ხაზებზე დაშვებული მირკოავტობუსების რაოდენობა 40%-ით;
  - ⇒ კლიმატის ცვლილების შესახებ გაეროს ჩარჩო კონვენციამ მიიღო და ვებ-გვერდზე განათავსა „საქართველოს მე-4 ეროვნული შეტყობინების“ დოკუმენტი.
- ამოცანების განხორციელებისთვის 2021 წელს სახელმწიფოს მიერ არ იყო გამოყოფილი კონკრეტული ბიუჯეტი - ქმედებები განხორციელდა არსებული საბიუჯეტო რესურსების ფარგლებში ან დაფინანსდა დონორ(ებ)ის მიერ

ამოცანა 10.1 სათბური აირების ემისიების შემცირების წინაპირობების შექმნა

ქმედება 10.1.2: „კლიმატი 2021-2030“ სამოქმედო გეგმის მომზადება

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

ქმედების მიზანი: კლიმატის ცვლილების სამოქმედო გეგმის 2021-2030 მიზანია განისაზღვროს კლიმატის ცვლილების გამომწვევი სათბურის აირების შემამცირებელი კონკრეტული ღონისძიებები, აღნიშნულ ღონისძიებებზე პასუხისმგებელი უწყებები და ფინანსური უზრუნველყოფის წყაროები. სამოქმედო გეგმა წარმოადგენს ეროვნულ დონეზე განსაზღვრული წვლილის (NDC) ფარგლებში ნაკისრი საერთაშორისო ვალდებულების შესრულების ერთგვარ მექანიზმს, რითაც შესაძლებელია ეკონომიკური სექტორების მდგრად განვითარებას შეეწყოს ხელი.

განხორციელებული ღონისძიებები

კლიმატის ცვლილების სტრატეგია (2030) და სამოქმედო გეგმა (2021-2023) შემუშავებულია და დამტკიცებულია საქართველოს მთავრობის 2021 წლის 8 აპრილის №167 დადგენილებით.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება

ქმედება სრულად შესრულდა - შემუშავებულია საქართველოს კლიმატის ცვლილების 2030 წლის სტრატეგია და 2021-2023 წლების სამოქმედო გეგმა. დოკუმენტები დამტკიცდა საქართველოს მთავრობის მიერ 2021 წლის აპრილში.

ამოცანა 10.1 სათბური აირების ემისიების შემცირების წინაპირობების შექმნა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 10.1.2.: „კლიმატი 2021-2030“ სამოქმედო გეგმის მომზადება
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო გარემოსა და კლიმატის ცვლილების დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021

შესრულების ინდიკატორები

დაგეგმილი: დამტკიცებული სამოქმედო გეგმა "კლიმატი 2021-2030"	შესრულებული: კლიმატის ცვლილების სტრატეგია (2030) და სამოქმედო გეგმა (2021-2023) შემუშავებულია და დამტკიცებულია საქართველოს მთავრობის 2021 წლის 8 აპრილის №167 დადგენილებით.
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

		სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
შესრულების შეფასება	რეიტინგი	X				
		განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი					X

ქმედება 10.1.3: „ეროვნულ დონეზე განსაზღვრული წვლილის“ დოკუმენტის მომზადება

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

ქმედების მიზანი: გაეროს კლიმატის ცვლილების ჩარჩო კონვენციის მხარეთა კონფერენციის გადაწყვეტილების 1/CP.20 მე-13 და მე-14 პარაგრაფების შესაბამისად საქართველომ 2015 წლის 25 სექტემბერს წარადგინა კლიმატის ცვლილების პოლიტიკის განმსაზღვრელი დოკუმენტი "წინასწარ განსაზღვრული ეროვნული წვლილი." აღნიშნული დოკუმენტით ქვეყანამ აიღო ვალდებულება შეზღუდოს თავისი ემისიები 2030 წლისთვის საკუთარი ძალებით 15%-ით ხოლო საერთაშორისო დახმარების შემთხვევაში 25%-ით ტრადიციული ბიზნეს სცენარით გაანგარიშებულ მაჩვენებელთან შედარებით.

გაეროს კლიმატის ცვლილების ჩარჩო კონვენციის მხარეთა კონფერენციის 1/CP21 გადაწყვეტილების 24-ე პარაგრაფის შესაბამისად საქართველომ ჩაატარა „წინასწარ განსაზღვრული ეროვნული წვლილის“ დოკუმენტის ანალიზი და მის საფუძველზე შეიმუშავა განახლებული „ეროვნულ დონეზე განსაზღვრული წვლილი“ (NDC) და გეგმავს მის წარდგენას გაეროს კლიმატის ჩარჩოს კონვენციის (UNFCCC) სამდივნოში.

განხორციელებული ღონისძიებები

ეროვნულ დონეზე განსაზღვრული წვლილის დოკუმენტი შემუშავებულია და დამტკიცებულია საქართველოს მთავრობის 2021 წლის 8 აპრილის №167 დადგენილებით.

ამის შემდეგ დოკუმენტი წარდგენილ იქნა გაეროს კლიმატის ჩარჩოს კონვენციის სამდივნოს წინაშე. შედეგად დოკუმენტი განთავსებულია UNFCCC-ის სამდივნოს ვებ-გვერდზე.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება

ქმედება სრულად შესრულდა- „ეროვნულ დონეზე განსაზღვრული წვლილის“ დოკუმენტი დამტკიცებულია და განთავსებულია UNFCCC-ის სამდივნოს ვებ-გვერდზე.

ამოცანა 10.1 სათბური აირების ემისიების შემცირების წინაპირობების შექმნა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 10.1.3.: „ეროვნულ დონეზე განსაზღვრული წვლილის“ დოკუმენტის მომზადება
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო გარემოსა და კლიმატის ცვლილების დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021

შესრულების ინდიკატორები	
დადგენილი: კლიმატის ცვლილების შესახებ გაეროს ჩარჩო კონვენციის სისტემაში რეგისტრირებული „ეროვნულ დონეზე განსაზღვრული წვლილის“ დოკუმენტი	შესრულებული: „ეროვნულ დონეზე განსაზღვრული წვლილის“ დოკუმენტი რეგისტრირებულია კლიმატის ცვლილების შესახებ გაეროს ჩარჩო კონვენციის სისტემაში
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

		სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
შესრულების შეფასება	რეიტინგი	X				
		განხორციელებს პროცესი ჯერ არ დაწყებულია	განხორციელებს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელებს პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი					X

ქმედება 10.1.4: გრძელვადიანი, 2050 წლამდე პერიოდისთვის „დაბალემისიანი განვითარების სტრატეგიის მომზადება“

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

ქმედების მიზანი: გაეროს კლიმატის ცვლილების ჩარჩო კონვენციის მხარეთა კონფერენციის გადაწყვეტილებით ქვეყნები შეთანხმდნენ კლიმატის ცვლილების გრძელვადიანი ხედვების

ჩამოყალიბების საჭიროებაზე. ასევე, საქართველო-ევროკავშირის შორის ასოცირების დღის წესრიგით მხარდაჭერილია აღნიშნული საკითხი. საქართველოს გრძელვადიანი 2050 წლამდე პერიოდისათვის დაბალემისიანი განვითარების სტრატეგიის მიზანია გაღრმავდეს კლიმატკონივრული ეკონომიკური განვითარების კურსი საქართველოში.

განხორციელებული ღონისძიებები:

2021 წელს მომზადდა გრძელვადიანი 2050 წ. დაბალემისიანი განვითარების სტრატეგიის კონცეფციის სამუშაო ვერსია, რომელიც დაგზავნილ იქნა სხვადასხვა უწყებებში და მიღებული შენიშვნები აისახა დოკუმენტში.

2021 წლის ნოემბრის თვეში გაიმართა საჯარო შეხვედრა (ონლაინ ფორმატში) გრძელვადიანი 2050 წ. დაბალემისიანი განვითარების სტრატეგიის კონცეფციის განხილვის მიზნით, რომელშიც მონაწილეობა მიიღო სხვადასხვა დაინტერესებულმა მხარეებმა - სახელმწიფო უწყებების, აკადემიური წრეებისა და კერძო სექტორის წარმომადგენლებმა.

გრძელვადიანი 2050 წ. დაბალემისიანი განვითარების სტრატეგიის საქართველოს მთავრობის წინაშე დასამტკიცებლად წარდგენა დაგეგმილია 2022 წლის პირველ ნახევარში.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება უმეტესწილად შესრულებულია - 2021 შემუშავდა გრძელვადიანი 2050 წ. დაბალემისიანი განვითარების სტრატეგიის კონცეფციის სამუშაო ვერსია.

ამოცანა 10.1 სათბური აირების ემისიების შემცირების წინაპირობების შექმნა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 10.1.4.: გრძელვადიანი, 2050 წლამდე პერიოდისთვის „დაბალემისიანი განვითარების სტრატეგიის კონცეფციის მომზადება“
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო გარემოსა და კლიმატის ცვლილების დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021

შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: გრძელვადიანი „დაბალემისიანი განვითარების სტრატეგიის კონცეფციის დოკუმენტი“ მოწონებულია საკოორდინაციო კომიტეტის მიერ	შესრულებული: შემუშავდა „დაბალემისიანი განვითარების სტრატეგიის კონცეფციის დოკუმენტის“ სამუშაო ვერსია
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

		სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
შესრულების შეფასება	რეიტინგი		X			
		განხორციელებული პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელებული პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელებული პროცესი შეჩერებულია	განხორციელებული პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელებული პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი		X			

ქმედება 10.1.6: ევროკავშირის ინიციატივა "მერების შეთანხმების" ხელმოწერი ქალაქების მიერ მდგრადი ენერგეტიკული სამოქმედო გეგმების მომზადება

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

ქმედების მიზანი: საქართველო მხარს უჭერს ევროკავშირის ინიციატივის „მერების შეთანხმების“ განხორციელებას. ამ დროისთვის 23 მუნიციპალიტეტი არის შეთანხმების მხარე - აქედან 11-მა მუნიციპალიტეტმა დამატებით ხელი მოაწერა ინიციატივას „მერების შეთანხმებას კლიმატისა და ენერგეტიკისთვის“ (CoMCE). მათ აიღეს 2020 წლისთვის სათბურის აირების ემისიების 20 %-ით შემცირების ვალდებულება, რაც მეტია საბაზისო დონის – „ტრადიციული ბიზნესის“ სცენარით - განსაზღვრულ მნიშვნელობასთან შედარებით. სამინისტრო თანამშრომლობს სხვა ადგილობრივ მუნიციპალიტეტებთანაც, რათა მათ CoMCE-ის შესაბამისად აიღონ და განახორციელონ განახლებული ვალდებულებები სათბური გაზების გაფრქვევების შესამცირებლად.

საქართველოს მუნიციპალიტეტების „მერების შეთანხმებასთან“ მიერთების შედეგად ერთი მხრივ ადგილობრივმა ხელისუფლებამ მიიღო ინფორმაცია და გამოცდილება იმასთან დაკავშირებით, თუ როგორ უნდა მოხდეს კლიმატის ცვლილების სფეროს ეროვნული მიზნების ასახვა ადგილობრივ სამოქმედო გეგმებში, ხოლო მეორე მხრივ, მუნიციპალიტეტების მიერ კლიმატის ცვლილების შერბილებასთან დაკავშირებით შემოთავაზებული მიზნები და საჭიროებები აისახა კლიმატის ცვლილებასთან დაკავშირებულ ეროვნულ სტრატეგიებში.

განხორციელებული ღონისძიებები:

2021 წლის მონაცემებით ევროკავშირის ინიციატივა მერების შეთანხმებას მიერთებულია საქართველოს 24 ქალაქი. გარდა ამისა, მერების შეთანხმების სამდივნოს მიერ დამტკიცდა 10 მდგრადი ენერგეტიკული სამოქმედო გეგმა.

თუმცა 2020 წლიდან დაიწყო „მერების შეთანხმების“ მე-2 ეტაპი, რომელიც მდგრადი ენერგეტიკული სამოქმედო გეგმების ნაცვლად ითვალისწინებს ენერგეტიკისა და კლიმატის ინტეგრირებული სამოქმედო გეგმის (რომელიც მოიცავს როგორც ემისიების მიტიგაციის, ასევე კლიმატის ცვლილებასთან ადაპტაციის ქმედებებს) შემუშავებას.

2021 წელს 19-მა ქალაქმა, დონორების დახმარებითა და საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს კოორდინაციით, დაიწყო ენერგეტიკისა და კლიმატის ინტეგრირებული სამოქმედო გეგმების შემუშავება.

გარდა ამისა, აღნიშნული სამოქმედო გეგმების ჰარმონიზაციის და შემდგომი მონოტორინგისთვის შეიქმნა ონლაინ პლატფორმა, სადაც მოხდება აღნიშნული სამოქმედო გეგმების ატვირთვა და მათი განხორციელების ანგარიშების მომზადება.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება სრულად შესრულდა - ინციატივაში ჩართული ქალაქების მიერ შემუშავდა მდგრადი ენერგეტიკული სამოქმედო გეგმები, რომლებიც დამტკიცდა „მერების შეთანხმების“ სამდივნოს მიერ. ხოლო 2020 წლიდან დაწყებულ ინიციატივის მე-2 ეტაპს შეუერთდა საქართველოს კიდევ რამდენიმე ქალაქი. აქედან 19 ქალაქმა, საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროსა და კავკასიის გარემოსდაცვითი რეგიონალური ცენტრის კოორდინაციით დაიწყო ახალი, ენერგეტიკისა და კლიმატის ინტეგრირებული სამოქმედო გეგმების შემუშავება.

ქმედება არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ხორციელდება დონორის გრანტით.

ამოცანა 10.1 სათბური აირების ემისიების შემცირების წინაპირობების შექმნა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 10.1.6.: ევროკავშირის ინიციატივა "მერების შეთანხმების" ხელმომწერი ქალაქების მიერ მდგრადი ენერგეტიკული სამოქმედო გეგმების მომზადება
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო გარემოსა და კლიმატის ცვლილების დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021

შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: მდგრადი ენერგეტიკული სამოქმედო გეგმები დამტკიცებულია "მერების შეთანხმების" სამდივნოს მიერ	შესრულებული: მდგრადი ენერგეტიკული სამოქმედო გეგმები დამტკიცებულია. 2020 წლიდან დაიწყო ინიციატივის მე-2 ეტაპი
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
რეიტინგი	X				

შესრულებების შეფასება	განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
სტატუსი		X			

ქმედება 10.1.7: ბათუმსა და ქუთაისში „მწვანე ქალაქების განვითარების პროგრამის“ განხორციელება

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

ქმედების მიზანი: მიმდინარეობს პროექტი „მწვანე ქალაქები ინტეგრირებული მდგრადი ტრანსპორტი ქალაქ ბათუმისა და აჭარის რეგიონისათვის (ISTBAR).“ ასევე, მომზადდა პროექტი „მწვანე ქალაქები,“ რომელიც დააფინანსა კლიმატის მწვანე ფონდმა. პროექტის განმახორციელებელი არის ევროპის რეკონსტრუქციისა და განვითარების ბანკი (EBRD) და იგი მოიცავს 9 ქვეყანას, მათ შორის საქართველოს.

აღნიშნული პროექტების მიზანია საქართველოს მსხვილ ქალაქებში დაინერგოს კლიმატგონივრული ტექნოლოგიები და გაუმჯობესდეს ურბანული სერვისები.

განხორციელებული ღონისძიებები:

„მწვანე ქალაქების განვითარების პროგრამა“ ქალაქ ბათუმისთვის დასრულდა 2020 წელს. აღნიშნული პროექტი პარალელურად უნდა განხორციელდებოდა ქალაქ ქუთაისშიც, მაგრამ რიგი მიზეზების გამო აღნიშნული პროექტის გახორციელება მნიშვნელოვნად შეფერხდა. 2021 წელს მომზადდა ახალი საპროექტო წინადადება ქუთაისის მწვანე განვითარების კუთხით და წარედგინა გლობალურ გარემოსდაცვით ფონდს (GEF).

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება უმეტესწილად შესრულდა. ქალაქ ქუთაისში დაგეგმილი ღონისძიებები არ განხორციელებულა, თუმცა მომზადდა ახალი საპროექტო წინადადება ქუთაისის მწვანე განვითარების კუთხით.

ქმედება არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ხორციელდება დონორის გრანტით.

ამოცანა 10.1 სათბური აირების ემისიების შემცირების წინაპირობების შექმნა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 10.1.7.: ბათუმსა და ქუთაისში "მწვანე ქალაქების განვითარების პროგრამის" განხორციელება
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო გარემოსა და კლიმატის ცვლილების დეპარტამენტი

საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021
-----------------------------------	-------------------------

შესრულების ინდიკატორები	
<p>დაგეგმილი:</p> <p>ბათუმსა და ქუთაისში „მწვანე ქალაქების განვითარების“ პროგრამებით“ გათვალისწინებული შედეგები: მწვანე საფარის ზრდა, კლიმატდამზოგი სატრანსპორტო სისტემის განვითარება, და სხვა პროცენტებში)</p> <p>შემუშავებული:</p> <p>მდგრადი ურბანული ტრანსპორტის ეროვნული სტრატეგია და პოლიტიკის ჩარჩო დოკუმენტი</p> <p>სათბურის აირების ემისიების შემცირება ათასი ტონა CO2-ის ექვივალენტებში</p>	<p>შესრულებული:</p> <p>ბათუმში მოხდა სატრანსპორტო ქსელის ოპტიმიზაცია - შემცირდა ყოველდღიურად ქალაქის მიერ დამტკიცებულ სამარშრუტო ხაზებზე დაშვებული მირკოავტობუსების რაოდენობა 40%-ით</p> <p>დამტკიცდა ბათუმის მდგრადი ურბანული გადაადგილების სამოქმედო გეგმა</p>
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
რეიტინგი		X			
შესრულების შეფასება	განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელები ს პროცესი შეჩერებულია	განხორციელები ს პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
სტატუსი		X			

ამოცანა 10.2 ქვეყნის საადაპტაციო პოტენციალის გაზრდა

ქმედება 10.2.1: ქვეყნის მასშტაბით ბუნებრივი საფრთხეების ადრეული გაფრთხილების სისტემის დანერგვა

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

ქმედების მიზანი: კლიმატის მწვანე ფონდის (27 მლნ აშშ დოლარის) და შვეიცარიის განვითარების სააგენტოს (5 მლნ აშშ დოლარის) მიერ ფინანსდება პროექტი - „მრავალმხრივი

საფრთხეების ადრეული გაფრთხილების სისტემის გაფართოება და კლიმატთან დაკავშირებული ინფორმაციის გამოყენება საქართველოში”, პროექტის განხორციელების შედეგად გაფართოვდება ჰიდრომეტეოროლოგიური დაკვირვების ქსელი მთელი ქვეყნის მასშტაბით, დაინერგება ადრეული შეტყობინების ეროვნული სისტემა და გაძლიერდება მოდელირების შესაძლებლობები.

განხორციელებული ღონისძიებები:

2021 წელს გრძელდებოდა ჰიდრომეტეოროლოგიური დაკვირვების ქსელის გაფართოება. შეძენილ იქნა აღნიშნული ქსელის გამართვისთვის საჭირო მოწყობილობების დაახლოებით 50 % (89 სხვადასხვა მოწყობილობა) და გადაეცა სსიპ გარემოს ეროვნულ სააგენტოს.

ასევე ამუშავდა ახალი, მაღალი სიჩქარის მქონე კომპიუტერი, რომელიც მნიშვნელოვნად გააადვილებს ინფორმაციის შეკრებას, დამუშავება/ანალიზსა და მოდელირებას.

გარემოს ეროვნულმა სააგენტომ კიკეთში განათავსა ამინდის რადარი. სააგენტოს ასევე გადაეცა დრონი, რაც გააადვილებს კატასტროფების რუკების შექმნას. შემუშავდა ქარბუქისა და სეტყვის ინტენსიურობისა და ალბათობის ეროვნული დონის რუკები. მომზადდა ეროვნული მოდელი გვალვისთვის.

თითქმის დასრულდა წყალდიდობის, მეწყერის, ღვარცოფისა და თოვლის ზვავის საშიშროების რუკების შემუშავება სუფსის, კინტრიშისა და ნატანების აუზებისთვის.

მიმდინარეობდა წყალდიდობების პროგნოზირების სისტემის ჩამოყალიბება და მნიშვნელოვნად განახლდა მეტეოროლოგიური პროგნოზირების სისტემა.

სერიოზული სამუშაოები ჩატარდა ცნობიერების ამაღლების კუთხით, როგორც ეროვნულ, ისე ადგილობრივ დონეზე - ჩატარდა საინფორმაციო კამპანიები ბუნებრივი კატასტროფებისა და მათგან გამოწვეული ზარალის შესახებ. ცნობიერების ამაღლების მიზნით შესაბამისი ტრენინგები და შეხვედრები ჩატარდა სკოლებსა და უმაღლეს სასწავლებლებში, გაიმართა შეხვედრები ადგილობრივ თემებთან და არასამთავრობო სექტორის წარმომადგენლებთან - თან ეს ყველაფერი მაქსიმალურად შუქდებოდა მასმედიის საშუალებით.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება

ქმედების შესრულების ვადაა 2017-2025 წლები. ქმედება ნაწილობრივ შესრულებულია, მაგრამ ის, რაც დაგეგმილი იყო 2021 წლის ჩათვლით, დიდ წილად შესრულდა.

ქმედება თანადაფინანსებულია კლიმატის მწვანე ფონდის მიერ 27 მლნ აშშ დოლარის ოდენობის გრანტით, შვეიცარიის განვითარებისა და თანამშრომლობის სააგენტოს მიერ 5 მლნ აშშ დოლარის ოდენობის გრანტით და საქართველოს მთავრობის თანადაფინანსებით 38 მლნ აშშ დოლარით.

ამოცანა 10.2 ქვეყნის საადაპტაციო პოტენციალის გაზრდა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 10.2.1.: ქვეყნის მასშტაბით ბუნებრივი საფრთხეების ადრეული გაფრთხილების სისტემის დანერგვა
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო გარემოსა და კლიმატის ცვლილების დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021

შესრულების ინდიკატორები	
<p>დაგეგმილი:</p> <p>1. გაუმჯობესებული ჰიდრომეტეოროლოგიური და აგრომეტეოროლოგიური ქსელი</p> <p>2. მომზადებული წყალმომარაგების საფრთხისა და რისკის რუკები</p> <p>3. მომზადებული და ქვეყნის მასშტაბით დანერგილია ადრეული გაფრთხილების სისტემა</p> <p>4. განხორციელებული წყალმომარაგებისგან დამცავი სტრუქტურული და არასტრუქტურული ღონისძიებები (მდინარეების ნაპირებზე გაბიონები, ქვყარილები, მდინარეთა ჭალებში აგრო-ტყეები და სხვა)</p>	<p>შესრულებული:</p> <p>1. ჰიდრომეტეოროლოგიური და აგრომეტეოროლოგიური ქსელი გაუმჯობესებულია;</p> <p>2. წყალმომარაგების საფრთხისა და რისკის რუკების შედგენა დაწყებულია;</p> <p>3. არ შესრულდა;</p> <p>4. ნაწილობრივ შესრულდა.</p>
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

		სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
შესრულების შეფასება	რეიტინგი			X		
		განხორციელებული პროცესი ჯერ არ დაწყებულია	განხორციელებული პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელებული პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელებული პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელებული პროცესი დასრულებულია

	სტატუსი		X			
--	---------	--	---	--	--	--

ქმედება 10.2.2: კლიმატის ცვლილებასთან ადაპტაციის ეროვნული გეგმის მომზადება

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

ქმედების მიზანი: კლიმატის ცვლილებასთან ადაპტაციის ეროვნული გეგმის მიზანია ქვეყნის კლიმატის ცვლილებისადმი მოწყვლადობის შეფასება, გრძელვადიანი და საშუალოვადიანი საჭიროებების განსაზღვრა და გამოვლენილი საჭიროებებისა და პრობლემების აღმოსაფხვრელად სტრატეგიებისა და პროგრამების შემუშავება.

განხორციელებული ღონისძიებები:

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრომ, გაეროს გარემოსდაცვით პროგრამასთან ერთად, კლიმატის მწვანე ფონდში დასაფინანსებლად შეიტანა ეროვნული ადაპტაციის გეგმის შემუშავების საპროექტო განაცხადი. აღნიშნულმა განაცხადმა კლიმატის მწვანე ფონდში შემოწმების რამდენიმე ეტაპი გაიარა და გამოყოფილია პროექტის შემუშავებისთვის საჭირო ფინანსური რესურსები, თუმცა პროექტი ჯერ მანც არ არის დამტკიცებული.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება არ შესრულებულა.

ქმედება არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ხორციელდება დონორის გრანტით.

ამოცანა 10.2 ქვეყნის საადაპტაციო პოტენციალის გაზრდა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 10.2.2.: კლიმატის ცვლილებასთან ადაპტაციის ეროვნული გეგმის მომზადება
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო გარემოსა და კლიმატის ცვლილების დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021

შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: დამტკიცებული კლიმატის ცვლილებასთან ადაპტაციის ეროვნული გეგმა	შესრულებული: არ შესრულდა
ბიუჯეტი	

საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -
---------------	---------------

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
შესრულების შეფასება				X	
რეიტინგი					
სტატუსი	X				
	განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელები ს პროცესი შეჩერებულია	განხორციელები ს პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელები ს პროცესი დასრულებულია

ამოცანა 10.3 კლიმატის ცვლილების შესახებ გაეროს ჩარჩო კონვენციისადმი ანგარიშგების ვალდებულების შესრულება

ქმედება 10.3.2: კლიმატის ცვლილების შესახებ გაეროს ჩარჩო კონვენციისადმი „საქართველოს მე-4 ეროვნული შეტყობინების“ მომზადება

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

ქმედების მიზანი: კლიმატის ცვლილების შესახებ გაეროს ჩარჩო კონვენციისადმი საქართველოს მე-4 ეროვნული შეტყობინების მიზანია ინფორმაციის განახლება სათბური გაზების გაფრქვევებისა და ქვეყნის საადაპტაციო მდგომარეობის შესახებ და კონვენციით ნაკისრი ვალდებულების შესრულება ანგარიშგების მიმართულებით.

განხორციელებული ღონისძიებები:

2021 წელს მომზადდა გაეროს კლიმატის ცვლილების ჩარჩო კონვენციის მიმართ მეოთხე ეროვნული შეტყობინების ანგარიში.

დოკუმენტი შედგება ხუთი ნაწილისაგან: ეროვნული გარემოებები, სათბურის აირების ინვენტარიზაციის ანგარიში, შერბილების პოლიტიკა, მოწყვლადობა და ადაპტაცია; ასევე მოცემულია ინფორმაცია კლიმატის ცვლილების ეკონომიკური, სოციალური და გარემოსდაცვითი მიმართულებების ინტეგრირების, ორმხრივი შეთანხმებების, კლიმატის ცვლილებისათვის რელევანტური კვლევების, კლიმატის ცვლილებასთან დაკავშირებული პოლიტიკის დოკუმენტებისა და შემდგომი საჭიროებების შესახებ. მეოთხე ეროვნული შეტყობინების ანგარიში გაეროს კლიმატის ცვლილების ჩარჩო კონვენციის სამდივნოს წარედგინა 2021 წლის 5 აპრილს და ის განთავსებულია კონვენციის ვებ-გვერდზე.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება სრულად შესრულდა. მეოთხე ეროვნული შეტყობინების ანგარიში შემუშავდა, წარედგინა გაეროს კლიმატის ცვლილების ჩარჩო კონვენციის სამდივნოს და განთავსდა აღნიშნული სამდივნოს ვებ-გვერდზე.

ამოცანა 10.3 კლიმატის ცვლილების შესახებ გაეროს ჩარჩო კონვენციისადმი ანგარიშგების ვალდებულების შესრულება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 10.3.2.: კლიმატის ცვლილების შესახებ გაეროს ჩარჩო კონვენციისადმი „საქართველოს მე-4 ეროვნული შეტყობინების“ მომზადება
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო გარემოსა და კლიმატის ცვლილების დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021

შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: კლიმატის ცვლილების შესახებ გაეროს ჩარჩო კონვენციის მიერ მიღებულია და ვებ-გვერდზე განთავსებულია „საქართველოს მე-4 ეროვნული შეტყობინების“ დოკუმენტი	შესრულებული: კლიმატის ცვლილების შესახებ გაეროს ჩარჩო კონვენციამ მიიღო და ვებ-გვერდზე განთავსდა „საქართველოს მე-4 ეროვნული შეტყობინების“ დოკუმენტი
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

შესრულების შეფასება	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
რეიტინგი	X				
	განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელები ს პროცესი შეჩერებულია	განხორციელები ს პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
სტატუსი					X

ქმედება 10.3.3: კლიმატის ცვლილების შესახებ გაეროს ჩარჩოს კონვენციისადმი საქართველოს მე-3 „ორწლიანი განახლებული ანგარიშის“ მომზადება

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

ქმედების მიზანი: კლიმატის ცვლილების შესახებ გაეროს ჩარჩო კონვენციისადმი საქართველოს მე-2 ორწლიანი განახლებული ანგარიშის მიზანია ინფორმაციის განახლება სათბური გაზების გაფრქვევების შესახებ და კონვენციით ნაკისრი ვალდებულების შესრულება ანგარიშგების მიმართულებით.

განხორციელებული ღონისძიებები:

კლიმატის ცვლილების შესახებ გაეროს ჩარჩო კონვენციისადმი ორწლიანი განახლებული ანგარიშების მომზადება იყო ნებაყოფლობითი და არ წარმოადგენდა ვალდებულებას. ამის მიუხედავად, საქართველო გეგმავდა მე-2 ორწლიანი ანგარიშის მომზადებას, მაგრამ შეიცვალა კონვენციის მიდგომა აღნიშნული საკითხის მიმართ - 2021 წელს მიღებული გადაწყვეტილებით ორწლიური ანგარიშების მომზადების მაგივრად კონვენციას მიერთებულ ქვეყნებს დაევალით ორწლიური გამჭვირვალობის ანგარიშის (BTR) მომზადება, რაც უკვე კონვენციის ვალდებულებად იქცა და ამ ანგარიშის ჩაბარების ვადად განისაზღვრა 2024 წელი. აღნიშნულიდან გამომდინარე, მით უმეტეს BTR-ის შემუშავების ვადების გათვალისწინებით, სამინისტრომ მიიღო გადაწყვეტილება უარი ეთქვა ორწლიანი განახლებული ანგარიშის მომზადებაზე და კონცენტრირება მოახდინა BTR-ის შემუშავებაზე.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება არ შესრულდა.

ქმედება არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან - მისი შესრულება შეწყვეტილია.

ამოცანა 10.3 კლიმატის ცვლილების შესახებ გაეროს ჩარჩო კონვენციისადმი ანგარიშგების ვალდებულების შესრულება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 10.3.3.: კლიმატის ცვლილების შესახებ გაეროს ჩარჩოს კონვენციისადმი საქართველოს მე-3 „ორწლიანი განახლებული ანგარიშის“ მომზადება
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო გარემოსა და კლიმატის ცვლილების დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021

შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: კლიმატის ცვლილების შესახებ გაეროს ჩარჩო კონვენციის მიერ მიღებულია და ვებ-გვერდზე განთავსებულია საქართველოს მე-3 "ორწლიანი განახლებული ანგარიშის" დოკუმენტი	შესრულებული: ქმედების გაანხორციელება შეწყვეტილია
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

		სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
შესრულების შეფასება	რეიტინგი				X	
		განხორციელებული პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელებული პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელებული პროცესი შეჩერებულია	განხორციელებული პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი				X	

თავი 11: ბუნებრივი საფრთხეების რისკების მართვა

თავი 11 - ბუნებრივი საფრთხეების რისკების მართვა - ჯამში მოიცავს 1 ამოცანას, ხოლო 2021 წელს მიმდინარეობდა 5 ქმედების განხორციელება, ამოცანის მიზანია ბუნებრივი საფრთხეების იდენტიფიკაციის, რისკების შეფასების/ანალიზის, პრევენციისა და მონიტორინგის სისტემის სრულყოფა.

ქმედებების უმეტესობა სრულდებოდა დონორ(ებ)ის დახმარებით ან არსებული საბიუჯეტო რესურსებით, მთლიანობაში, 2021 წელს ქმედებათა შესრულების ჯამურმა დანახარჯებმა 4,557,702.26 ლარი შეადგინდა.

მე 11 თავის ამოცანების მიზნების მისაღწევად განხორციელებული ქმედებების შედეგად, 2021 წლის განმავლობაში:

- ⇒ გამოიცა კახეთის და მცხეთა-მთიანეთის მხარეების გეოლოგიური რუკები (ფურცლები: ახმეტა K-38-XVI; ყვარელი K-38-XVII და მახისმაღალი K-38-X), შესაბამისი ანგარიშით;
- ⇒ შემუშავდა გვალვის კარტირებისა და მონიტორინგის სისტემის მეთოდოლოგია;
- ⇒ განხორციელდა ნალექის სატელიტური მონაცემების შემოწმება მიწისპირა დაკვირვებების მიმართ;
- ⇒ განხორციელდა მიწის ზედაპირის მოდელის (LSM) ინსტალაცია და გაშვების სამუშაოები.

2021 წელს ქმედებათა შესრულების ჯამურმა დანახარჯი სახელმწიფო ბიუჯეტიდან 4,557,702.26 ლარს შეადგენს

ამოცანა 11.1 საფრთხეების იდენტიფიკაციის, რისკების შეფასების/ანალიზის, პრევენციისა და მონიტორინგის სისტემების სრულყოფა

ქმედება 11.1.1: წყალდიდობებისა და წყალმოვარდნების რისკების შეფასებისა და მართვის სისტემების დანერგვა

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო; სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტო

ქმედების მიზანი: წყალდიდობები და წყალმოვარდნები საქართველოს თითქმის ყველა მდინარისთვის არის დამახასიათებელი, რომელსაც დიდი ეკონომიკური ზარალი მოაქვს და ხშირად ადამიანური მსხვერპლითაც მთავრდება. აქედან გამომდინარე, მნიშვნელოვანია აღნიშნული სტიქიური მოვლენების რისკების ქვეშ მყოფი ზონების იდენტიფიკაცია და აღნიშნული ზონებისთვის ამ რისკების შემცირებისა და მზადდონის გეგმების შემუშავება.

განხორციელებული ღონისძიებები:

პროექტის „კლიმატის ცვლილებისადმი ადაპტაციის შესაძლებლობების გაძლიერება საქართველოში“ (GCF, UNDP/SDC) მხარდაჭერის ფარგლებში დამუშავდა 2019 წელს სავლე სამუშაოების დროს შეგროვებული ინფორმაცია მდ. სუფსა, ნატანებისა და კინტრიშის აუზებისათვის, რომელიც გამოყენებულ იქნება ჰიდრომეტეოროლოგიური საფრთხეების რუკების მომზადების პროცესში; ამავე აუზებისათვის მიმდინარეობდა ჰიდროლოგიური და ჰიდრაულიკური მოდელირების განხორციელება, რომელიც დასრულდება 2022 წელს. აგრეთვე, 2021 წელს მდ. მტკვრის მარჯვენა შენაკადების, აბაშისწყლის, ყვრილას, ტეხურის, ცხენისწყლის და აჭარისწყალი-ჭოროხის მდინარეთა აუზებში განხორციელდა სავლე სამუშაოები, აიგემა მდინარეთა ჭალა-კალაპოტები. ჯამში გადაღებულ იქნა 1514 განივი კვეთი.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ამოცანა 11.1 საფრთხეების იდენტიფიკაციის, რისკების შეფასების/ანალიზის, პრევენციისა და მონიტორინგის სისტემების სრულყოფა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 11.1.1.: წყალდიდობებისა და წყალმოვარდნების რისკების შეფასებისა და მართვის სისტემების დანერგვა
პასუხისმგებელი უწყება:	სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021
შესრულების ინდიკატორები	
<p>დაგეგმილი:</p> <p>წყალდიდობების რისკის ქვეშ მყოფი იდენტიფიცირებული ზონები</p> <p>წყალდიდობებისა და წყალმოვარდნების შეფასებული რისკები</p> <p>წყალდიდობების რისკის ქვეშ მყოფი ზონებისთვის წყალდიდობებისა და წყალმოვარდნების რისკების შემცირებისა და მზადყოფნის მომზადებული გეგმა</p>	<p>შესრულებული:</p> <p>პროექტის „კლიმატის ცვლილებისადმი ადაპტაციის შესაძლებლობების გაძლიერება საქართველოში“ (GCF, UNDP/SDC) ფარგლებში გაეროს განვითარების პროგრამასთან განახლებული ხელშეკრულებით განხორციელდა სავლე სამუშაოები თბილისში მდ. მტკვრის მარჯვენა შენაკადების, აბაშისწყლის, ყვრილას, ტეხურის, ცხენისწყლისა და აჭარისწყალი-ჭოროხის მდინარეთა აუზებში, სადაც ჯამში გადაღებულია 1514 განივი კვეთი.</p>
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: 7,000 ლარი	ფაქტობრივი: 3,567,906.59 ლარი

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
რეიტინგი			X		

შესრულ ების შეფასება		განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელებ ის პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელებ ის პროცესი შეჩერებულია	განხორციელებ ის პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი		x			

ქმედება 11.1.2: ქალაქ თბილისის გეოლოგიური მონიტორინგის სისტემის განახლება

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო; სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტო

ქმედების მიზანი: საჭიროა ქ. თბილისში გეოლოგიური საფრთხეების ზონების იდენტიფიცირება, გეოლოგიური საფრთხეების შესახებ დეტალური მონაცემების შეგროვება და დედაქალაქის გეოლოგიური მონიტორინგის სისტემის თანდათანობითი გაუმჯობესება.

განხორციელებული ღონისძიებები:

- გეოლოგიური საფრთხეების განახლებული GIS მონაცემთა ბაზები;
- გეოლოგიური საფრთხეების განახლებული კატალოგი/კადასტრი;
- ქ. თბილისში იდენტიფიცირებული გეოლოგიური საფრთხეები.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

2021 წელს ქ. თბილისის ტერიტორიაზე გეოლოგიური საფრთხეების იდენტიფიცირების მიზნით განხორციელდა სავლე გეოლოგიური კვლევები; მომზადდა/განახლდა გეოლოგიური საფრთხეების GIS მონაცემთა ბაზა და კატალოგი/კადასტრი.

ამოცანა 11.1 საფრთხეების იდენტიფიკაციის, რისკების შეფასების/ანალიზის, პრევენციისა და მონიტორინგის სისტემების სრულყოფა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 11.1.2.: ქალაქ თბილისის გეოლოგიური მონიტორინგის სისტემის განახლება
პასუხისმგებელი უწყება:	სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: გეოლოგიური საფრთხეების GIS მონაცემთა ბაზის განახლება; გეოლოგიური საფრთხეების კატალოგი/კადასტრის განახლება ქ. თბილისში გეოლოგიური საფრთხეების იდენტიფიცირება	შესრულებული: • გეოლოგიური საფრთხეების განახლებული GIS მონაცემთა ბაზები; • გეოლოგიური საფრთხეების განახლებული კატალოგი/კადასტრი; • ქ. თბილისში იდენტიფიცირებული გეოლოგიური საფრთხეები.
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: 38,400 ლარი	ფაქტობრივი: 10,652 ლარი

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
რეიტინგი	X				

შესრულების შეფასება	განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
სტატუსი		x			

ქმედება 11.1.3: საქართველოს ტერიტორიის გეოლოგიური საფრთხეების ზონირების მსხვილმასშტაბიანი GIS რუკების მომზადება

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო; სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტო

ქმედების მიზანი: საქართველოს ერთიანი, გეოლოგიური საფრთხეების ზონირებული GIS რუკების მომზადება, სადაც იდენტიფიცირებული იქნება გეოლოგიური პროცესები (როგორცაა მეწყერი, ღვარცოფი, ქვაცვენა და ა.შ.) და ამის საფუძველზე შესაძლებელი იქნება ბუნებრივი კატასტროფების რისკების პრევენციის ღონისძიებების დაგეგმვა.

განხორციელებული ღონისძიებები:

- გამოიცა საინფორმაციო ბიულეტენი „საქართველოში 2020 წელს სტიქიური გეოლოგიური პროცესების განვითარების შედეგები და პროგნოზი 2021 წლისთვის“;
- მხარების მუნიციპალიტეტებიდან და ცალკეული მოქალაქეებისგან შემოსული წერილების საფუძველზე, შედგენილი იქნა 406 ვიზუალური საინჟინრო-გეოლოგიური დასკვნა, სადაც შეფასებულია 787 დასახლებულ პუნქტში მცხოვრები 1268 მოსახლის (კომლი) საცხოვრებელი სახლის, საკარმიდამო მიწის ნაკვეთის და მიმდებარე ტერიტორიის გეოდინამიკური მდგომარეობა, საშიშროების რისკის განსაზღვრით და შესაბამისი რეკომენდაციებით, გადაუდებელი ღონისძიებების გატარების მიზნით;
- სტიქიური გეოლოგიური (მეწყერი, ღვარცოფი, კლდეზავ-ქვათაცვენა და სხვა) პროცესების შეფასების მიზნით საქართველოს ყველა მხარეში განხორციელდა ყოველწლიური გეოლოგიური მონიტორინგი, შეფასებულია 1477 დასახლებული პუნქტი;
- განხორციელდა ვიზუალური საინჟინრო-გეოლოგიური კვლევები და სხვადასხვა უწყებებიდან შემოსული წერილების საფუძველზე მომზადდა 46 დასკვნა, სადაც შეფასებულია ინფრასტრუქტურული ობიექტების, საინჟინრო ნაგებობების, დამაბული უბნების გეოდინამიკური და გეოეკოლოგიური მდგომარეობა;
- ხელშეკრულების საფუძველზე (ფასიანი მომსახურება) ჩატარებული მიწის ნაკვეთების საკონსულტაციო გეოლოგიური კვლევები და მომზადებული 4 ვიზუალური საინჟინრო-გეოლოგიური დასკვნა;
- საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს „ცხელი ხაზით“ და 112-ით შემოსული იყო 97 ინფორმაცია. მოწოდებული ინფორმაციით სააგენტოს გეოლოგები ფორს-მაჟორულ ვითარებაში ახდენენ სიტუაციის შეფასებას და ადგილზე სახავენ გადაუდებელ პალიატიურ ღონისძიებებს, ხოლო შემდეგ სათანადო დასკვნებს უზრუნველყოფენ შესაბამის უწყებებს;
- განხორციელდა გზმ ანგარიშების, საინჟინრო ობიექტების საპროექტო დოკუმენტაციის და გარემოსდაცვით სფეროში კანონმდებლობის ხაზით მიღებული დოკუმენტების

გეოლოგიური ნაწილის რეცენზირება, რის საფუძველზეც შენიშვნების, საექსპერტო დასკვნების, კომენტარების და სხვა სახით შედგენილი იქნა **286** დოკუმენტი;

- პროექტის „კლიმატის ცვლილებისადმი ადაპტაციის შესაძლებლობების გაძლიერება საქართველოში“ (GCF, UNDP/SDC) ფარგლებში მდ. ენგურის, მდ. ხობისწყლის და მდ. მტკვრის (თბილისი, მარჯვენა სანაპირო) აუზებისთვის მომზადდა გეოლოგიური საფრთხეების GIS მონაცემთა ბაზა, კატალოგი/კადასტრი;
- პროექტის „კლიმატის ცვლილებისადმი ადაპტაციის შესაძლებლობების გაძლიერება საქართველოში“ (GCF, UNDP/SDC) ფარგლებში მდ. რიონის, მდ. ჭოროხი-აჭარისწყლის და მდ. მტკვრის (თბილისი, მარჯვენა სანაპირო) აუზების ტერიტორიაზე განხორციელდა საველე გეოლოგიური კვლევები სტიქიური გეოლოგიური პროცესების იდენტიფიცირების მიზნით და მიღებულ ინფორმაციაზე დაყრდნობით მიმდინარეობს მონაცემების დამუშავება;
- მდ. რიონის აუზში განხორციელებული საველე გეოლოგიური კვლევების შედეგად იდენტიფიცირებულია სხვადასხვა ტიპის **1657** გეოლოგიური პროცესი (მეწყერი - 1249, ღვარცოფი - 208, კლდეზვავ-ქვათაცვენა - 144, მდინარის ნაპირის გარეცხვა (ეროზია) – 56);
- მდ. ჭოროხი-აჭარისწყლის აუზში განხორციელებული საველე გეოლოგიური კვლევების შედეგად იდენტიფიცირებულია სხვადასხვა ტიპის **543** გეოლოგიური პროცესი (მეწყერი - 327, ღვარცოფი - 117, კლდეზვავ-ქვათაცვენა - 68, მდინარის ნაპირის გარეცხვა (ეროზია) – 31);
- მდ. მტკვრის მარჯვენა სანაპიროზე (ქ. თბილისის ფარგლებში) განხორციელებული საველე გეოლოგიური კვლევების შედეგად იდენტიფიცირებულია სხვადასხვა ტიპის **338** გეოლოგიური პროცესი (მეწყერი - 294, ღვარცოფი - 11, კლდეზვავ-ქვათაცვენა - 31, მდინარის ნაპირის გარეცხვა (ეროზია) – 2.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება ითვალისწინებდა საქართველოში გეოლოგიური პროცესების (მეწყერი, ღვარცოფი, და სხვ.) იდენტიფიცირებას, გეოლოგიური საფრთხეების ზონირების GIS რუკების და მონაცემთა ბაზების შედგენა/განახლებას და გეოლოგიური საფრთხეებისგან გამოწვეული რისკის შერბილებისა და პრევენციისთვის საჭირო ძირითადი მონაცემების დამუშავებას. საანგარიშო პერიოდში გაიზარდა დასახლებული პუნქტების გეოლოგიური მონიტორინგის არეალები; შეფასდა გეოლოგიური საფრთხის ქვეშ მყოფი მოსახლეების (კომლი) საკარმიდამო ნაკვეთები და საცხოვრებელი სახლები; მომზადდა ვიზუალური საინჟინრო-გეოლოგიური დასკვნები, შესაბამისი რეკომენდაციებით; განხორციელდა ყოველწლიური გეგმიური გეოლოგიური მონიტორინგი (გაზაფხული-შემოდგომა); გამოიცა ყოველწლიური საინფორმაციო გეოლოგიური ბიულეტენი.

ამოცანა 11.1 საფრთხეების იდენტიფიკაციის, რისკების შეფასების/ანალიზის, პრევენციისა და მონიტორინგის სისტემების სრულყოფა

ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 11.1.3.: საქართველოს ტერიტორიის გეოლოგიური საფრთხეების ზონირების მსხვილმასშტაბიანი GIS რუკების მომზადება
პასუხისმგებელი უწყება:	სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021

შესრულების ინდიკატორები

<p>დაგეგმილი:</p> <p>საქართველოში გეოლოგიური პროცესების (მეწყერი, ღვარცოფი, და სხვ.) იდენტიფიცირება;</p> <p>საველე გეოლოგიური კვლევები;</p> <p>ვიზუალური საინჟინრო-გეოლოგიური დასკვნების მომზადება;</p> <p>მოსახლეების (კომლი) საკარმიდამო ნაკვეთების და საცხოვრებელი სახლების შეფასება;</p> <p>გეოლოგიური საფრთხეების GIS მონაცემთა ბაზა და ზონირების რუკების შედგენა/განახლება;</p> <p>გეოლოგიური საფრთხეებისგან გამოწვეული რისკის შერბილებისა და პრევენციისთვის საჭირო ძირითადი მონაცემების მომზადება.</p>	<p>შესრულებული:</p> <p>გამოცემული ყოველწლიური საინფორმაციო გეოლოგიური ბიულეტენი „საქართველოში 2020 წელს სტიქიური გეოლოგიური პროცესების განვითარების შედეგები და პროგნოზი 2021 წლისთვის“;</p> <p>განხორციელებული საველე გეოლოგიური კვლევები;</p> <p>მომზადებული 406 ვიზუალური საინჟინრო-გეოლოგიური დასკვნა;</p> <p>სხვადასხვა მხარის მუნიციპალიტეტებიდან, უწყებებიდან და ცალკეული მოქალაქეებისგან შემოსული წერილების საფუძველზე შეფასებულია 787 დასახლებულ პუნქტში მცხოვრები 1268 მოსახლის (კომლი) საკარმიდამო მიწის ნაკვეთის, საცხოვრებელი სახლის, და მიმდებარე ტერიტორიის გეოდინამიკური მდგომარეობა საშიშროების რისკის განსაზღვრით და შესაბამისი რეკომენდაციებით, გადაუდებელი ღონისძიებების გატარების მიზნით;</p> <p>განხორციელდა ვიზუალური საინჟინრო-გეოლოგიური კვლევები და სხვადასხვა უწყებებიდან შემოსული წერილების საფუძველზე მომზადდა 46 დასკვნა, სადაც შეფასებულია ინფრასტრუქტურული ობიექტების, საინჟინრო ნაგებობების, დამაბული უბნების გეოდინამიკური და გეოეკოლოგიური მდგომარეობა;</p> <p>სტიქიური გეოლოგიური (მეწყერი, ღვარცოფი, კლდეზვავ-ქვათაცვენა და სხვა) პროცესების შეფასების მიზნით საქართველოს ყველა მხარეში განხორციელდა ყოველწლიური გეოლოგიური მონიტორინგი, შეფასებულია 1477 დასახლებული პუნქტი;</p> <p>შედგენილი/განახლებული გეოლოგიური საფრთხეების GIS მონაცემთა ბაზა;</p> <p>შედგენილი/განახლებული მეწყერების, ღვარცოფების და კლდეზვავ/ქვათაცვენების კატალოგი/კადასტრი.</p>
--	---

ბიუჯეტი

საპროგნოზო: 507,920 ლარი	ფაქტობრივი: 333,277 ლარი
--------------------------	--------------------------

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
შესრულების შეფასება	X				
რეიტინგი	განხორციელებული პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელებული პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელებული პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
სტატუსი		x			

ქმედება 11.1.4: გეოლოგიური რუკების მომზადება (გეოლოგიური GIS მონაცემთა ბაზა)

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო; სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტო

ქმედების მიზანი: საქართველოს გეოლოგიური GIS მონაცემთა ბაზის შექმნა.

განხორციელებული ღონისძიებები:

გამოიცა კახეთის (ახმეტა, ყვარელი) და მცხეთა-მთიანეთის (დუშეთი) მხარეების გეოლოგიური რუკების კომპლექტი შესაბამისი ანგარიშით (ფურცლები: ახმეტა K-38-XVI; ყვარელი K-38-XVII და მახისმაღალი K-38-X); მიმდინარეობდა ისტორიული მონაცემების დამუშავება და საველე გეოლოგიური კვლევები რაჭის (K-38-VIII) და ზემო იმერეთის (K-38-XIV) გეოლოგიური ფურცლებისთვის.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

2021 წელს დაგეგმილი იყო კახეთის (ახმეტა, ყვარელი) და მცხეთა-მთიანეთის (დუშეთი) მხარეების გეოლოგიური რუკების შესაბამისი გეოლოგიური ანგარიშის შედგენა/გამოცემა. ასევე რაჭის და ზემო იმერეთის მხარეებში დაგეგმილი იყო საფონდო (ისტორიული) გეოლოგიური მონაცემების დამუშავება, საველე გეოლოგიური კვლევები და მიღებულ ინფორმაციაზე დაყრდნობით მონაცემების დამუშავება/განახლება. 2021 წელს გამოიცა კახეთის (ახმეტა, ყვარელი) და მცხეთა-მთიანეთის (დუშეთი) მხარეების გეოლოგიური რუკების კომპლექტი შესაბამისი ანგარიშით (ფურცლები: ახმეტა K-38-XVI; ყვარელი K-38-XVII და მახისმაღალი K-38-X). მიმდინარეობდა რაჭის (K-38-VIII) და ზემო იმერეთის (K-38-XIV) გეოლოგიური ფურცლების ისტორიული მონაცემების დამუშავება და საველე გეოლოგიური კვლევები.

ამოცანა 11.1 საფრთხეების იდენტიფიკაციის, რისკების შეფასების/ანალიზის, პრევენციისა და მონიტორინგის სისტემების სრულყოფა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 11.1.4: გეოლოგიური რუკების მომზადება (გეოლოგიური GIS მონაცემთა ბაზა)
პასუხისმგებელი უწყება:	სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021

შესრულების ინდიკატორები						
დაგეგმილი: კახეთის და მცხეთა-მთიანეთის მხარეების გეოლოგიური რუკების (ფურცლები: ახმეტა K-38-XVI; ყვარელი K-38-XVII და მახისმაღალი K-38-X) და ანგარიში გამოცემა; გეოლოგიური რუკების კომპლექტის მომზადება (GIS რუკა); გეოლოგიური აგეგმვა (საველე გეოლოგიური კვლევები და საფონდო (ისტორიული) გეოლოგიური მონაცემების დამუშავება) რაჭის და ზემო იმერეთის მხარეებში (ფურცლები: K-38-VIII, K-38-XIV)			შესრულებული: გამოიცა კახეთის და მცხეთა-მთიანეთის მხარეების გეოლოგიური რუკები (ფურცლები: ახმეტა K-38-XVI; ყვარელი K-38-XVII და მახისმაღალი K-38-X), შესაბამისი ანგარიშით, რაჭის და ზემო იმერეთის მხარეებისთვის (ფურცლები: K-38-VIII, K-38-XIV) განხორციელდა საფონდო (ისტორიული) გეოლოგიური მონაცემების დამუშავება, საველე გეოლოგიური კვლევები; მიღებულ ინფორმაციაზე დაყრდნობით მონაცემების დამუშავება.			
ბიუჯეტი						
საპროგნოზო: 78,000 ლარი			ფაქტობრივი: 28,619.80 ლარი			
შესრულების შეფასება		სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
	რეიტინგი	X				
		განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელები ს პროცესი შეჩერებულია	განხორციელები ს პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი		x			

ქმედება 11.1.7: გვალვის მოკლევადიანი, საშუალოვადიანი და გრძელვადიანი ადრეული გაფრთხილების სისტემის შექმნა

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო; სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტო

ქმედების მიზანი: ადრეული გაფრთხილების სისტემის შექმნა უზრუნველყოფს პრევენციული ღონისძიებების დანერგვას, რაც გულისხმობს მოსახლეობის კერძოდ, ფერმერების დროულ ინფორმირებას, სასოფლო-სამეურნეო მოსავლიანობის შედეგების გაზრდის მიზნით.

განხორციელებული ღონისძიებები:

პროექტის „კლიმატის ცვლილებისადმი ადაპტაციის შესაძლებლობების გაძლიერება საქართველოში“ (GCF, UNDP/SDC) ფარგლებში გაეროს განვითარების პროგრამასთან განახლებული ხელშეკრულებით შემუშავდა გვალვის კარტირებისა და მონიტორინგის სისტემის მეთოდოლოგია.

აგრეთვე განხორციელდა ნალექის სატელიტური მონაცემების შემოწმება მიწისპირა დაკვირვებების მიმართ და მიწის ზედაპირის მოდელის (LSM) ინსტალაცია და გაშვების სამუშაოები.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ამოცანა 11.1 საფრთხეების იდენტიფიკაციის, რისკების შეფასების/ანალიზის, პრევენციისა და მონიტორინგის სისტემების სრულყოფა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 11.1.7.: გვალვის მოკლევადიანი, საშუალოვადიანი და გრძელვადიანი ადრეული გაფრთხილების სისტემის შექმნა
პასუხისმგებელი უწყება:	სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: გაცემული გაფრთხილებები/რეკომენდაციების რაოდენობა	შესრულებული: შემუშავდა გვალვის კარტირებისა და მონიტორინგის სისტემის მეთოდოლოგია; განხორციელდა ნალექის სატელიტური მონაცემების შემოწმება მიწისპირა დაკვირვებების მიმართ; განხორციელდა მიწის ზედაპირის მოდელის (LSM) ინსტალაცია და გაშვების სამუშაოები.
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: 417,900 ლარი	ფაქტობრივი: 617,246.87 ლარი

შესრულების შეფასება	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
	რეიტინგი			X	
სტატუსი	განხორციელებული პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
		x			

თავი 12: რადიაციული უსაფრთხოება

თავი 12 - რადიაციული უსაფრთხოება - ჯამში მოიცავს 3 ამოცანას, ხოლო 2021 წელს მიმდინარეობდა 4 ქმედების განხორციელება. ამოცანების მიზანია ეროვნული რადიაციული და ბირთვული კანონმდებლობის გაუმჯობესება, სექტორში უსაფრთხოების გაძლიერება, საგანმანათლებლო სისტემის გაუმჯობესება და ცნობიერების ამაღლება რადიაციული დაცვის, ბირთვული უსაფრთხოებისა და დაცულობის შესახებ.

ქმედებებს არ ჰქონდა კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვდა დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან.

მე-12 თავის ამოცანების მიზნების მისაღწევად განხორციელებული ქმედებების შედეგად, 2021 წლის განმავლობაში:

- ⇒ რადიოაქტიური ნარჩენების საცავის მიმდებარედ, მოეწყო რადიოაქტიური ნარჩენების პირველადი გადამუშავების ინფრასტრუქტურა და გადაიფუთა 100-ზე მეტი რადიოაქტიური წყარო;

⇒ 2021 წელს სააგენტოს თანამშრომლებმა მონაწილეობა მიიღეს ატომური ენერჯის საერთაშორისო სააგენტოს, თუ სხვა დონორების/ტექნიკური აღჭურვილობის მომწოდებლების მიერ ორგანიზებულ ათეულობით ღონისძიებაში.

ამოცანების განხორციელებისთვის 2021 წელს სახელმწიფოს მიერ არ იყო გამოყოფილი კონკრეტული ბიუჯეტი - ქმედებები განხორციელდა არსებული საბიუჯეტო რესურსების ფარგლებში ან დაფინანსდა დონორ(ებ)ის მიერ

ამოცანა 12.1 ეროვნული ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოების კანონმდებლობის გაუმჯობესება

ქმედება 12.1.3: რადიოაქტიური ნარჩენების განთავსების ადგილებზე უსაფრთხოების ზომების გაუმჯობესება

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო; სსიპ ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოების სააგენტო

ქმედების მიზანი: ქმედების მიზანია რადიოაქტიური ნარჩენების განთავსების ადგილებზე უსაფრთხოების ზომების გაძლიერება - როგორც აღნიშნული ნარჩენების გარემოზე ზემოქმედების მინიმუმაციის, ისე ასეთი ადგილების კონტროლისა და მათზე არაავტორიზებული პიროვნებების მოხვედრის რისკის შემცირების კუთხით.

განხორციელებული ღონისძიებები:

საანგარიშო პერიოდში, ატომური ენერჯის საერთაშორისო სააგენტოს პროექტის ფარგლებში, სსიპ ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოების სააგენტომ მიიღო გამოყენებიდან ამოღებული რადიოაქტიური წყაროების გადასაფუთი კონტეინერი (კონდიციონერის მცირე საწარმო). 2021 წლის 17-22 ივნისს, უცხოელმა ექსპერტებმა განახორციელეს მისი ინსტალაცია რადიოაქტიური ნარჩენების საცავის ტერიტორიაზე. 9-22 სექტემბერს საქართველოში ვიზიტით იმყოფებდნენ რადიოაქტიური ნარჩენების მართვის სპეციალისტები უნგრეთიდან. ვიზიტის ფარგლებში, ქართველი სპეციალისტების მონაწილეობით, რადიოაქტიური ნარჩენების საცავთან დამონტაჟებულ რადიოაქტიური წყაროების გადაფუთვის დროებით საწარმოში განხორციელდა 100-ზე მეტი გამოყენებიდან ამოღებული რადიოაქტიური წყაროს გადაფუთვა. რადიოაქტიური წყაროები განთავსდა სპეციალურად მომზადებულ ცილინდრულ კონტეინერებში, რომლებიც ჰერმეტიკულად იქნა დალუქული უსაფრთხოების ნორმების დაცვით. გადამზადდა სამი სპეციალისტი - ქართველმა სპეციალისტებმა შეიძინეს კვალიფიკაცია გამოყენებიდან ამოღებული რადიოაქტიური წყაროების გადაფუთვის ტექნოლოგიებში, რაც პირველად საქართველოში განხორციელდა.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება ითვალისწინებდა რადიოაქტიური ნარჩენების განთავსების ადგილებზე უსაფრთხოების ზომების გაუმჯობესებას. საანგარიშო პერიოდში, რადიოაქტიური ნარჩენების საცავის მიმდებარედ, რადიოაქტიური წყაროების გადასაფუთი კონტეინერი (კონდიციონერის მცირე საწარმო). უცხოელი და ქართველი სპეციალისტებით მონაწილეობით, გადაიფუთა 100-ზე მეტი გამოყენებიდან ამოღებული რადიოაქტიური წყარო. გადამუშავების გზით, რადიოაქტიური ნარჩენების საცავზე გაუმჯობესდა უსაფრთხოებისა და დაცულობის

დონე. ქმედება არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ხორციელდება დონორის გრანტით.

ამოცანა 12.1 ეროვნული ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოების კანონმდებლობის გაუმჯობესება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 12.1.3.: რადიოაქტიური ნარჩენების განთავსების ადგილებზე უსაფრთხოების ზომების გაუმჯობესება
პასუხისმგებელი უწყება:	სსიპ ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოების სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: გაუმჯობესებული ინფრასტრუქტურა რადიოაქტიური ნარჩენების განთავსების ლოკაციებზე (საცავი და სამარხი)	შესრულებული: რადიოაქტიური ნარჩენების საცავის მიმდებარედ, რადიოაქტიური წყაროების გადასაფუთი კონტეინერი (კონდიციონერის მცირე საწარმო). უცხოელი და ქართველი სპეციალისტების მონაწილეობით, გადაიფუთა 100-ზე მეტი გამოყენებიდან ამოღებული რადიოაქტიური წყარო. გადამუშავების გზით, რადიოაქტიური ნარჩენების საცავზე გაუმჯობესდა უსაფრთხოებისა და დაცულობის დონე.
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

		სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
		რეიტინგი	X			
შესრულებების შეფასება		განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელები ს პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი					X

ამოცანა 12.2 შესაძლებლობების გაძლიერება ბირთვულ და რადიაციულ უსაფრთხოებაში

ქმედება 12.2.1: რადიოაქტიური ნარჩენების მართვის ინფრასტრუქტურის მოწყობა

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო; სსიპ ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოების სააგენტო

ქმედების მიზანი: შესაძლებლობათა გაძლიერება ბირთვულ და რადიაციულ უსაფრთხოებაში **განხორციელებული ღონისძიებები:**

საანგარიშო პერიოდში, ატომური ენერჯის საერთაშორისო სააგენტოს პროექტის ფარგლებში, სსიპ ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოების სააგენტომ მიიღო გამოყენებიდან

ამოღებული რადიოაქტიური წყაროების გადასაფუთი კონტეინერი (მცირე საწარმო). 2021 წლის 17-22 ივნისს, უცხოელმა ექსპერტებმა განახორციელეს მისი ინსტალაცია რადიოაქტიური ნარჩენების საცავის ტერიტორიაზე. 9-22 სექტემბერს საქართველოში ვიზიტით იმყოფებდნენ რადიოაქტიური ნარჩენების მართვის სპეციალისტები უნგრეთიდან. ვიზიტის ფარგლებში, ქართველი სპეციალისტების მონაწილეობით, რადიოაქტიური ნარჩენების საცავთან დამონტაჟებულ რადიოაქტიური წყაროების გადაფუთვის დროებით საწარმოში განხორციელდა 100-ზე მეტი გამოყენებიდან ამოღებული რადიოაქტიური წყაროს გადაფუთვა. რადიოაქტიური წყაროები განთავსდა სპეციალურად მომზადებულ ცილინდრულ კონტეინერებში, რომლებიც ჰერმეტიკულად იქნა დალუქული უსაფრთხოების ნორმების დაცვით. გადამზადდა სამი სპეციალისტი - ქართველმა სპეციალისტებმა შეიძინეს კვალიფიკაცია გამოყენებიდან ამოღებული რადიოაქტიური წყაროების გადაფუთვის ტექნოლოგიებში, რაც პირველად საქართველოში განხორციელდა.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება ითვალისწინებდა რადიოაქტიური ნარჩენების მართვის ინფრასტრუქტურის მოწყობას, რომლის ინდიკატორადაც მითითებულია რადიოაქტიური ნარჩენების კონდიციონების მცირე საწარმოს აშენება. საანგარიშო პერიოდში, რადიოაქტიური ნარჩენების საცავის მიმდებარედ, დამონტაჟდა რადიოაქტიური წყაროების გადასაფუთი კონტეინერი (კონდიციონების მცირე საწარმო). უცხოელი და ქართველი სპეციალისტების მონაწილეობით, გადაიფუთა 100-ზე მეტი გამოყენებიდან ამოღებული რადიოაქტიური წყარო. ამდენად, მოეწყო და განვითარდა რადიოაქტიური ნარჩენების პირველადი გადამუშავების ინფრასტრუქტურა. ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ხორციელდება დონორის გრანტით.

ამოცანა 12.2 შესაძლებლობების გაძლიერება ბირთვულ და რადიაციულ უსაფრთხოებაში	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 12.2.1.: რადიოაქტიური ნარჩენების მართვის ინფრასტრუქტურის მოწყობა
პასუხისმგებელი უწყება:	სსიპ ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოების სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: აშენებული რადიოაქტიური ნარჩენების კონდიციონების მცირე საწარმო	შესრულებული: რადიოაქტიური ნარჩენების საცავის მიმდებარედ, რადიოაქტიური წყაროების გადასაფუთი კონტეინერი (კონდიციონების მცირე საწარმო). ამდენად, მოეწყო რადიოაქტიური ნარჩენების პირველადი გადამუშავების ინფრასტრუქტურა.
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
რეიტინგი	X				

შესრულ ების შეფასება		განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელებ ის პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელებ ის პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
სტატუსი						X

ქმედება 12.2.2: ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოების სააგენტოს თანამშრომლების კვალიფიკაციის ამაღლება საერთაშორისო ტრენინგებით

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო; სსიპ ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოების სააგენტო

ქმედების მიზანი: ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოების სექტორის გაძლიერების ერთ-ერთი აუცილებელი პირობა ამ სექტორში დასაქმებული პერსონალის კვალიფიკაციის ამაღლებაა, რისთვისაც საჭიროა სხვადასხვა ტრენინგებში და პროექტებში მონაწილეობა, რომ ქვეყანაში თანადანობით დაინერგოს სექტორში მსოფლიოს მასშტაბით არსებული საუკეთესო მიდგომები.

განხორციელებული ღონისძიებები:

Covid-19-ის გავრცელებით შექმნილი მდგომარეობის გათვალისწინებით, წინამდებარე ქმედების აღსრულება მნიშვნელოვნად შეფერხდა. თუმცა, სააგენტოს თანამშრომლები აქტიურად იღებდნენ მონაწილეობას ატომური ენერჯის საერთაშორისო სააგენტოს მიერ ორგანიზებულ ვირტუალურ შეხვედრებში, ტრენინგებსა და სამუშაო ფორმატის ღონისძიებებში. ამგვარი შეხვედრების თემატიკა მოიცავდა როგორც ბირთვულ ან რადიოლოგიურ საგანგებო სიტუაციებზე მზადყოფნისა და რეაგირების, ისე რადიაციული დაცვის, ბირთვული დაცულობისა და ფიზიკური დაცვის საკითხებს.

გარდა ამისა, სსიპ ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოების სააგენტოს რადიოაქტიური ნარჩენების მართვის დეპარტამენტის თანამშრომლები გადამზადდნენ რადიოაქტიური ნარჩენების გადაფუთვის ტექნიკაში, რაც პირველად საქართველოში განხორციელდა.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება ითვალისწინებდა სხვადასხვა ტიპის ტრენინგების ჩატარებასა და თანამშრომლების გადამზადებას. 2021 წელს, სააგენტოს 22-მა თანამშრომელმა მონაწილეობა მიიღო ატომური ენერჯის საერთაშორისო სააგენტოს, თუ სხვა დონორების/ტექნიკური აღჭურვილობის მომწოდებლების მიერ ორგანიზებულ ათეულობით ღონისძიებაში. ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ხორციელდება დონორის გრანტით.

ამოცანა 12.2 შესაძლებლობების გაძლიერება ბირთვულ და რადიაციულ უსაფრთხოებაში	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 12.2.2.: ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოების სააგენტოს თანამშრომლების კვალიფიკაციის ამაღლება საერთაშორისო ტრენინგებით
პასუხისმგებელი უწყება:	სსიპ ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოების სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021

შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: გადამზადებული თანამშრომლების რაოდენობა ტრენინგების რაოდენობა	შესრულებული: 2021 წელს, სააგენტოს 22-მა თანამშრომელმა მონაწილეობა მიიღო ატომური ენერჯის საერთაშორისო სააგენტოს, თუ სხვა დონორების/ტექნიკური ადჰურვილობის მომწოდებლების მიერ ორგანიზებულ ათეულობით ღონისძიებაში.
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

შესრულების შეფასება	რეიტინგი	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
		X				
		განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელები ს პროცესი შეჩერებულია	განხორციელები ს პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი					X

ამოცანა 12.3 საგანმანათლებლო სისტემის გაუმჯობესება და ცნობიერების ამაღლება

ქმედება 12.3.2: ფართო საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოების შესახებ

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო; სსიპ ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოების სააგენტო

ქმედების მიზანი: ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოების სისტემის გამართული ფუნქციონირებისთვის მნიშვნელოვანია საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება სექტორში არსებული სხვადასხვა ტიპის ბუნებრივი თუ ხელოვნური საფრთხეებისა და მათგან თავის დაცვის შესახებ.

განხორციელებული ღონისძიებები:

Covid-19-ის გავრცელებასთან დაკავშირებული შეზღუდვების გამო, საანგარიშო პერიოდში, დამატებითი ღონისძიებები არ განხორციელებულა რადიაციული დაცვის, ბირთვული უსაფრთხოებისა და დაცულობის თაობაზე ფართო საზოგადოების ცნობიერების ამაღლების მიმართულებით.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ხორციელდება დონორის გრანტით.

ამოცანა 12.3 საგანმანათლებლო სისტემის გაუმჯობესება და ცნობიერების ამაღლება

ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 12.3.2.: ფართო საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოების შესახებ
პასუხისმგებელი უწყება:	სსიპ ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოების სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: ჩატარებული სემინარების და ტრენინგების რაოდენობა სხვადასხვა დაინტერესებული ჯგუფებისთვის	შესრულებული: საანგარიშო პერიოდში, ინდიკატორი არ შესრულდა, Covid-19-ის გავრცელებასთან დაკავშირებული შეზღუდვების მიზეზით.
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
შესრულების შეფასება	რეიტინგი			X	
	განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი				X

თავი 13: მწვანე ეკონომიკა და მდგრადი განვითარების გარემოსდაცვითი მიმართულება

თავი 13 - მწვანე ეკონომიკა და მდგრადი განვითარების გარემოსდაცვითი მიმართულება - მოიცავს 1 ამოცანას და ჯამში 2021 წელს მიმდინარეობდა 3 ქმედების განხორციელება. ამოცანის მიზანია მწვანე ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების პოლიტიკის, მათი მექანიზმების შემუშავებისა და განხორციელების ხელშეწყობა და ეროვნულ დონეზე ცოდნის ამაღლება.

ქმედებებს არ ჰქონდა კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვდა დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან.

მე 13 თავის ამოცანების მიზნების მისაღწევად განხორციელებული ქმედებების შედეგად, 2021 წლის განმავლობაში:

⇒ 2021 წელს მიმდინარეობდა ენერგეტიკისა და კლიმატის ეროვნული ინტეგრირებული გეგმის შემუშავება, რომელიც მოიცავს ხუთ ძირითად მიმართულებას:

1. დეკარბონიზაცია;
2. ენერგოეფექტურობა;
3. ენერგეტიკული უსაფრთხოება;
4. შიდა ენერგეტიკული ბაზარი;

5. კვლევა, ინოვაცია და კონკურენტუნარიანობა.

⇒ ენერგოტევადი სექტორებისთვის განსაზღვრული ენერგოეფექტური ღონისძიებები შესულია ენერგეტიკისა და კლიმატის ეროვნული ინტეგრირებული გეგმის პროექტში. მომზადებულია გეგმის სამუშაო ვერსია, რომელიც განსახილველად გადაგზავნილია შესაბამის უწყებებში. ასევე, მიმდინარეობს სამუშაო შეხვედრები დოკუმენტის განსახილველად. მათ შორის შეხვედრები საჯარო სექტორის უწყებებთან, სამოქალაქო საზოგადოებასთან, არასამთავრობო ორგანიზაციებთან, რომლის ფარგლებშიც განიხილება დოკუმენტის არსებული ვერსია. დოკუმენტი 10 წლიან პერსპექტივაზეა გათვლილი და მისი დამტკიცება დაგეგმილია 2022 წელს.

ამოცანების განხორციელებისთვის 2021 წელს სახელმწიფოს მიერ არ იყო გამოყოფილი კონკრეტული ბიუჯეტი - ქმედებები განხორციელდა არსებული საბიუჯეტო რესურსების ფარგლებში ან დაფინანსდა დონორ(ებ)ის მიერ

ამოცანა 13.1 მწვანე ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების პოლიტიკის, მათი მექანიზმების შემუშავებისა და განხორციელების ხელშეწყობა და ცოდნის დონის ამაღლება ეროვნულ დონეზე

ქმედება 13.1.3: „მწვანე ეკონომიკის შესახებ ბათუმის ინიციატივის“ (BIG-E) ნებაყოფლობითი ვალდებულებების შესრულების და ანგარიშგების კოორდინაცია

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

ქმედების მიზანი: გაეროს ევროპის ეკონომიკური კომისიის (UNECE) „გარემო ევროპისათვის“ მინისტრთა მერვე კონფერენციამ, რომელიც 2016 წელს ბათუმში ჩატარდა, მნიშვნელოვანი როლი შეასრულა საქართველოში მწვანე ეკონომიკის პოპულარიზაციის საქმეში. საქართველომ, UNECE-ის წევრ სახელმწიფოებთან ერთად, მხარი დაუჭირა „მწვანე ეკონომიკის განვითარების პან-ევროპულ სტრატეგიულ ჩარჩოს“ და აიღო ნებაყოფლობითი ვალდებულება, ხელი შეუწყოს მწვანე ეკონომიკაზე გადასვლას და ამით წვლილი შეიტანოს მდგრადი განვითარების მიზნების (SDGs) განხორციელებაში. “მწვანე ეკონომიკის შესახებ ბათუმის ინიციატივის” (BIG-E) ფარგლებში საქართველომ აიღო პასუხისმგებლობა ოთხი ქმედების განხორციელებაზე, კერძოდ: (1) საქართველოს მწვანე ზრდის სტრატეგიის შემუშავება; (2) განათლება მდგრადი განვითარებისათვის - სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის მომზადება და განხორციელება; (3) საქართველოში “მწვანე” მცირე და საშუალო ზომის საწარმოების პოპულარიზაცია და რესურსეფექტური წარმოებისა და მოხმარების ხელშეწყობა; (4) მწარმოებლის გაფართოებული პასუხისმგებლობის პოლიტიკის შემუშავება. საქართველომ ასევე მზადყოფნა გამოთქვა UNECE-ის ყოველწლიურად მიაწოდოს ინფორმაცია BIG-E-ის განხორციელების მიმართულებით მიღწეული პროგრესის შესახებ.

განხორციელებული ღონისძიებები:

2016 წლიდან 2018 წლამდე საქართველოს ევალეზიონი BIG-E-ის ყოველწლიური ანგარიშის მომზადება და გაეროს ევროპის ეკონომიკური კომისიის წარდგენა. 2018 წლიდან ანგარიშგების ვადები შეიცვალა და ქვეყნებს ევალეზიონი ანგარიშის წარდგინონ UNECE-ის გარემოსდაცვითი პოლიტიკის კომიტეტის (CEP) მოთხოვნის შესაბამისად.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედების შესრულების ვადაა 2017-2021 წლები. ქმედება შესრულდა სრულად საანგარიშო პერიოდისთვის.

ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან.

ამოცანა 13.1 მწვანე ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების პოლიტიკის, მათი მექანიზმების შემუშავებისა და განხორციელების ხელშეწყობა და ცოდნის დონის ამაღლება ეროვნულ დონეზე	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 13.1.3.: „მწვანე ეკონომიკის შესახებ ბათუმის ინიციატივის“ (BIG-E) ნებაყოფლობითი ვალდებულებების შესრულების და ანგარიშგების კოორდინაცია
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო გარემოსა და კლიმატის ცვლილების დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021

შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: „მწვანე ეკონომიკის შესახებ ბათუმის ინიციატივის“ განხორციელების თაობაზე მომზადებული და წარდგენილი ანგარიშები	შესრულებული: მომზადებულია და UNECE-სთვის წარდგენილია 2017-2018 წწ. ანგარიში
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
რეიტინგი	X				
	განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელები ს პროცესი შეჩერებულია	განხორციელები ს პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელები ს პროცესი დასრულებულია

შესრულ ების შეფასება	სტატუსი					X
----------------------------	---------	--	--	--	--	---

ქმედება 13.1.5: ენერგოეფექტურობის ეროვნული სამოქმედო გეგმის დამტკიცება და განხორციელება

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო
ქმედების მიზანი: ქმედების მიზანია საქართველოს ენერგოეფექტურობის ეროვნული სამოქმედო გეგმის შემუშავება, დამტკიცება და განხორციელება

განხორციელებული ღონისძიებები:

ენერგოეფექტურობის სამოქმედო გეგმა დამტკიცდა 2019 წლის დეკემბერში. აღნიშნული დოკუმენტი გახდა ენერგეტიკისა და კლიმატის ეროვნული ინტეგრირებული გეგმის (NECP) ნაწილი, რომლის შემუშავება მიმდინარეობდა 2021 წლის განმავლობაში.

NECP მოიცავს ხუთ ძირითად მიმართულებას:

1. დეკარბონიზაცია;
2. ენერგოეფექტურობა;
3. ენერგეტიკული უსაფრთხოება;
4. შიდა ენერგეტიკული ბაზარი;
5. კვლევა, ინოვაცია და კონკურენტუნარიანობა.

ენერგეტიკისა და კლიმატის ეროვნული ინტეგრირებული გეგმის პროექტში ასევე, შესულია ენერგოტევადი სექტორებისთვის განსაზღვრული ენერგოეფექტური ღონისძიებები. მიმდინარე ეტაპზე, მომზადებულია გეგმის სამუშაო ვერსია, რომელიც განსახილველად გადაგზავნილია შესაბამის უწყებებში. ასევე, მიმდინარეობს სამუშაო შეხვედრები დოკუმენტის განსახილველად. მათ შორის შეხვედრები საჯარო სექტორის უწყებებთან, სამოქალაქო საზოგადოებასთან, არასამთავრობო ორგანიზაციებთან, რომლის ფარგლებშიც განიხილება დოკუმენტის არსებული ვერსია. დოკუმენტი 10 წლიან პერსპექტივაზე გათვლილი და მისი დამტკიცება დაგეგმილია 2022 წელს.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ამოცანა 13.1 მწვანე ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების პოლიტიკის, მათი მექანიზმების შემუშავებისა და განხორციელების ხელშეწყობა და ცოდნის დონის ამაღლება ეროვნულ დონეზე	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 13.1.5.: ენერგოეფექტურობის ეროვნული სამოქმედო გეგმის დამტკიცება და განხორციელება
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო

საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021
შესრულების ინდიკატორები	
<p>დაგეგმილი: დამტკიცებული სამოქმედო გეგმა;</p> <p>ენერგოტევადი სექტორებისთვის განსაზღვრული ენერგოეფექტური ღონისძიებები.</p>	<p>შესრულებული: 2021 წელს მიმდინარეობდა ენერგეტიკისა და კლიმატის ეროვნული ინტეგრირებული გეგმის შემუშავება, რომელიც მოიცავს ხუთ ძირითად მიმართულებას:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. დეკარბონიზაცია; 2. ენერგოეფექტურობა; 3. ენერგეტიკული უსაფრთხოება; 4. შიდა ენერგეტიკული ბაზარი; 5. კვლევა, ინოვაცია და კონკურენტუნარიანობა. <p>ენერგოტევადი სექტორებისთვის განსაზღვრული ენერგოეფექტური ღონისძიებები შესულია ენერგეტიკისა და კლიმატის ეროვნული ინტეგრირებული გეგმის პროექტში. მომზადებულია გეგმის სამუშაო ვერსია, რომელიც განსახილველად გადაგზავნილია შესაბამის უწყებებში. ასევე, მიმდინარეობს სამუშაო შეხვედრები დოკუმენტის განსახილველად. მათ შორის შეხვედრები საჯარო სექტორის უწყებებთან, სამოქალაქო საზოგადოებასთან, არასამთავრობო ორგანიზაციებთან, რომლის ფარგლებშიც განიხილება დოკუმენტის არსებული ვერსია. დოკუმენტი 10 წლიან პერსპექტივაზე გათვლილი და მისი დამტკიცება დაგეგმილია 2022 წელს.</p>
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა		
შესრულების შეფასება	რეიტინგი		X			
		განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულია	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი		X			

ქმედება 13.1.7: ენერგოეფექტურობისა და ენერგეტიკის მდგრადი განვითარების თანამედროვე მიდგომების დანერგვა

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო

ქმედების მიზანი: ენერგოეფექტურობისა და ენერგეტიკის მდგრადი განვითარებისთვის საჭირო თანამედროვე სტანდარტების შესაბამისი საკონომდებლო ბაზის შემუშავება.

განხორციელებული ღონისძიებები:

2019-2020 დამტკიცებულია შემდეგი კანონები: „ენერგოეფექტურობის შესახებ“ საქართველოს კანონი; “შენობების ენერგოეფექტურობის შესახებ“ საქართველოს კანონი და „ენერგოეტიკეტირების შესახებ“ საქართველოს კანონი.

2021 წელს დამტკიცებული კანონქვემდებარე აქტებია: შენობების, შენობების ნაწილების ან შენობების ელემენტების ენერგოეფექტურობის მინიმალური მოთხოვნები; შენობების ენერგოეფექტურობის გამოთვლის ეროვნული მეთოდოლოგია.

2021 წელს პანდემიით გამოწვეული მდგომარეობის გამო შეფერხდა სადემონსტრაციო პროექტების განხორციელება. თუმცა, აღსანიშნავია, რომ პროექტის - „მწვანე ინვესტიციები შენობებში“ განხორციელების მიზნით, საანგარიშო პერიოდში, მოლაპარაკებები მიმდინარეობდა საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს, საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტროსა და საერთაშორისო დონორ ორგანიზაციებს (EBRD- და kFW) შორის, სადაც ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროც ერთ-ერთი ჩართული უწყებაა. შეთანხმების ხელმოწერა და განხორციელების ეტაპი დაიწყება 2022 წელს.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

2021 წელს ამოქმედდა შემდეგი ნორმატიული აქტები: 1) თბური ტუმბოების ეკოლოგიური ეტიკეტირების მინიმალური მოთხოვნების შესახებ; 2) განახლებადი წყაროებიდან მიღებული ელექტროენერჯის წარმოშობის სერტიფიკატის გაცემის წესი.

ასევე, 2021 წელს დამტკიცდა შენობების, შენობების ნაწილების ან შენობების ელემენტების ენერგოეფექტურობის მინიმალური მოთხოვნები და შენობების ენერგოეფექტურობის გამოთვლის ეროვნული მეთოდოლოგია.

ამოცანა 13.1 მწვანე ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების პოლიტიკის, მათი მექანიზმების შემუშავებისა და განხორციელების ხელშეწყობა და ცოდნის დონის ამაღლება ეროვნულ დონეზე	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 13.1.7: ენერგოეფექტურობისა და ენერგეტიკის მდგრადი განვითარების თანამედროვე მიდგომების დანერგვა
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2021 – 31.12.2021
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: გაუმჯობესებული საკანონმდებლო ბაზა	შესრულებული: 2021 წელს ამოქმედდა შემდეგი ნორმატიული აქტები:
განხორციელებული პროექტების რაოდენობა	სადემონსტრაციო

	<p>1) თბური ტუმბოების ეკოლოგიური ეტიკეტირების მინიმალური მოთხოვნების შესახებ;</p> <p>2) განახლებადი წყაროებიდან მიღებული ელექტროენერჯის წარმოშობის სერტიფიკატის გაცემის წესი.</p> <p>ასევე, 2021 წელს დამტკიცდა შენობების, შენობების ნაწილების ან შენობების ელემენტების ენერგოეფექტურობის მინიმალური მოთხოვნები და შენობების ენერგოეფექტურობის გამოთვლის ეროვნული მეთოდოლოგია.</p> <p>2021 წელს პანდემიით გამოწვეული მდგომარეობის გამო შეფერხდა სადემონსტრაციო პროექტების განხორციელება. თუმცა, აღსანიშნავია, რომ პროექტის - „მწვანე ინვესტიციები შენობებში“ განხორციელების მიზნით, საანგარიშო პერიოდში, მოლაპრაკებები მიმდინარეობდა საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს, საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტროსა და საერთაშორისო დონორ ორგანიზაციებს (EBRD- და kFW) შორის, სადაც ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროც ერთ-ერთი ჩართული უწყებაა. შეთანხმების ხელმოწერა და განხორციელების ეტაპი დაიწყება 2022 წელს.</p>
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
რეიტინგი			X		
შესრულების შეფასება	განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
სტატუსი		X			